

Jacht- en natuurverhalen van E. Karst jr.

**Verzorgd en ingeleid door dr. H. Nijkeuter.
Met medewerking van Egbertus Karst.**

Dit boek is uitgegeven door Stichting 'De Spiker' ter gelegenheid van de tentoonstelling over het leven en het werk van de Schoonebeker schrijver E. Karst jr. (1900-1960), die van 31 mei 2008 tot en met 4 juli 2008 werd gehouden.

Copyright: Stichting 'De Spiker', Schoonebeek 2008.
Lay-out: Uitgeverij Drenthe.

Jacht- en natuurverhalen van E. Karst jr.

**Verzorgd en ingeleid door dr. H. Nijkeuter.
Met medewerking van Egbertus Karst.**

Inhoud

Verantwoording	007
Egbertus Karst (1900-1960): ‘De Drentse Löns’	009
Als de lijsters trekken	013
- Op langstaarten en zwartrokken	013
Korte wandelingen	023
- 27 juli	023
- In september	025
- 17 september	038
- 23 september	040
- 7 oktober	041
- 7 december	044
- 8 december	047
- 17 december	049
- 19 december	052
Vijf avonden	055
- Voorspel	055
- De eerste avond	056
- De tweede avond	061
- De derde avond	065
- De vierde avond	071
- De vijfde avond	077
- Weidmannsheil	079
Herfststemming	095
- Herfstgedachten	095
- Herfststemming	098
- Op de kansel	100
- Op de rode bok	103
- Kerstavond in de jachthut	107
- Om de oude hoeve	109
- Oudejaarsdag	114
- Roodrok de vos	119

Verantwoording

In het literaire nalatenschap van E. Karst, jr, dat door zijn zoon, Egbertus, wordt bewaard, bevinden zich enige incomplete manuscripten. Deze manuscripten zijn enige jaren geleden door Egbertus Karst op een digitale drager gezet. Daardoor werd het mogelijk deze bundel met niet eerder gepubliceerde verhalen samen te stellen.

In zijn vertellingen gebruikt Karst veel jagerjargon. Deze woorden en uitdrukkingen hebben we niet toegelicht en gemoderniseerd, omdat uit de context veelal blijkt waarover het gaat. Hier en daar komen Drentstalige dialogen voor. Het Drents van Karst voldoet uiteraard niet aan de eisen van de *Handleiding voor de schrijfwijze van de streektaal* (1987). Veel werk verscheen immers voordat de *Handleiding* door de provinciale Staten van Drenthe werd erkend. Om de authenticiteit van de tekst in stand te houden is ervoor gekozen de streektaal niet aan te passen.

Stichting 'De Spiker' te Schoonebeek maakte het mogelijk dat dit boek gedrukt en uitgegeven kon worden. De Stichting zorgde ook voor de illustraties en foto's. Samen met de samenstellers waren zij van mening dat het (nagelaten) werk van de rasverteller E. Karst jr. de aandacht van een breed publiek verdient. Met het verschijnen van deze bundel jacht- en natuurverhalen is dat nu mogelijk.

N°. 93.

Op heden, den veertiendenen Maai
 negentien honderd, verschoen voor mij ondergeteekende, Ambtenaar van den Burgerlijken
 Stand der gemeente Schoonebeek, provincie Drenthe,
Egbert Karst
 oud negentien jaar, van beroep veldwacht wonende
 te Oud Schoonebeek, in de gemeente Schoonebeek
 die verklaarde, dat zijne echtgenote Hendrika
Heerijpma houwer beroop
 den derlienden dezer maand Maai, des zonnitags te
een uren, ten huize van heer comparant, sligt.
A. nummer honderd en acht
 befallen is van een kind van het manneljk geslacht, aan hetwelk hij den voorna an
 gaf van Egbertus.

Dese verklaring is geschied in tegenwoordigheid van Clarins Luktas
meesters, oud vijfenveertig jaar, van beroep
ontvanger, wonende te Schoonebeek en van
Raellof Tijben
 oud een en vyftig jaar, van beroep posthoder, wonende
 te Schoonebeek.
 En hebben de comparant en getuigen
 dese akte, na voorlezing, nevens mij onderteekend.

Karst meesters
R. Tijben

De geboortekte van de schrijver

Egbertus Karst (1900-1960): 'De Drentse Löns'¹

In vele talen zijn verhalen geschreven over de natuur en het dierenleven. In het Duits werd dat gedaan door Hermann Löns (1866-1914, pseudoniemen Ulenspiegel en Fritz von der Leine), die beschouwd wordt als 'Vater der deutschen Tiergeschichte'. Zijn geliefde Lüneburger Heide was meestal de plaats van handeling. Bekend in Nederland werd vooral de Amerikaanse auteur Jack London (1876-1916), die geboeid was door het barre Alaska en een belangrijk deel van zijn (dieren)romans daar situeerde. Erg geliefd in literaire kringen werden de jachtverhalen van de Russische schrijver Iwan Sergejewitsj Toergenjew (1818-1883) die in 1852 verzameld werden onder de titel *Jagersverhalen*.

Ook de Drentse literatuur kent dierenverhalen; bekend werden J.W. Borgesius (1883-1969) en H.J. Stevens (193-1973). Een auteur die dit genre met groot succes beoefende was - de inmiddels vergeten - Egbertus Karst, die zijn hele leven in Schoonebeek woonde.

Door de invloed van zijn vader, die veldwachter was, ontwikkelde Karst al vroeg een voorkeur voor het leven in de vrije natuur. Dikwijls gingen ze samen door het veld. Egbertus werd een vrijbuiters die de schoolbanken snel wilde verlaten. Op dertienjarige leeftijd werd hij jongste bediende op de secretarie. Door zelfstudie en diverse cursussen klom hij op tot administrateur van gemeentewerken en werd hij zelfs loco-gemeentesecretaris. Behalve ambtenaar was hij geruime tijd kassier van de Boerenleenbank, waarvoor hij in de avonduren zitting hield.

Karst was een hartstochtelijk jager. Hij was voorzitter van de Schoonebeker jagersvereniging en werd dikwijls uitgenodigd voor jachtpartijen in het graafschap Bentheim.

¹ Voor meer informatie over de schrijver wordt verwezen naar: H. Nijkeuter, *Geschiedenis van de Drentse literatuur, 1816-1956*. Assen 2003, 669-673.

De schrijver op jonge leeftijd

Vanaf 1937 schreef hij voor de *Nieuwe Drentsche Volksalmanak (NDVA)* jacht- en natuurverhalen, die hij steevast ondertekende met E. Karst jr. Door zijn medewerking aan de almanak maakte hij kennis met de Meppeler publicist Jan Poortman, die deel uitmaakte van de redactie. Zij werden vrienden door dik en dun; dat bleek wel toen zij samen tijdens de bezetting spionagewerk in de omgeving van Schoonebeek deden.

In 1949 verruilde Karst het gemeentehuis voor een eigen assurantiebureau. Hij bereikte daarna zijn grootste productie als schrijver. Een jaar daarvoor was al de verhalenbundel *In en om de jachthut* verschenen. De daarin opgenomen belevenissen van een jonge boswachter hadden al in de tijdschriften *De Wandelaar* en *De Nederlandse Jager* gestaan.

In 1949 verscheen *Het landgoed Ter Voorde*, waarvan door de NCRV een hoorspel is gemaakt. Daarna volgden *Woets de ever* (1951), *Om het ven. Roman uit het jagersleven* (1952) en *Goudhals de edelmarter. Dierenroman* (1953). Laatstgenoemd werk werd in het Duits vertaald als *Goldlätz der Edelmarter*. Jan Poortman noemde naar aanleiding hiervan Karst 'De Drentse Löns'. De Lüneburger heidezanger was het grote voorbeeld van Poortman, die naar eigen zeggen *Der letzte Hansbur. Bauernroman aus der Lüneburger Haide* vertaald had.

Karst zette zijn zegetocht voort met *Roodrok, de vos* (1955) en *Van liefde en een rode kater* (1955).

Karst was een meeslepend verteller, die uitsluitend in het Nederlands schreef. Zijn natuurverhalen getuigen van een scherpe opmerkingsgave en veel kennis op biologisch gebied. Wanneer dieren de hoofdrol spelen, laat hij ze op geloofwaardige wijze handelen en reageren als mensen. Maar geserreerde beschrijvingen als in de dierenverhalen van Anton Koolhaas vindt men bij Karst nog niet.

Behalve de natuur had ook de geschiedenis van Schoonebeek zijn belangstelling. Hierover schreef hij artikelen voor de *NDVA* en het *Drents Landbouwblad*. Reeds in 1942 was zijn boekje *Bôoleven* op de markt gekomen Het onderwerp daarvan,

De schrijver en zijn vrouw voor de jachthut

de boo (boe, bo of bouw), valt met een schaapskooi te vergelijken. Het is een schuur voor grotere veesoorten, die in het open veld staat en opgebouwd is uit wanden van sierlijk gevlochten stro en een strooien of rieten dak. In Schoonebeek waren er twee bewaard gebleven en Karst had zich ontwikkeld tot een expert op dit gebied: hij ging er zelfs over in discussie met Jan Naarding. Op het eind van zijn leven werkte hij aan een geschiedenis van zijn geboorteplaats, die hij niet zou voltooien.

Ook bij de actualiteit in en om zijn dorp raakte hij betrokken. Na de oorlog werd de oliewinning op Schoonebeeks grondgebied geïntensiveerd. Karst vreesde een blijvende aantasting van het landschap en stak zijn mening niet onder stoelen of banken. De NCRV gaf hem daarop de gelegenheid om voor de microfoon van leer te trekken. In zijn toespraak voorspelde hij dat Schoonebeek een tweede Texas zou worden. Later zou hij nogmaals met de inmiddels NAM geheten maatschappij 'botsen': zijn jachthond werd door een vrachtauto van dit bedrijf doodgereden. Maar de lucht klaarde aanzienlijk op toen de olieboorders hem op zijn zilveren bruiloft een nieuwe hond cadeau deden.

Karst leed niet onder het feit dat schrijven een eenzame bezigheid is; hierin lag voor hem zelfs een van de charmes van het ambacht. Hij trok zich dan ook graag terug in zijn jachthut om er te schrijven. Overigens zou hij thuis - als vader van een groot gezin - slechts moeizaam tot literaire concepties gekomen zijn. Om sociale contacten met vakgenoten gaf hij niet veel, zodat hij slechts korte tijd lid was van de Drentse Schrieverskring. Het bestuur probeerde hem wel bij bepaalde activiteiten te betrekken, maar op een volhardend schrijven reageerde hij met: "Daar komt bij, dat u steeds in 'afgelegen' plaatsen vergadert, zoals Assen en Gieten. Gunst, als ik daar op m'n Solex moet heen tuffen en bovenal terug, nee, van mijn vrouw krijg ik nooit de nodige toestemming voor die nachtbrakerij."

In 1928 was hij met Henderika Lamberts getrouwd; het echtpaar kreeg negen kinderen.

In het dorp behoorde hij tot de notabelen, die onder meer in de gereformeerde kerk een belangrijke rol speelden.

De schrijver in jachtkostuum samen met zijn vrouw

De jeugdige Dick Blancke behoorde ook tot de gemeente en dichtte na jaren:

*Karst was de baos in de kark, dacht ik.
As iederene zat kwam hij der an met al zien dochters.
Zij zaten achter de olderlingen in de bank
Veur mij was hij net prins Bernhard met al zien prinsessies.
Toen de kark honderd jaor bestund vertelde hij daor een
Spannend verhaal van.
En wij kregen sukkelaomelk.*

In 1953 deelde Karst in een kranteninterview mee, dat hij een aantal manuscripten gereed had voor publicatie. Hij noemde titels als Waar de korhoen baltst, Als de lijsters trekken, Bonte dagen, Korte wandelingen, Van haar en veen en Edeler Prijs. Twee jaar daarvoor had Jan Poortman in zijn artikel 'Van Literatuur over Drente tot Drentse Literatuur' ook een aantal titels van nieuwe boeken van Karst opgesomd. Dat waren volgens hem de jachtroman Heidesymphonie, de novellenbundel Waar de korhoen baltst en de oliedocumentaire Oost en West. Geen van deze werken is in gedrukte vorm te vinden. Wel werden in de nalatenschap van de auteur een paar incomplete manuscripten teruggevonden. Daardoor was het mogelijk deze bundel met verhalen samen te stellen met hoofdzakelijk niet eerder gepubliceerd werk van Karst. Alleen in de afdeling Herfststemming is oud werk van zijn hand opgenomen. Tijdens een bezoek aan Nordhorn, op 12 december 1960, stierf hij onverwachts aan een hartaanval. Jan Poortman schreef voor de almanak een herdenkingsartikel en merkte op: '(...) laten wij daarom voor zijn laatste werk zorgen.' Poortmans aansporingen hadden destijds geen succes; het is een goede zaak dat er nu - meer dan veertig jaar later - een bundel is samengesteld met werk van deze verdienstelijke romancier.

Als de lijsters trekken

Op langstaarten en zwartrokken

13

Natuurlijk denkt ge nu aan fazanten en korhoenders, maar dat is lekker mis, want het is me vanmiddag om eksters en kraaien begonnen.

Ik zie al, hoe ge uw neus optrekt, want wie maakt zich nu om dat spul druk?

Die zijn toch zeker de dure patronen niet waard!

Wat zegt ge daar, de dure patronen niet waard? Dubbel en dwars, dat kan ik u verzekeren, want juist deze gesel van de jacht is vaak oorzaak, dat ge vaker dan u lief is, met lege stroppen en een hart vol gif en gal huiswaarts keert. Medelijden heb ik dus niet met u, want ge wilt toch immers niet anders. Laat u dit voor gezegd houden, zolang ge u niet intensief met die galgenbrokken inlaat, verdient ge niet de erenaam van jager.

Is het dus niets meer dan plichtsbesef, dat me er af en toe een middag op uit doet trekken om onder dit tuig m'n slag te slaan, ik doe dat steeds met het meeste genoegen, want er is altijd wat nieuws te beleven.

Te jagen is er anders toch weinig, zodat men niets verspeelt met aan dit onderdeel van des jagers programma de nodige tijd te besteden.

De moeite - bij voorbaat wil ik u zeggen, dat het niet meevalt - wordt goed beloond, mits ge u geen inspanning ontzegt. Vergezel me dan vanmiddag en ik wed, dat ge, zo niet meer, dan toch in elk geval evenveel plezier hebt als ik.

Vóór de middag heb ik nog ijverig zitten te werken; letter na letter 'kalkte' ik - maar dan zwart - op het witte papier, want ik vermoedde, dat ge nieuwsgierig waart, naar wat me de vorige week is overkomen.

Ruim twaalf uur was ik klaar en met een zucht van verlichting schroefde ik de dop op de vulpen. Vaak had ik naar buiten gekeken, maar dan schoot ik niet op, dus dwong ik met telkens weer tot werken.

Nu nog eten en dan trekken we tegen één uur met z'n drieën er op uit, we, dat wil zeggen mijn oudste spruit en ik, terwijl Nimrod als nummer drie fungeert. Die kan bij geen enkele jacht gemist worden.

't Is lekker warm. Dat is wel een wonder, want met zomer worden we dit jaar wel zeer schaars bedeed. Gure noordenwind en dan meest betrokken, zodat je op de langste dag nog de kachel aan moet leggen.

Daar wordt een mens mettertijd gallig van. Maar nu hebben we niets te reclameren ofschoon de weerberichten nu niet bepaald gunstig zijn.

Wat hebben we in april en mei die eksters en kraaien achter de broek gezeten; avond aan avond was het pas. Mettertijd kregen we het idee, dat we nu toch wel goed opruiming gehouden hadden. Wel was de laatste niet uit het revier verdwenen, maar dat hoefde ook niet; als curiositeit gunnen we nog wel een enkele het leven. Zoveel kwaad zou zo'n enkel stel niet aan de wildstand toebrengen. Och arme, wat blijkt dat buiten de waard gerekend, wat hebben we voor de zoveelste keer onze eigen prestaties overschat. Want nauwelijks was het half juni geworden of het gegak en gekras was niet van de lucht. Waar ze allemaal gebroed mogen hebben, wij hebben er geen hoogte van. Het hele revier stikt eronder, zodat er niets anders opzit dan er maar weer regelmatig op uit te trekken om te redden wat te redden valt.

Gelijk gezegd, dat vind ik niet erg, want plicht en genoeg en gaan hier hand in hand en we hebben dus een mooie middag voor de boeg.

Eerst maar eens kijken hoe het met die ekster gaat die ik eergisteren geschoten heb en die niet binnen gekomen is, omdat zij met een vleugel achter een gevorkte tak is blijven hangen. Erg is dat niet, maar toch heb ik liever, dat zij naar beneden komt. Vaak weet Bertus er dan nog wel raad op, want hij klimt niet onverdienstelijk, maar dit gevalletje ging hem boven de pet. Het zou werkelijk levensgevaarlijk zijn zich hiermee in te laten en dus maakten we er verder geen werk van. Nee, ze hangt nog steeds op dezelfde plaats. Eén der volgende dagen zullen we nog wel eens een kijkje nemen.

Dan maar de Beekweg afgezakt en bij Hendrikje poolshoogte nemen. Vaak loont het daar de moeite.

“Kijk,” zeg ik, want een zwarte kraai vermaakt zich in het grasland van Drenten met een aardappel stuk te hakken. Vanaf de Beekweg wordt het niets, want hij heeft ons al lang ontdekt. Fietsen we nu rustig door, dan is er geen kou aan de lucht; stappen we af, dan wordt de toestand kritiek en neem ik de spuit van de schouder, dan strijkt hij krassend af. Zo is gewoonlijk de gang van zaken en deze zwartrok zal in slimheid wel geen uitzondering maken. Daar trappen we dus niet in. We bedanken er stichtelijk voor ons door hem te laten uitlachen.

Eerst doorfietsen, net alsof we nergens erg in hebben, tot we door de woning aan zijn nietsontgaande blik zijn ontrokken. Dan slaan wij rechtsaf en zetten de fietsen achter het huis. Bertus ontfermt zich over de hond, want die is zo druk, dat hij de hele zaak zou kunnen bederven. De spuit wordt geladen en dan tijd ik op het oorlogspad. Voorbij het huis gaat het als gesmeerd, maar dan wordt het er niet beter op, want ik moet zorgen dat een lindeboom mij aan het kraaienoog onttrekt tot ik hem onder schot heb. Maar wat nu? Links voor de woning is een moestuintje en of ik wil of niet, dóór moet ik er. De

enige toegang wordt gevormd door een enorm hek, dat wel erbarmelijk zal piepen als ik het open draai. Maar dat valt geweldig mee en zonder ongelukken kom ik midden in een bonenveld terecht. Als dat straks met de eigenaar niet op ruzie uitdraait, kan ik van geluk spreken. Van terzijde zie ik een donkere schaduw zich in een boompje slingeren. Nu nog mooier, het is een ekster die mij niet ontdekt heeft en nu op haar dooie gemak in een els gaat zitten babbelen.

Vergeten is de kraai; beter één vogel in de hand dan tien in de lucht, maar juist als ik in aanslag ga, vliegt zij verder en kruipt onzichtbaar voor mij in de bewuste lindeboom. Was zij nu maar aan mijn kant langs gevlogen, maar dat deed ze wijselijk niet. Hoe ik ook tuur, mij uitrek, mij buk, mij naar links en als dat ook geen resultaat oplevert, naar rechts overbuig, niets van dat alles helpt; ik kan geen veer ontdekken. En toch moet de ekster zich in de boom bevinden. Ik denk niet meer aan de bonen; de ekster heeft al mijn gedachten in beslag genomen. Heel voorzichtig schuif ik mij in de richting van een paar pruimenboompjes, waar ik aan het eerste gezicht ben ontrokken, Schaterde de ekster maar eens, dan wist ik zo ongeveer, waar ik haar moest zoeken, maar ze schijnt wel in slaap gevallen te zijn. Van lieverlede denk ik weer aan de kraai, die toch zeker nog niet afgestreden is. Toe dan maar. Voetje voor voetje kom ik dichterbij tot ik eindelijk onder de linde ben. Bewegen durf ik mij haast niet, want anders poetsen ze misschien beide de plaat, zonder dat ik enige kans heb. Dat krijgen de vliegen, die bloedzuigers bij uitnemendheid, terstond in de gaten en in zwermen trekken ze daar profijt van. De één hangt aan mijn oorlelletje, de ander kiest mijn neus als zetel, enzovoort; het is om tureluurs te worden. Hoogstens durf ik even met mijn hoofd te schudden, teneinde die plaaggeesten te bewegen mij met rust te laten. Maar daar bedanken ze stichtelijk voor.

Dat is niet langer uit te houden. In arren moede steek ik mijn hoofd tussen de bladeren van de linde. Wat geeft dat een opluchting als je die kr... kwijt bent. Voorzichtig tuur ik om de stam heen. De kraai heb ik mij al toegedacht, want hier heeft hij geen kans zijn zwarte veren te redden, tot ik ontdek, dat de weide volkomen leeg is. Dat is een lelijke tegenvaller. Dan maar weer op de ekster overgeschakeld. Ik begrijp niet, waar die mag uithangen, stap aan de andere kant van het tuintje over het draad en draai om de linde heen als een vos om de klem. Ook de ekster moet, evenals de kraai, stiekem verdwenen zijn, want anders had ze me nu toch moeten ontdekken. Voor alle zekerheid klop ik met mijn hand tegen de kolf van het geweer; niets.

Nog eens herhaal ik de manoeuvre en met open mond staar ik de langstaart na, die geluidloos aan de andere kant een goed heenkomen zoekt, zodat ik het nakijken heb.

Het wil mij voorkomen, dat ze een eind verder weer invalt. Ik geef dus de moed nog niet op, wurm over het slootje met deszelfs begeleiding - een nachtmerrie voor jagers - en ga met slakkengang onder beschutting der overhangende takken weer terug, al maar omhoog spiedend naar de ekster die zich hier toch ergens moet be-

vinden. Dan zie ik iets zwarts in een populier. Ik wil wel juichen van plezier, maar doe het wijselijk niet. . . . De kraai! Tot mijn groot geluk is zijn kop door bladeren gedekt en meneer kan mij dus niet zien. Zo snel mogelijk maak ik aan dit roversbestaan een einde.

Die is binnen. Ogenblikkelijk stormt Nimrod naar voren. Hij heeft zich op het schot natuurlijk losgerukt, ziet in de hitte van het gevecht gaas noch draad en breekt zich daardoor haast de nek. Maar toch laat hij het er niet bij zitten en voor de tweede maal waagt hij een aanval met evenveel succes. Dan geeft hij de pogingen op en als hij ziet dat de baas langs de bosrand loopt is hij zo verstandig er helemaal om toe te hollen. Nu is hij tevreden.

Door al dat lawaai is de ekster aan de horizon verdwenen, zodat wij ons om haar voorlopig niet meer zullen bekommeren. In de plaats daarvan zullen we Hendrikje onze opwachting maken.

We schuiven de fietsen tegen de achtermuur, waarop haar Cerberus van leer trekt op een wijze, die enige dagen geleden mijn zwager uit de stad deed verstijven van schrik. Maar daarover vertel ik later nog wel eens, want dat is te kostelijk om te verzwijgen.

In vol ornaat komt Hendrikje voor de dag. Of we misschien opnieuw eksters willen schieten. Dat is haar echt naar de zin, want ook zij heeft er het land aan, zij het om andere redenen dan wij, maar dat doet niet terzake.

Ik vraag haar, hoe het met haar konijntje staat en dan breekt een zondvloed van woorden los, waar een buitenstaander geen begrip van heeft.

Ja, dat zit zo. Voor veertien dagen trof ik op de hoek van het huis een wild konijntje aan. Ik deelde haar dit in vertrouwen mee, omdat wilde konijnen hier slechts sporadisch, misschien kan ik beter zeggen legendarisch, voorkomen. Hendrikje lachte mij evenwel in het gezicht wat uit en betoogde bij hoog en bij laag, dat het een 'haassien' was. Op mijn jagerseer - hoe graag ik ook dames gelijk geef - het was en bleef een konijntje. "Ik heb hum vanmörng toch nog een paar gekokte eer'pl voert," houdt ze mij voor. "As ik in 't stookhok bin, komp-e altied bi-j mi-j."

Ge merkt, dat Hendrikje Fransiscus vanAssisi naar de kroon steekt. Nee, dat is geen gekheid, uit eigen ervaring kan ik getuigen, dat het waar is. Heeft ze enige jaren terug gedurende een strenge winter geen vinkje verzorgd, dat zich zo aanhankelijk toonde, dat het de daarop volgende zomer niet alleen in de buurt bleef, maar zich ook telkens op haar schouder zette? Zonder dat ze het zelf beseft is ze een brokje natuur geworden en altijd weet ze het een en ander te vertellen dat mij interesseert. Maar over dat 'knientien', alias 'haassien' zijn wij het lang niet eens en zullen we het ook wel niet eens worden, want ik zie geen kans haar van mijn standpunt te overtuigen. Erg is dit trouwens niet, want Hendrikje jaagt niet, tenminste niet op 'ons' wild. Wel op ratten en muizen, maar daarin zijn wij geen concurrenten.

"Aj aksters wilt hebb'n, dan möj smörgns vrog of saovms laat komm'n; dan he'j de mieste kaans."

Toch willen we het vanmiddag eens proberen.

Hoe we ook speuren, we kunnen niets bekennen. Wel ontdekken we twee broedende houtduiven, die we veel succes wensen. Klein-Jantje zet de hele vogelwereld

op stelten, als hij ons in 't vizier krijgt. Ook het zwarte roodstaartje maakt hier geen geheim van. Zwijgend wipt de grijze vliegenvanger van de waslijn naar de perenboom en omgekeerd en de piepende pimpels verdwijnen onder leiding van het ouderpaar in de wilgen. De tortelman houdt ons trouw gezelschap en koert onophoudelijk in de berken, maar hoe we ons ook inspannen, het simpele nest ontdekken we niet. Hendrikje krijgt, als het niet gauw verandert, vanmiddag volkomen gelijk.

Ook goed, dan gaan we maar een ommetje maken, nadat we de fietsen weer opgehaald hebben en thans onder de berken geschoven hebben.

Via een singeltje gaat het het veld in. Het is behoorlijk warm en van de wind bespeur je hier totaal niets. Wel vliegen, die in zwermen op ons aanstormen. Dan maar opnieuw een sigaret in de brand. Dan is het leed vlug achter de rug.

Zo, hier heet het oppassen, want de turfbulten, die achter gindse berken staan, zijn geliefde uitkijkposten voor eksters. Nu nog mooier, voor we het in de gaten hebben, zorgen twee dat ze wegekomen. Dat is werkelijk jammer, want nu komen we ze niet meer aan de veren.

We slaan maar rechtsaf, want het heeft geen zin verder het veld in te trappen. Wat heb ik hier vroeger mooie dagen meegemaakt, zowel op patrijzen als op duiven, al of niet vergezeld door mijn oude vriend Beker, die inmiddels ook nog de jagersschoenen heeft aangetrokken. Voornamelijk toen er nog boekweit verbouwd werd, was het een dorado voor de blauwen. Maar dat is achter de rug.

Nogmaals rechtsaf en dan dwalen we weer 'naar beneden'. Veel krijgen we niet te zien, alleen een beetje van het kleine grut. Kneutje en geelgors, zwartkoptuinfluiter en heggenmus, dat is vrijwel alles en we zijn blij, dat we de harde weg weer onder de zolen hebben. Bij Hendrikje wil ik afslaan om de fiets te pakken. Stom van mij, want we hebben de fietsen immers later onder de berken gezet. Vertel me niets van professionele verstrooidheid als een jager op het oorlogspad is. Die jongen van mij heeft schik voor twee.

We zullen nu eerst eens zien of de thee klaar is en of m'n neef reeds gearriveerd is. Als we echter op de terugweg ergens op het Middendorp eksters horen schetteren, zijn alle huiselijke voornemens naar de maan.

Voorzichtig fietsen we er heen, want als ze ons ontdekken is het te laat.

Gisteravond bofte ik hier, want tussen de elzenbosjes door zag ik twee eksters in een weide zitten. Jammer dat één ervan wegvloog. Zodoende was mij geen doublet beschoren. Maar toen ik de helft daarvan buit maakte, was ik ook tevreden. Even later kreeg ik de ontbrekende helft, toen ik kans zag via een bebost laantje onder een paar krijsende exemplaren te komen, die er nog steeds geen vree mee hadden, dat één van de familie zieltogend in de weide lag. Ik had toen geen hond bij mij en toen ik nummer één wilde opnemen, kneep ze er tussen uit. Het was een hele toer om die binnen te krijgen, want ze kroop in een droge sloot, vol hout, waar ze natuurlijk veel vlugger kon opschieten dan ik. Als ik haar dan eindelijk meende een tik te kunnen geven - ze bleek alleen vleugellam te zijn - stelde ze zich onder de brandnetels in veiligheid, zodat het me wel een kwartier kostte, voor ik met haar had afgerekend. Toen ik ten langen leste uit de sloot rees, gleed ik van de wal af en kwam in de brandnetels terecht. Ik zei een onfatsoenlijk woord - wie zal mij dat

kwelijk nemen, bovendien was er niemand in de buurt die het hoorde - en zorgde dan, dat ik niet voor de tweede maal met dat venijn kennis maakte. Beide eksters had ik gekregen en dus nam ik die pijniging maar op de koop toe.

Maar nu is de opgave moeilijker, want ik moet een open plek passeren. Weer houdt Bertus de hond vast met een blik die zegt: "Nu laat ik mij niet weer beetnemen." Het zij zo. Dan marcheer ik af. Eerst langs de schuur, dat gaat best. Nu het geweer aan de rechterkant stijf tegen het lichaam gedrukt, opdat de schreeuwers niets ontdekken, en loop dan op het huis af, alsof ik daar moet zijn. Ook dat lukt. Maar nu komt het zwaarste traject, want ik moet de hoek om en dan rechtsaf om gedekt te worden door een aardappelkelder. Met het eerlijkste gezicht ter wereld - bij eksters heb ik toch zeker geen belang! - kom ik er. In een hoge populier - of is het de beuk die er naast staat - begint er een ekster een keel op te zetten, alsof hij onraad ontdekt. Maar achter de kelder hoor ik nog een ekster kwelen. Er zijn dus nog steeds twee in het geding. Dat maakt de zaak er niet beter op. Een prikkelend

gevoel in mijn keel waarschuwt mij, dat een hoestbui niet lang meer op zich zal laten wachten. Dan is alle kans verkeken. Er zal niets anders opzitten dan eerst een pepermint te nemen en ziedaar, de hoestneiging wordt bedwongen.

Wist ik nu maar waar ik de ekster moet zoeken, maar nu houdt zij zich stil. Voorzichtig gluur ik om de hoek van het zinken dak en dan besterf ik het bijna van schrik, want met een krachtige sprong gaat de ekster recht voor mij zitten. Dat is er niet mooier op geworden. Ik durf geen vin te verroeren, want als zij mij ontdekt, is zij in de takkenwirwar verdwenen, voor ik het geweer aan de schouder heb. Een vlieg kietelt ondragelijk mijn neuspunt. Wat tuig, om zo van

de omstandigheden misbruik te maken!

Vis-à-vis staren de ekster en ik elkaar al een paar minuten aan en lang kan ik de marteling niet meer volhouden. Dan breekt de grootste spanning, want de ekster draait de kop om en op hetzelfde moment kom ik af. Dat was een putje. Om de ekster bekommer ik mij niet verder, want nummer twee, die wel het schot gehoord, maar mij nog niet gezien heeft, krijgt met vernieuwde moed verder. Ook die zal, als het maar enigszins kan, er aan geloven. Door de droge sloot, zoveel mogelijk alle takjes vermijdend, onder de pruimen door, voorbij de hazelaars en dan ben ik ver genoeg. Dat vindt de ekster ook, want schatterend wisselt zij naar de eiken. Ook goed. Als ze mocht denken, dat de spuit niet zo ver reikt, kan ze zich wel eens vergissen. Voetje voor voetje er achter aan. Wat een lawaai. Ze weet, dat er iets aan de hand is, maar het rechte is haar niet bekend, anders zou ze wel maken voorgoed uit de buurt te komen. Ik dwaal om de eiken heen, speur hier en daar en overal, maar hoe ik ook mijn best doe, nergens een ekster. En toch is ze er, want

onophoudelijk wordt het disharmonisch concert op gelijke voet doorgezet. Dat is toch om tureluurs te worden. Na tien minuten ben ik nog even ver, alleen met dit verschil, dat mijn nek pijn doet, als hij weer een normale houding aanneemt. Nu voor de laatste maal een rondje gedraaid. Wordt het dan nog niets, dan wil ik remise aanbieden. Op het laatste moment ontdek ik haar evenwel. Ik vraag me af, hoe het mogelijk is, dat zij zo lang kans heeft gezien zich aan mijn blik te onttrekken. Veel erger is, dat zij mij ook in de gaten heeft gekregen, de bui niet afwacht, maar zich in de populieren aan de andere kant van de weg in veiligheid brengt. Dat is voorlopig achter de rug. Ze heeft het eerlijk gewonnen.

Bertus heeft woord gehouden en ligt met de hand om Nimrods halsband languit in het gras. Als de hond mij ziet, jankt hij van blijdschap.

Opnieuw horen we eksters krakelen. Dichtbij zelfs. Ja, in gindse populieren moeten nog een paar steken. Dan er maar weer opnieuw op uit. Dat was me gauw zuur opgebroken, want in mijn ijver zag ik het elektrische schrikdraad, dat de laatste tijd in de mode komt, niet. Van dat schrikdraad moeten wij, jagers, niet veel hebben, want de percelen zijn er lastig door te jagen. Geef mij dan maar het zeventvoudig verwenste puntdraad, daar heb je althans behoorlijk houvast aan, als is de kennis-making dan af en toe wat inniger dan wenselijk is. Daar komt nog bij, dat het schrikdraad heel weinig opvalt, zodat de ene patrijs na de andere zich ertegen te pletter vliegt.

“Gak-gak-gak,” daar strijkt het hele koor af, want voor de zoveelste maal was ik niet voorzichtig genoeg. Dat spijt mij, maar het is eigen schuld. Dan had ik maar beter moeten oppassen.

Wacht even; in een andere populier achter mij zit er nog één te schreeuwen. Ik ga erheen, maar als ik op schotsafstand ben, is zij al weer vijftig meter verder. Opnieuw er achter aan, maar het loopt iedere keer op een mislukking uit en als zij het veld infladdert geef ik er de brui aan.

“Zo m’n jongen, nu op huis aan, anders loopt het daar niet goed af.”

Als de thee zijn bestemming bereikt heeft, is mijn neef nog niet op het appe??l. Met de tijd schijnt hij nog steeds op voet van oorlog te staan. Ook heb ik tot mijn spijt nog niet gemerkt, dat hij, sinds hij getrouwd is geraakt, zich gebeterd heeft. We zullen dus nog even geduld moeten oefenen.

Eindelijk komt hij opdagen.

We fietsen weer over het Middendorp, waar alles volkomen rustig is. Dan links af het veld in, waar in de buurt van een boorplaats een zwarte kraai op een scheidingspaal hokt. Druk maakt hij zich niet, want zo lang die tweebenen maar op de fiets blijven, is er geen kou aan de lucht. Ook nu beperkt hij zich met onze gedragingen na te gaan, dat is alles.

“Wedden, dat hij afstrijkt?”

Ik heb het ene been nog niet op de grond, of daar gaat hij al, precies zo, als ik het verwacht had.

Dan weer rechtsaf langs de waterlossing. In deze berken zullen we de fietsen stallen; van de zon hebben ze dan geen last.

Nauwelijks zetten we ons in beweging of de vliegen en muggen, die vermaledijde beesten, zijn weer present. Als het zo door gaat, word ik nog een volleerde roker. Veel zaaks is het hier ook niet. Meest zijn het houtduiven, die een beetje leven in de brouwerij brengen. Die schiet ik evenwel principieel nooit voor september in 't land is en dan nog is het vaak te vroeg, want ik heb nog nooit zulke late broeders gezien. Men vindt hun legsels in februari (al is dit al een unicum), maar ook soms nog in het laatst van oktober.

Uit een turfput springt een ekster, buiten schot, zodat ik geen kans heb. Maar dat is alles.

Verder gaat het, tot we ons vastlopen tegen het kanaal. Dan maar rechtsaf en na een paar honderd meter weer in de richting van de waterlossing. In deze omgeving kom ik niet vaak. En toch is het wel de moeite waard, want we ontdekken een druk bevaren reewissel. Die hoop ik straks niet te vergeten als de bokkenjacht open is.

Prent aan prent, beter kan het niet.

De zon steekt en de vliegen niet minder. Er zal wel ander weer op komst zijn. We moeten maar op een zonnige herfst hopen, want de zomer zal er wel niet veel meer van terecht brengen.

Na een uur zijn we in de buurt van de jachthut aangekomen en we willen het er even van nemen. Wat zit dat heerlijk, zo met de rug tegen een boomstam op de met mos geplaveide grond en in de schaduw onder de berken.

In alle toonaarden zoemen allerlei insecten door de lucht; samen is het een zeer gevarieerd concert. Drie houtduiven vallen recht boven ons in en één ervan werpt haar

visitekaartje naar beneden, jammer genoeg bij Henks tronie langs.

“Zou ik nog moeten opschikken?,” vraagt hij.

Nu, voorlopig zal hij wel geen last meer krijgen.

Dan ontdekken ze onraad en klapwiekend verdwijnen ze. Even later krijgen we weer gezelschap, thans van een ‘solitair’, die het zaakje niet al te goed vertrouwt. Ze rekt haar hals, loopt een paar stappen over de tak en als Henk een rookkolom venijnig naar de vliegen dirigeert, maakt ook zij, dat ze wegkomt.

De resterende pepermunten worden eerlijk verdeeld en dan breken we op. Via het Middendorp gaat het weer op huis aan.

Bij Holties lawaaien eksters. We doen, of we niets merken en fietsen achter de schuur. Nu nog mooier; aan iedere kant zit er één in een populier. Strategisch zal een oplossing gevonden moeten worden.

Ja, zó zal het varkentje gewassen moeten worden: Henk en Bertus zullen de ene ekster pogen af te leiden terwijl ik mij met de andere bemoei. Eindelijk krijg ik haar

op het vizier. Dat is een heel eind. Zal ik nog een poging aanwenden om dichterbij te komen? Misschien ontdekt ze mij dan en wordt het prompt weer niets. Wie niet waagt, wint niets. Met de linkerloop zal het moeten gebeuren, want die houdt de hagel mooi bijeen en ik heb er duiven mee geschoten, zonder dat ik ze zag zou Krein zeggen. Maar deze keer is het mis, want er komt geen ekster naar beneden en eksters vallen tot nu toe niet naar boven. Ja ja, ieder schot is geen eendvogel.

Nummer twee doet me het plezier te blijven zitten. Zou die nu werkelijk denken, dat ik zuinig op patronen ben geworden? Achter het huis langs kom ik er, maar hoe ik mijn hoofd ook in alle richtingen draai, er is geen ekster te vinden. En toch is ze er, want af en toe 'gak'.

Dan zit er niets anders op, dan me een beetje bloot te geven. Maar er is nog steeds niets te zien, hoor. Ja toch, daar zit ze, met de rug naar mij toe, wat mijn geluk is, want nu kan ik onbemerkt aanleggen. Wat een hoogte, het lijkt nu wel een leeuwerik. Ik laat er geen gras over groeien en op het schot valt ze door de takken naar

beneden. Vijf meter boven de grond klemt zij zich nog even vast, maar dan is alle energie verbruikt en ploft ze op de grond. Dat is dus nummer drie vanmiddag. Zeer voldaan keren we huiswaarts.

Korte wandelingen

Ja, nu vergist ge u, want ge denkt - hoe kan het ook anders - aan wandeltochten door de heide, tussen de berken, langs het diep of waar dan ook. Maar dat bedoel ik niet, want ik wil u deze keer meenemen op wandelingen door mijn wildregister. Vanaf mijn eerste jachtdag heb ik als rechtgeaard jagersman aantekening gehouden van al mijn jachtbelevissen. Niet alleen heb ik genoteerd, hoeveel wild ik heb geschoten - of misgeschoten! - , maar ik heb daarnaast steeds alle bijkomstigheden vermeld, zoals weersgesteldheid en bijzondere gebeurtenissen die zich voordeden. Zodoende is dit register uit mijn boekenschat het meest gelezen exemplaar geworden en dat zal wel bij meer jagers het geval zijn. Iedere collega-jager kan ik aanraden dit jagersboek bij te houden. Wat geeft het een genoegen, het zo nu en dan weer ter hand te nemen en door te bladeren, veelal in een overigens verloren uurtje. Alles gaat voor mij leven en niet jagende jaag ik toch en geniet ruimschoots, zou Agricola zeggen. Zo, nu mag ik tenminste verwachten uw belangstelling te hebben gewekt en staat ge vermoedelijk te trappelen van ongeduld om op stap te gaan. Eén ding wil ik u nog zeggen en dat is, dat ik me van een chronologische volgorde bitter weinig aantrek. En nu maar opgestapt.

27 juli

Het is nog donker, als ik, door Nimrod vergezeld, door het nog slapende dorp fiets. Anders zou men zich stellig afgevraagd hebben, wat mij toch wel bezielt. Ik kan hun moeilijk vertellen, dat vandaag de bokkenjacht opengaat, want daarbij hebben ze geen interesse. En niemand laat zich graag uitlachen - ook een jager niet. Maar Nimrod en ik weten best, dat we vanmorgen vroeg op het appel moeten zijn. Vroeg of helemaal niet! Bij de waterlossing stap ik van de fiets, laat die in een greppel zakken en neem de kijker ter hand.

Wat is dat? Ja hoor, in de verte zie ik wazig een paar rode schimmen in noordelijke richting trekken. Dat is een buitenkansje; pas ben ik in het veld en op hetzelfde

moment ontdek ik reewild. Natuurlijk kan ik bij deze slechte belichting nog onmogelijk zien, wat ik nu precies voor mij heb, maar dat is zorg voor later en zal straks wel blijken. Nu eerst een krijgsplan opmaken.

De wind is oost, dat kan niet beter treffen en vergemakkelijkt de opgave. Haast je, rep je, gaat het in dezelfde richting. Ik moet zien, dat ik het duo door een omtrekkende beweging de pas afsnijdt, voor het de heide intrekt, waar ik het nakijken heb. Door de berken gedekt gaat het steeds verder tot ik naar mijn mening zonder bezwaar bij een oude turfweg rechts kan afslaan. Nu is oppassen de boodschap. Voorzichtig gluur ik, door een lijsterbes aan het oog onttrokken, naar de berkenopslag, waar ik de beide reeën vermoed. Niets te ontdekken! Wat nu? Zal ik ze hier opwachten? Maar wie geeft mij de zekerheid, dat ze me dat genoeg zullen bewijzen? Nee, het lijkt me beter, heel voorzichtig verder te bersen, voetje voor voetje. Met gelijke spoed - het lijkt wel een slakkengang - volgt Nimrod. Nog steeds ontdek ik niets. Toch moeten ze in de buurt zijn, tenzij ze onraad ontdekt hebben en afgesprongen zijn.

Hier maakt de weg een flauwe bocht naar links. Als het enigszins mogelijk is, wil ik de weg blijven volgen. Ik heb dan weinig last van dode takjes, die de hele onderneming op losse schroeven kunnen zetten. Ik laat mij in de knie zakken en verstijf op hetzelfde moment van schrik. Welk een gelukkig gesternte, St. Hubert zij dank! Op een kleine honderd meter staan beide reeën, bok en geit, rustig te laveien. Druk maken ze zich niet meer, de maag schijnt haar deel te hebben gehad. Zonder de kijker te raadplegen zie ik wel, dat dit dezelfde bok is die me al heel wat avonden gekost heeft, want het vorige seizoen bleek hij snuggerder dan ik.

Met spijt denk ik aan mijn kogelbuks, die de 'beschermers' mij met acht stuks andere wapens roofden. Zodoende ben ik nog steeds op Brennecke-patronen - die al heel wat pennen in beweging hebben gebracht - aangewezen. Met een schouderbeweging schud ik alle nare herinneringen van mij af.

Hoe het zij, ik moet beslist zien, op een veertig meter te komen, anders kan ik beter het schot erin houden.

Ha, beide stukken verdwijnen achter berkenstruiken. Ik sluip gebukt terug. Nimrod volgt mij nog steeds op de hielen. Weer zal ik een omtrekkende beweging moeten maken, wil ik binnen schotsafstand komen. Praat mij niet van verre Brennecke-schoten!

Ik zal de weg thans moeten verlaten en daarom leg ik Nimrod af. Tussen de opslag heet het dubbel oppassen.

Hier liggen duizend en één gevaren op de loer. Het minste lawaai kan alles bederven en dan zijn de kansen voor morgen verdwenen.

En dan niet te vergeten, die ellendige steekmuggen, hier neefjes genoemd. Van je familie (!) moet je het maar hebben.

Wat wil ik ze graag met de hand doodslaan, terwijl ik moet volstaan om met het hoofd te schudden. Er staat echter te veel op het spel en daarom neem ik dat zingende tuig maar op de koop toe.

Nee, verder durf ik niet, tenminste nu niet. Eerst moet ik weten waar de reeën uithangen.

Dwars door de ijle berkenbossage zie ik flauw de omtrekken van bok en geit. Ja, opgeschoten ben ik wel, de afstand is ingekrompen, maar bedraagt toch nog altijd een zeventig meter. Werkelijk, het is te riskant. En het vervelendste is, dat ze niet meer zo dicht bij elkaar laveien als eerst. Dat maakt het aanbersen zoveel te moeilijker. Wat nu?

Was ik nu maar veertig meter naar links, dan kon het lukken, aangenomen, dat het reewild blijft, waar het zich nu bevindt. Maar hoe er te komen? Nogmaals retireren zal de oplossing zijn, want als ik er rechtstreeks heen loop, hebben ze me ogenblikkelijk op het vizier. Voor de tweede maal trek ik me terug, zij het met beklemd gevoel. Dat kan niet zo blijven doorgaan. Toe dan maar.

Ten koste van veel zweetdruppels en muggensteken kom ik eindelijk waar ik zijn moet. Een snelle blik in de richting waar ik Nimrod heb afgelegd, stelt mij gerust. Het dier ligt nog steeds op dezelfde plaats en begrijpt best wat er op het spel staat. Eerst wis ik het zweet, dat tappelings langs mijn gezicht stroomt, weg. Nu moet het gebeuren!

Maar hoe ik ook door de bladeren speur, nergens een rode vlek. Is dat niet om tureluurs te worden? Waar zouden ze nu staan? Het geweer leg ik naast mij en vlij mij languit op het veen. Uiterst voorzichtig gluur ik onder de bladerenwirwar door. Het helpt allemaal niets, er is geen ree meer te bekennen. Ze hebben me stellig ontdekt en zijn daarop afgesprongen. Voor alle zekerheid blijf ik nog een half uur liggen.

Al mijn geduld heeft niets geholpen. Onverrichter zake druip ik af. Dat komt wel vaker voor!

Zou ik soms toch niet verstandiger hebben gedaan met op zeventig pas te schieten? Gelukkig, tot vandaag heb ik er geen spijt van. Ik heb nee gezegd, en daar blijft het bij, ook in het vervolg. Wel werd ik wat wij 'kregelig' noemen, toen een boer mij de volgende dag vertelde, dat de bok 's morgens om acht uur naast de dam had gestaan, toen hij met paard en wagen passeerde.

Zou hij - de bok - soms met de helm zijn geboren?

In september

Zaterdag-jachtdag.

Wat toch een geluk, dat er telkens weer hoogtijdagen in het leven voorkomen, waarop volledig met de dagelijkse sleur wordt gebroken, waarop je kunt afschudden alle narigheid die je in de afgelopen week heeft geplaagd en je nieuwe werklust voor de volgende week kunt verzamelen.

Zulk een dag is het voor de jagersman, als hij frank en vrij met zijn spuit en zijn hond van oost naar west en van zuid naar noord door zijn revier dwaalt, niet gebonden aan tijd en ruimte.

Wat verbreedt zich dan de borst, wat lacht men dan om allerlei muizenissen, die doorgaans het uitzicht benemen en daardoor het leven veronaangenamen.

Wat verruimt zich dan de horizon, zodat men niet alleen beter zicht krijgt maar ook juister leert onderscheiden en alle beren en leeuwen de deur wijst.

Gemakkelijke dagen zijn dit niet, geloof dat maar, voornamelijk niet in september, als de zon zó onbarmhartig kan branden, dat je blij bent als het een of ander berkje schaduw biedt.

Och, die benen, je kunt ze soms niet meer meekrijgen, voornamelijk als het aardappel-loof - de Rode Star heeft onder de leden van het jagersgilde vermaardheid gekregen! - je omstrengelt of de kniehoge heide het wel op je ondergang schijnt gemunt te hebben.

Maar dan geldt meer dan ooit het parool 'Volhouden', want links en rechts, voor en achter, overal lokt men ons en wie denkt er dan aan vermoeidheid of wat dan ook?

Wat is het dan genotvol, na zulk een afmattende dag in een paar luie stoelen of op de divan te dromen van alles wat men heeft beleefd. De grootste inspanningen geven dan de meeste voldoening.

Het heeft vanmorgen wel extra lang geduurd voor ik het met mijzelf eens was. Ik kon kiezen uit drie mogelijkheden, namelijk met een genabuurde jager in zijn veld jagen, met diezelfde Nimrod en nog een collega in een gemeenschappelijk revier of moederziel alleen in een veld, dat feitelijk geen grenzen kent, zo groot is het.

Nu biedt een gemeenschappelijke jachtdag beslist genoegens, die men mist, als men er alleen op uit trekt, maar een mens wil toch ook wel eens iets anders. Voornamelijk, als je een week achter de rug hebt, gedurende welke het uiterste gevraagd werd, kan het zo weldadig aandoen er helemaal alleen op uit te trekken, je aan niemand en niets te storen, kortom, zo vrij te zijn als een vogel in de lucht.

Ik koos dus het laatste en nu ik op weg ben - Nimrod jaagt door zijn onbehoorlijk gedrag alle kippen de stuipen op het lijf - groeit de voldoening over mijn keuze. Och, misschien had ik wel in een der andere velden een veel beter tableau kunnen maken dan wat deze onbekende uithoek mij kan bieden, maar dat legt nu bij mij geen gewicht in de schaal.

Vandaag wil ik jagen in een gebied waar ik nog nooit geweest ben en waar ik werkelijk niet weet, wat mij te wachten staat. Bij geruchte heb ik gehoord, dat het uiterst moeilijk terrein is, veel met bentgras overwoekerde veenputten, ruime heidecomplexen, berkenbossages en hier en daar een akker aardappels.

Het hindert mij allemaal niets, hoe wilder hoe mooier en met hunkering naar het onbekende - bij een jager treedt dit wel zeer sterk op de voorgrond - begin ik hoe langer hoe harder te trappen, zodat Nimrod de kippen vergeet en in volle galop naast mij verder holt.

De fiets wordt bij een oude kennis, die in deze buurt verzeild geraakt is, onder de kapschuur geschoven. Even een praatje gemaakt, wat ook wel eens zin kan hebben, want nu moet ik beslist vanmiddag komen eten en niet in het veld blijven. Dat ontmoet mijnerzijds geen bezwaar, en nadat ik nog enige praktische wenken heb

meegekregen, in welke contreien ik de meeste patrijzen moet zoeken, trekken Nimrod en ik er eindelijk op uit.

Nu pas merk ik, hoe sterk het gedauwd heeft; het gras is nog kletsnat en ook de knollen laten niet met zich spotten. Maar dat is niet zo erg, want in de eerste plaats houden ook patrijzen liever de kleren droog en vervolgens heb ik er niet de minste last van, omdat mijn rubberlaarzen ertegen bestand zijn.

Ha, Nimrod tekent. Wat mag dat te beduiden hebben? Zou Mummelman soms van plan zijn de hele dag in de knollen te verslapen? Wat mogen ze graag onder de blâren schuil gaan. Dan staat de hond voor. Maar het succes blijft uit, want op een vijftig meter springt een enkele patrijs aan de buitenzijde der knollen. Ik houd het er op, gedachtig aan Jan ten Hagens stereotiepe: "Zie schiet niet weerum." Helder mis. Loon naar werken. Een eind verder valt ze in de knollen in. Dat is wel een bewijs, dat ze een beetje van de kook is, anders zou ze niet in deze natte ruigte haar toevlucht zoeken. Daar zullen we geen gras over laten groeien, mijn hondje.

Voornamelijk bij patrijzen geldt, dat het ijzer gesmeed moet worden als het heet is. De waarheid hiervan heb ik vaak ervaren als ze bijzonder ril waren en telkens opnieuw buiten sprongen. Houdt men zich dan maar aan dezelfde klucht, wat in overzichtelijk terrein mogelijk is, dan wil het vaak gelukken, dat men ze toch aan de veren komt. Zo vlug mogelijk de vleugels moe drijven is vaak een heel goed medicijn.

Zo, dan moet ze hier ergens liggen en toch kan ik haar niet ontdekken. Zelfs Nimrod toont niet de minste interesse. Hoe is dat nu mogelijk? Ik heb toch duidelijk gezien, dat ze in deze omgeving inviel?

"Vooraan, Nimrod."

Daar zal ze zitten, want de hond staat als een muur. Wat een kostelijk gezicht! Geheel verstart verliest het trouwe dier zich in de verlokkende wildgeur. De rechtervoerpoot opgeheven, de ruige staart als een lat recht naar achteren, het lichaam gerekt; werkelijk, het is een levend schilderij.

Een paar passen verder springt de patrijs opnieuw en nu ben ik zeker van mijn zaak, althans, dat meen ik, maar... schiet dubbel mis. Nu nog mooier. Dat is geen goed begin. Nimrod weet niet, wat hij van de baas moet denken. Het gekke van het geval is, dat de baas dat zelf ook niet weet en dat is erger. Op dreef ben ik niet. Zou dat misschien komen doordat dit terrein allemaal zo vreemd voor mij is? Deze patrijs was anders wat wij jagers opgelegd noemen. En toch hebben wij gisteravond geen jagersvergadering gehad!

Nimrod heeft de moed echter niet verloren en zoekt alweer ijverig verder, terwijl de baas nog staat te suffen. Goed zo, mijn hondje, het is de eerste keer niet, dat je de baas beschaamd maakt.

Dan maar weer verder. Eerst zullen we eens zien wat zich achter gindse berkenbosjes bevindt. Heide! Dat is een kolfje nar mijn hand. Hier zullen stellig patrijzen liggen. Maar dan zie ik naast het heidecomplex een aardappelakker, waarop de

boer met zijn kinderen ligt te krabben. Dat verhoogt de kansen niet. Eerst maar eens een gesprek aanknopen.

Als we nog staan te praten, hoor ik op dezelfde akker, maar dan een kleine honderd meter naar achteren, patrijzen lokken. Veronderstel dat ik nu weer misschiet, dan zal ik ook niet in hun achtting stijgen en van het weinige dat een jager heeft blijft er dan niets over. Zei laatst niet iemand tegen mij, dat aan alle jagers een steekje los was? Best mogelijk, ik denk er niet aan dit te ontkennen; bij ons is twee altijd nog meer dan een.

“Doar mözz he’ n jong,” vertrouwt de baas mij toe.

Ja, daar zal wel niets anders op zitten. Als Diana mij nu maar gunstig gezind is, ontmoet dat mijnerzijds geen bezwaar. Maar als ze me nu een blauwtje laat lopen, wordt het er niet beter op.

Met de moed der wanhoop ga ik als een generaal op stap. Nimrod leidt mij feilloos. “Brrrr,” daar gaat ze. Wel een beetje ver, maar het kan toch. Wonder boven wonder haalt mijn rechterloop er één naar de grond; met het tweede schot kan ik niet zo vlug klaar komen.

Och, ik ben al bij genoeg, dat ik voor vier paar ogen geen flater heb geslagen.

Trots apporteert Nimrod de buit; natuurlijk een oude haan. Niet getreurd daarover, want dat kan voor het verdere van de dag nog wel vruchten afwerpen. Vermoedelijk ligt de klucht daardoor vaster. De oude hanen laten niet met zich spotten en nemen meestal de vleugels als het beter is het schot erin te houden.

Nog heeft Nimrod er niet genoeg van, want als ik de patrijs aan de strop hang, snuffelt hij verder. Weer staat hij voor. Dat zal wel niets te betekenen hebben, want de klucht is er vandoor. Toch vertrouw ik het zaakje niet volkomen, want Nimrod is zeker van zijn zaak. Zou hier nog een tweede klucht liggen? Nee, een enkeling gaat op de wieken. Ook die komt binnen, zodat ik meer dan tevreden ben. In de ogen van de aardappelkrabbers ben ik thans tot een crack gepromoveerd. Je moet maar boffen.

Gelukkig laat ik mij niets wijsmaken. Ik loop langer mee dan vandaag, al zou men dat, gezien mijn succes, nu niet bepaald zeggen.

Even later zwerven we weer door een mij volkomen onbekende streek. Nog nooit ben ik hier geweest. Deze omgeving is nu echt iets voor mij. Heide met berken, dat is een terrein waar ik graag zwerf en het wild is dan bijzaak.

Duurt het dan een hele poos voor ik iets aantref, dan worden de benen moe, maar grote tableaux behoef ik hier niet te maken en zeker vandaag niet, nu de jacht nummer twee van mijn programma is.

Rechts van mij lokken opnieuw patrijzen en ook Nimrod trekt weer aan. Ik roep hem terug, dom genoeg, want als hij, kennelijk tegen zijn zin, met mij mee trekt, snorren drie stuks achter mijn rug weg. Strategisch benutten ze een paar berkjes, die me alle zicht benemen en dus komen ze onbeschoten weg.

Dat gaat altijd zo als men wijzer wil zijn dan z’n hond. Wie niet horen wil moet maar voelen, en in gedachten beloof ik plechtig in het vervolg beter op te passen.

Ik sta de drie stuks nog na te waren, als tot mijn ontsteltenis een tweede klucht een goed heenkomen zoekt. Dat is toch zeker om tureluurs te worden. Eigenlijk moest

ik me een flinke draai om de oren geven. Hielp het maar. Deze klucht trekt voor mij uit en doet mij het plezier na een paar honderd meter weer in te vallen. Zo, dat lijkt niet slecht en terstond er maar achter aan.

Eigenaardig, dat ik nog geen enkel haas aangetroffen heb. Zorgen zal ik mij daarover maar niet maken, want het is de laatste weken kurkdroog, en dan is het geen wonder, dat ze onderin de greppels, in de bramen of in de dichte heide liggen. Rijzen doen ze dan niet of men moet ze wel op de bol trappen, wat mij zelfs in de knollen wel eens overkomen is. Later in de tijd van het jaar valt de stand dan meestal nogal mee.

Ook fazanten schijnen hier verstek te laten gaan. Dat is wel een wonder, want het terrein is er zeer geschikt voor. Daar moet toch een oorzaak voor zijn.

In ons oostelijke veld is het een lust zoals ze zich vermeederen. Ieder jaar worden er wel een honderd hanen afgeschoten.

Ik stem toe, dat de levensvoorwaarden daar gunstiger zijn, maar het is algemeen bekend, dat een haan verder loopt dan vliegt, dus zouden ze op hun rusteloze tochten ook hier moeten verdwalen.

Zou de boekweit oorzaak zijn, dat ze zich kalm in het oorspronkelijke veld ophouden? Steeds is de tafel daar rijk gedekt, voornamelijk de laatste jaren, waarin de boekweitbouw totaal mislukte en voor fazantenvoeder op het veld bleef liggen. Het is wel een beetje egoïstisch, maar - men vergeve het mij - al te veel spijt heb ik er niet van gehad.

Wat een terrein om te lopen! Men moet hier uiterst voorzichtig zijn, want voordat men het in de gaten heeft, ligt men languit in de heide, of steekt het been in een verborgen greppel.

Jagen blijft gevaarlijk werk. Veel gevaarlijker dan de meeste jagers beseffen, tot ze dat op onaangename wijze wordt bijgebracht. Daarom heb ik er ook altijd een hekel aan om in gezelschap te jagen, want telkens kijk je in de gewetromp van een roekeloze collega, die zich van alle consignes weinig of niets aantrekt.

In gemoede vraag ik me af, waarvoor dat toch eigenlijk nodig is. Het gevaar moet nooit worden getart.

Hier moeten we er ongeveer zijn. Nou, dat valt nog niet bijzonder mee, pas maar op.

Straks benutten ze de berkjes weer als dekking en heb ik het nakijken, zoals wel meer voorkomt. Proberen.

Kijk, Nimrods staart vertelt, dat ze hier gelopen hebben.

Kalm aan maar, m'n jongen, veraf zijn ze stellig niet meer. Ik ben blij, dat ze nog een eindje verder getippeld zijn, misschien omzeilen we zodoende de berkjes.

Daar heb je 't gewurm al - vandaag schijn ik wel door pech te worden achtervolgd - juist aan deze kant van de bosjes staat Nimrod als een paal.

Dat kan een hele toer worden. Ik krab mij eens achter de oren - heeft niets te betekenen hoor! - en na een korte krijgsraad met mezelf te hebben gehouden besluit ik, ze van de tegenovergestelde kant te naderen. Wellicht, dat ze dan uit elkaar stuiven en ik kans krijg. De hond weet eerst niet, wat de baas bezielt, maar dan heeft hij het begrepen en als de klucht springt, barsten ze uit elkaar alsof de vos er

middenin sprong. Tien vliegen de andere kant op; die kan ik nu niets meer leren, maar twee botsen mij ongeveer tegen de loop aan. Een ervan eigen ik mij toe, het tweede schot mist. Dat is dus nummer drie en ik ben er meer dan tevreden mee.

Als het zo doorgaat wordt het heet vandaag, want de zon poogt de shade in te halen. Toe dan maar. Ik kan dat best gebruiken, omdat de patrijzen dan beter willen liggen. Overigens kan die hitte mij nog wel zeer opbreken: ik reken tenminste op een ontvelde

bovenkamer. Nooit kan ik in de patrijzenjacht hoed of pet dragen. Meestal ben ik al na een kwartiertje wel oververhit. Een hoofddeksel laat ik dan ook altijd thuis, tenzij het donker weer is. Ook de muggen doen hun best mij het leven lastig te maken. Dat is ieder jaar mijn grootste plaag tijdens de patrijzenjacht. Hoeveel patrijzen ik daardoor niet gemist heb - ik kan het niet bij benadering zeggen.

Juist doordat ik geen pet draag, zitten ze boven op mijn hoofd, dat eertijds een weelderige haardos vertoonde, maar nu. . . . Nee, laten we daarover maar niet verder praten, want mijn schedel is al zo vaak het doelwit van laffe spotters! Dat ze daar nu zo'n aardigheid aan hebben; ik begrijp er niets van. Het gaat ze geen haar beter dan die smerige vliegen, want ook voor die plaaggeesten schijnt hij wel bijzondere aantrekkelijkheid te bezitten.

Eerlijk gezegd, die maken het nog een graadje erger en gaan er in groot getal bovenop zitten en wat dies meer zij. En vlug als ze zijn, steeds kom je te laat. Wat is het dan een zalig gevoel als je vingers zo'n plaaggeest te pakken hebben. Als ik dan mijn zin kreeg, zou ik hem wel tien keer willen laten sterven.

Collega Slim heeft daar geen last van, want die rookt aan één stuk door. Misschien ook wel als hij slaapt, maar dat weet ik niet zeker. Voor mij is dat niets gedaan.

We willen het er even van nemen en vlijen ons in de schaduw van een berkje. Beter wordt het daardoor eerst niet, want nu komt het zweet pas goed los. Ook de vliegen menen hun kans waar te kunnen nemen en hun aanvallen worden hoe langer hoe heviger.

Dan zit er niets anders op, dan een berkentakje af te breken en daarmee heen en weer te zwaaien. Dat helpt en na een paar minuten laten ze mij gelukkig vrij. Nu hebben we tenminste de tijd rustig een stukje chocolade op te knabbelen en Nimrod krijgt een halve koek, die moeder de vrouw voor hem heeft meegegeven.

Wat heeft het dier het warm. De tong hangt hem wel tien centimeter uit de bek. Jammer, dat hier geen water in de nabijheid is, anders kon hij zich eens lekker verfrissen. Het valt me geweldig mee, dat hij vandaag met deze hitte nog zo goed werkt. Als ik maar niet zo vaak misgeschoten had, dan. . .

We halen dit jaar geen record aan patrijzen, hoewel het een goed seizoen is geweest. De rogge bleef mooi overeind. Als deze gedurende de broedperiode door regen en wind wordt neergeslagen, dan ruïneert dit de patrijzenlegsels, waarvan het een na het ander verlaten wordt.

Als we in die tijd van het jaar hier en daar de beide ouden zien azen, kunnen we er dan ook op rekenen, dat we niet veel afschot kunnen toepassen.

En toch is het niet alles dit jaar. Zouden de vos en het andere roofwild hieraan soms debet staan? Onmogelijk acht ik dit niet, maar dan vraag ik mij af, hoe het komt, dat de fazantenstand beslist goed te noemen is.

Nee, een aanvaardbare oplossing weet ik niet. Hazen zijn er ook niet zo veel als we vorig jaar gewend waren.

Maar dat kan ook wel meevallen; we willen althans het beste ervan hopen.

Kom, we zullen de spuit opnieuw ter hand nemen, want vanzelf komen de patrijzen niet aan de stroppen en dus dwalen we maar weer verder.

Wat een eigenaardige gewaarwording is dat, zo helemaal alleen in terra incognita te zwerven. Telkens kom je dan voor verrassingen te staan, hoewel de buit dan meestal minder is. Maar dat is niet zo erg.

Daar komt een klucht aangestreden. Waar blijft die? Werkelijk, ze valt in, natuurlijk weer in de heide. Als de brand erheen, maar als ik nog maar halfweg ben, nemen ze opnieuw op en verdwijnen uit mijn gezicht.

Dat was dus mis. Dan hoor ik roepen; het is Diana in hoogsteigen persoon. Als dat geen goed voorteken is, begrijp ik er niets meer van. Wat reppen dan de benen zich, want ze heeft beslist prima nieuws voor mij.

Buiten adem arriveer ik, want ik wil Hare Majesteit niet graag laten wachten. En dan komt, wat men de klap op de vuurpeil noemt, want met grote ogen komt ze me vertellen, dat daar en daar eergisteren patrijzen zijn weggevlogen. Dat staat gelijk met een koude douche en ik ben eerst zo veraltereerd, dat het meisje niet weet, wat ze van die vertoning moet denken. Als ik mijn zin opvolgde, zou ik een minder fatsoenlijk woord gebruiken, maar dat zou ondankbaar zijn, want ze meent mij een dienst te bewijzen en met een zuurzoet gezicht neem ik de wil voor de daad. Ik moet er maar eens heen trekken, want een week van tevoren heeft Vader ze ook al getroffen. Misschien dat ze wel weer present zijn. Ook goed, waarom zou ik het niet doen. Ze kunnen daar evengoed legeren als elders.

Maar dat wordt vandaag niets en hoewel Nimrod zijn beste beentje voorzet, heb ik geen succes.

Dan maar weer een andere kant op geslingerd.

Wat een ruimte hier; zo ver het oog reikt alles jachtterrein. Een kamp met aardappels trekt mij bijzonder aan. Het loof is nog niet verdord en biedt nog alle dekking. Daar trappeer ik Mummelman in zijn pot. Ja, dat is een treffer, dat ik hem zie. Geen wonder, dat ik niet meer ontdek, want ik let er ook niet bijzonder op, omdat ik de aandacht meer bij de patrijzen heb. En als een haas zich niet licht in zijn leger, valt het voor een hond niet mee lucht te krijgen.

Een ideale plek voor patrijzen nu het loof door de zon weer gedroogd is. Kijk, Nimrod trekt reeds aan en even later kan de haver gemaaid worden. Dat is om van te schrikken. Een klucht van wel veertien stuks springt en het eerste doublet is binnen. Dat denk ik tenminste, omdat iedere loop er een naar beneden haalt, maar nadat Nimrod mij de eerste - of is het de tweede? - ter hand gebracht heeft, duurt het langer dan mij lief is, voordat hij met nummer twee op de proppen komt. Best lijkt dat niet. En nu meende ik nog wel, dat ze beide als een steen naar beneden ploften. De ene was reeds morsdood toen Nimrod haar apporteerde. Ik acht het

niet uitgesloten, dat de tweede alleen gevleugeld is, zodat het nog wel een hele toer kan worden haar behouden binnen te krijgen. Ja, dat is een werkje voor Nimrod alleen, want wat dat betreft is de baas - en die maakt daarop deze keer bij de andere jagers eens geen uitzondering - een grote stumper. Ik herinner mij nog best, dat ik vroeger als jagersbroekje steeds meende bij zulk werk de leiding te moeten nemen, maar ik heb zoveel leergeld betaald, dat ik daarmee voorgoed heb gebroken. Laat in zo'n geval de hond maar rustig werken, dat is verreweg het beste. Ook niet veel lopen; in zulke gevallen heeft de neus van het dier het moeilijk genoeg te verantwoorden.

Ik wacht dus maar rustig af, hoor de hond door de aardappels scharrelen, maar dan is alles stil. Zou hij soms voorstaan? Wat nu? De hond is nergens meer te ontdekken. Toch hoorde ik hem even geleden nog. Dat gaat m'n begrip te boven. Maar dan wordt het raadsel opgelost, want wel tachtig meter voor mij zie ik Nimrod snel de greppel aflopen en aan het einde toestoten. De patrijs heeft zich via de greppel in veiligheid pogen te stellen, maar dat is toch buiten de waard gerekend, want de neus van mijn Nimrod is nog prima, al mag mijn collega Slim dan ook zeggen, dat zijn Cita de kroon spant. Ik ben zo verstandig mij daarvan nog minder dan niets aan te trekken! Trots apporteert Nimrod de buit: een jonge patrijs, evenals de andere, absoluut te herkennen aan de tweede scherp toelopende slagpen, die bij overjarige patrijzen afgerond is. Voorlopig zijn ook de gele poten nog goede kenmerken, maar later in de tijd biedt de tweede slagpen de grootste zekerheid.

Half twaalf; het wordt dan zo zachtjes aan tijd op mijn kosthuis aan te gaan, want dat kan soms heel wat voeten in de aarde hebben. Stel je voor, dat ik midden in de patrijzen kom te zitten. Wie denkt dan aan eten? Maar zo'n vaart zal het vanmiddag wel niet lopen; dan moet er tenminste nog heel wat veranderen. Werkelijk, met patrijzen zijn we hier de laatste jaren niet verwend.

Zullen we nu die uitgeveende put eens meenemen? Wat lang bentgras is dat; er kan wel een hert in schuil gaan. Het zal ook niet meevallen om in deze rommel de patrijzen te apporteren en o wee, als ze hier vleugellam geschoten worden. Dan is het nog veel zwaarder werk dan in de aardappels. Zorgen zullen we ons daarover voorlopig niet maken, want misschien is er geen veer te bekennen.

Weer trekt Nimrod aan en dan snort ook al een solitair uit het lange gras. Die geeft mij niet veel moeite en wonder boven wonder heeft Nimrod er ook weinig werk mee. Dat komt natuurlijk doordat ze het volle schot kreeg en op de plaats dood bleef.

Nu zullen we er voor de middag maar een eind aan maken, want als we nu nog weer in andere richting koers zetten, wordt het veel te laat. De namiddag is er ook nog en die wordt dan wel rijkelijk kort, omdat ik zaterdags altijd een uur vroeger ermee ophoud dan op een andere dag. Zaterdags wil ik nooit laat in huis komen, want het gezin vraagt ook een deel van mijn tijd.

Mijn kostbaas kijkt vreemd op, dat ik een half dozijn aan de stroppen heb. Dat valt hem mee en mij niet minder. Als ik in de keuken kom wemelt het daar van vliegen. 't Jonge, denk ik, als de patrijzen eens zo dicht gezaaid waren, wat was het dan beter de moeite waard. Als ik daar moet zitten eten, heb ik nog geen verademing. Maar dat is weer erg voorbarig van mij, want moeder de vrouw heeft een apart

vertrekje voor mij bestemd waar het heerlijk koel is en waar het voor vliegen verboden toegang is, omdat de jongste spruit daar zijn zorgeloze dagen slijt.

Nee maar, dat is voor de bakker en nadat ik mij van de laarzen ontdaan heb, weet ik niet hoe heerlijk ik mij voel. Dan smaakt het eten dubbel zo lekker.

Moeder komt even een praatje maken. Ze maakt zich zorgen, dat ik last heb van de kleine, die misschien niet al te rustig is. Daar hoeft ze geen schrik voor te hebben, want de jonge stamhouder slaapt als een marmot en bovendien, wij kennen dat spul en staan er niet geheel vreemd tegenover.

Ja, die vliegen is een smerige bende. Maar het einde is in 't zicht, want "Zie begint te kuier'n" (waggelen) en dat is een stellig bewijs, dat ze op hun laatste benen lopen. Daar zullen we ons dan maar mee troosten, hoewel ze er nog even fel om steken en je treiteren om gek van te worden.

Oude herinneringen worden opgediept; in onze eerste jeugd zijn de baas en ik lid van hetzelfde zangkoor geweest. Ja, dat was een mooie tijd.

Maar nu wordt het weer tijd om op te stappen. Van de hete laarzen heb ik genoeg; ik zal in de plaats daarvan een paar hoge schoenen aantrekken. Dan loopt het wel zo licht en hinderen doet het niet, want het veld is kurkdroog. Wat dat betreft zou ik er wel op Indianenmanier op uit kunnen trekken.

Na tien minuten zit ik weer in de uitgevende turfput, waar het zo moeilijk loopt, te scharrelen. Dit lijkt mij een ideaal plekje en ik ben nog niet ver of mijn veronderstelling wordt bewaarheid, want twee patrijzen worden er uitgestoten en het eerste doublet na de middag is binnen, aangenomen althans, dat Nimrod ze er uit peutert. Als ik in deze grasjungle op mijzelf was aangewezen, lieve help, dan kwam de helft niet boven water.

Nu loopt het als gesmeerd, want Nimrod verstaat zijn vak. Door ervaring wijs geworden heb ik terstond herladen, teneinde op alles voorbereid te zijn.

Vroeger dacht ik meestal daaraan niet zo gauw en dan kon het gebeuren, dat ik met een leeg geweer en met de mond vol tanden plotseling springend of rijzend wild stond na te staren.

Juist neem ik de tweede van Nimrod in ontvangst of nummer drie poogt onbeschoten weg te komen. Ik heb mij juist gebukt, laat onmiddellijk de patrijs weer vallen - die Nimrod vlug weer in de vang neemt - maar al met al duurt het toch langer dan ik gewend ben en enigszins gehaast houd ik het erop met het gevolg, dat het hoen zwaar ziek afstrijkt. Dat zal me eens verwonderen. Als het zo doorgaat komt die niet aan de stroppen. Met de hand boven de ogen volg ik hem. Daar begint hij te steigeren, zo hoog, dat het van hier niet meer is dan een leeuwerik. Maar dan is alle levenskracht verbruikt en met een sneltreinvaart komt hij dood naar beneden. Nu kalm aan, anders kan nog alles verspeeld zijn, want die steigerende patrijzen zijn voor de honden moeilijk te vinden. Steeds liggen ze op de rug. Laat eens zien, het is precies in rechte lijn van deze twee berkjes. Als ik mij daaraan houd, kan ik niet missen. Nu eerst nummer twee uit de vang genomen, aan de stroppen, en dan achter nummer drie aan. Of zouden er nog meer liggen. 'k Ga er beslist mee akkoord, want de steigeraar zal er wel om binnenkomen, omdat ik mij in de richting niet kan vergissen.

Hoe vaak is het mij nu al overkomen, dat ik te haastig schoot? Telkens kom je dan voor verrassingen te staan en als het stuk wild met veel moeite binnenkomt, mag men van geluk spreken. Van een patrijzenschutter bij uitnemendheid is mij bekend, dat ook hij aan dat euvel geleden heeft. Men heeft hem dat wel hardhandig afgeleerd, want zodra de hond stond, verplichtte men hem om de spuit op de grond te leggen. Pas als het wild sprong, mocht hij het wapen weer oprapen en zijn kansen benutten. Door zulke maatregelen leert men zichzelf beheersen, wat als jager zeer noodzakelijk is. In het algemeen valt het met patrijzen nog wel een beetje mee en doorgaans laat men zich in de war brengen door de grote aanvangssnelheid. Ze schijnen terstond wel op volle toeren te draaien. Vaak geldt het: hoe dichterbij, hoe minder kans, om de eenvoudige reden, dat het hagelschot dan nog te weinig spreiding heeft. Ook loopt men dan de kans het stuk aan mosterd te schieten, wat menige jager wel overkomen zal zijn.

Een goede leer voor later.

Hier zal de steigeraar zo ongeveer moeten liggen. Bij de eerste steigeraars loopt men steeds te ver, uitsluitend gezichtsbedrog. Altijd liggen ze dichterbij dan men vermoedt, maar zo langzamerhand leert men het klappen van de zweep.

Dat valt mee, het benteslag houdt hier op en gaat over in korte dopheide, zodat het toch niet moeilijk zal vallen de patrijzen te ontdekken. Nee, dat doet het inderdaad niet, want tien pas later zie ik haar al liggen. Nimrod, die uitsluitend zijn neus gebruikt, passeert haar vijf meter bovenwinds zonder de minste lucht te krijgen. Och, wat doet hij zijn best. Nu, voldoening zal hij krijgen, dat is altijd goed voor later. Ik roep hem terug en dirigeer hem vijf meter onderwinds, zodat hij vrijwel bovenop de patrijs loopt. Kwispelstaartend apporsteert hij haar.

Dat is een goed begin en als het zo doorgaat, moet vanavond het tweede stel stropen eraan te pas komen. Geen bezwaar hoor, hoe meer hoe liever.

Nu wil ik toch eens weer een tocht door het brede benteslag maken, want na het doublet heb ik daaraan weinig aandacht besteed. Veel aardigheid heeft Nimrod er nu niet bepaald aan, want ook hij loopt liever in de korte heide dan in deze wildernis, waar haast geen doorkomen aan is. Hier moeten jager en hond de benen hoog optrekken, anders kan men beter thuis blijven.

Hebt u er wel eens op gelet, dat men meestal zonder meer kan vaststellen, of men met een jager te doen heeft, als u iemand ziet lopen? Dat gaat met hun honden precies zo.

Weer staat Nimrod. Maar nu is Mummelman hiervan de oorzaak. Met een zacht lijntje lok ik hem weg en met tegenzin voldoet hij aan mijn wens. Krijg van zo'n baas nu maar eens hoogte. Daar is toch zeker geen land mee te bezeilen?

Dat schijnt hier een hazenland bij uitnemendheid te zijn, want even later komt er weer een op de lopers. "Nimrod, hier!," want hij mag zo geweldig graag even achter een haas hetsen. Roep of fluit ik dan, dan staakt hij de achtervolging. Deed hij het niet, dan zou het hem bezuren, geloof dat maar. Ik

neem tenminste aan, dat het een haas is; wat zou het anders kunnen zijn? Lieve help, nu bemerk ik pas mijn vergissing, want als het vermeende haas op het aangrenzend bouwland springt, blijkt het een vos te zijn. Nu nog mooier. Er nu nog ophouden heeft geen zin meer. Dat is jammer, driedubbel jammer. Haas en vos hebben geen tien meter van elkaar gelegen. Opnieuw is dit voor mij een bewijs, dat een vos niet zulk een scherpe neus bezit als meestal wordt aangenomen. Daarin kan hij lang niet met een goede jachthond concurreren, wat op zich een verheugend verschijnsel is. Stel je voor, dat dit wel het geval was. Dan bleef er toch zeker in ons revier haar noch veer over.

Dat is een tegenvaller en heel graag had ik meneer aan het verstand gebracht, dat hij hier niets te zoeken heeft. De pels is nog wel niet waardevol, maar dat is bijzaak. Hoofdzaak is, dat het aantal rovers weer met één verminderd zou zijn. Vaak treffen we in september nog wel een vos aan, maar later in het jaar geven allen doorgaans belet. En juist dan is er zoveel meer aardigheid aan.

We hebben er intussen al weer anderhalf uur opzitten en zullen ons een ogenblik verpozen. Na de middag gaat het niet zo best meer; de meeste reserves zijn dan reeds verbruikt. Niemand drijft ons en het is bij wijze van spreken geen aangenomen werk. Nauwelijks leggen we ons in de heide, of uit de aardappels snorren patrijzen. Daar begrijp ik niets van, want ze hadden even goed kunnen blijven liggen.

Na een kwartiertje breken we weer op, maar de patrijzen schijnen lont te hebben geroken, want hoe we ons best ook doen, kans krijgen we niet. En de middag zette nog wel zo goed in.

't Is al vijf voor vier en dan nog maar drie stuks na de middag, dat is niet veel. Maar we zullen de moed niet verliezen. Weet je, wat we doen? In de verte wenken heide en berken; daar zullen we eens poolshoogte nemen. 't Is wel een heel eind, maar dat hindert niet, want het is de laatste kans. De weg is lang, het revier schijnt hier wel patrijzenrein te zijn. Pas maar op, straks liggen ze midden in de bosjes, zodat ik niet het minste uitzicht heb. "Brrrr," daar gaat er al een klucht vandoor, kom dan maar eens af. Tussen twee berkjes door zie ik nog juist een halve patrijzenwiek en brand los. Een verdachte beweging, het schot was er niet helemaal naast. Veel tijd kan ik er bovendien niet aan besteden, want op hetzelfde ogenblik schreeuwt iemand achter de bosjes: "Je schiet mi-j dood!" Dat zal nog wel een beetje meevallen, want ik schiet nooit in onoverzichtelijk terrein. Wat blijkt? Onmiddellijk achter de berken eindigt de heide en begint het bouwland, waar onze vriend K. de stoppels onderploegt.

Uiteraard is hij behoorlijk geschrokken en waar hij vermoedelijk de hagels heeft horen fluiten, is hij bang geworden voor z'n hachje. Maar dat heeft niets te betekenen, want het schot ging op voldoende hoogte over hem heen. De paarden hebben zich veel rustiger gehouden en zich van al dat lawaai bitter weinig aangetrokken.

Of hij misschien ook gezien heeft, dat de patrijs gevallen is? Nee, hij had z'n gedachten elders gehad, wat ik toch ook wel begrijpen kan. Hij heeft gelijk.

Maar gerust ben ik er niet op, want mijn patrijs heeft stellig hagel gekregen, zo vast als twee maal twee vier is. Maar waar moet ik zoeken? Eerst maar een poosje

praten en gemoedelijk laten we ons in een greppeltje neer. We praten wat over koetjes en kalfjes, maar horen dan roepen. Daar staat iemand, wiens bijnaam ik maar niet zal vermelden, want anders voelt hij zich ook nog op de tenen getrapt. Niet omdat die bijnaam niet juist is, maar omdat geen enkel mens graag de waarheid wil horen. Wat, is dat niet zo? Kom, we weten wel beter. Hoe het zij, ik vertel het toch niet, want ik heb wel iets beters te doen. Het roepen zal vermoedelijk verband houden met de patrijs die nog steeds zoek is. Ja hoor, hij - de naamloze - heeft duidelijk gezien, dat de enkele patrijs zich van de koppel afzonderde en naar beneden kwam vallen. Daar moet zij ongeveer liggen. Nu heb ik in mijn jagersloopbaan geleerd plaatsbepaling-en door leken met een korreltje zout te nemen, want doorgaans is dit meestal één maal honderd meter mis.

Met z'n beiden zoeken we, maar vinden doen we niets. Ook Nimrod toont niet de minste interesse. Daar kan nog wel een zware wijs opgaan en het kwik daalt angstig. Maar, eind goed, al goed, plotseling staan we er bovenop en de vreugde is groot. Volhouden deed verkrijgen, dat dient zeker een jager zich voor gezegd te houden.

Daar is zeker een kleine drie kwartier mee in de loop gegaan, maar een ziek- geschoten vogel of een ander stuk wild laten verloederen gaat helemaal niet.

Beseften alle jagers dat maar meer. Och, hoe gaat dat vaak, voornamelijk in een wildrijk revier. Schiet men een stuk wild ziek en is het één, twee, drie niet binnen, dan gunt men zich geen tijd het fatsoenlijk te zoeken, wat toch niets meer dan plicht is. Het gevolg is, dat het ene stuk na het andere aan het roofwild ten offer valt of op andere wijze ellendig omkomt. Welk een voldoening geeft het daartegenover als men ten koste van veel moeite het beschoten stuk eindelijk opneemt. Men heeft mij wel eens toegevoegd - ik wil met opzet het woord 'verweten' niet bezigen - , dat ik als jager een idealist ben. Wil ik eerlijk zijn, dan moet ik zeggen, dat mij nog nooit zoveel lof werd toegezwaaid. Ja, ik ben een idealist, want als ik dat niet was, had ik in tijden misschien geen jachtakte meer genomen. Juist aan een idealist biedt het jagersleven toch minstens tweemaal zo veel als aan een materialist. Als het goed is, kan dan ook het bemachtigen van bij voorbeeld een ekster evenveel voldoening schenken als het op tableau brengen van een reebok of korhaan of wat dan ook. Laat ik dus één ding voor altijd vast leggen en dat is, dat ik steeds een idealistisch jager hoop te blijven en Nimrod denkt er precies zo over. Lach nu niet voor de zoveelste maal, want ook dat zal ik bewijzen. Als ik een kraai of een ekster uit de top van een populier naar beneden haal, is hij evenmin tevreden, voor hij de buit aan de baas heeft mogen brengen, als dat het een fazant, kor of vos betreft. Nimrod en ik, we weten wat we aan elkaar hebben.

De dorst begint mij te plagen, zodat er niets anders opzit, dan op de rugzak aan te trekken, die onder de berken een koel plaatsje heeft gekregen. Daarin moet nog een flesje limonade verborgen zijn. Nu drink ik in het algemeen tijdens de jacht maar bitter weinig, maar af en toe helpt er niets aan. Dan moet ik m'n dorst lessen. Voor dergelijke gevallen zorg ik altijd wat 'achter de hand' te hebben. Vaak is het zo, dat je van geen ophouden weet, als je ermee begonnen bent. Ik heb een oude jager gekend, die tijdens de jacht nooit het minste vocht tot zich nam. Kwelde hem de

dorst eens erg, dan spoelde hij op z'n mooist de mond met een teugje water, dat hij daarna weer uitspuugde. Volgens hem was dit een probaat middel. Ik heb wel eens gepoogd bij mijzelf de proef op de som te nemen, maar telkens als ik het wilde uitspuwen, sloeg het achteruit en dan was het te laat! U weet immers wel van dat plaveisel en die goede voornemens, is 't niet?

In de verte zie ik mijn kostbaas met de aardappels bezig; hem moest ik de patrijzen maar in bewaring geven, want ik durf ze hier niet onder de berken te laten liggen. Je kunt immers nooit weten, wie al interesse daarvoor hebben.

Zo gezegd zo gedaan, en dan moet ik van nood een soort ererondje maken, want hij meent beslist, dat in 'Hinnen koelen' patrijzen liggen.

Als ik er eindelijk ben, krijgt hij nog gelijk ook, maar ze strijken buiten schot af. Daarna fluit hij op zijn vingers en wijst in noordelijke richting. Dan daar maar weer op aan. Eigenaardige gewaarwording; telkens dringt het tot mij door, dat ik er nog steeds geen hoogte van heb hoe die percelen hier nu eigenlijk liggen. Iedere keer als ik mijn neus uit de berken steek, kom ik voor verrassingen te staan. Gaat het in ons leven niet precies zo?

"In de eerapp'ls van Beer'nd schrieuwt ze ok nog."

Dank voor de tip. Nu maar met nieuwe moed erheen, hoewel ik bijna te moe ben om het ene been voor het andere te zetten. Als ik echter hoor, hoe de patrijzen lokken, is alle loomheid verdwenen. Roepende patrijzen in de avond staan bij ons, jagers, in een slechte reuk, want ze zijn meestal zeer ril. Maar deze klucht maakt blijkbaar een uitzondering, want naar de gedragingen van Nimrod te oordelen kunnen we er niet ver meer van af zijn. Nu staat hij. Dat bezielt de jager met nieuwe energie. Van terzijde nader ik; dan stuiven ze uit elkaar, wel tien stuks. Even wachten, want ik sta er middenin. 'Bang' en twee seconden later nog eens, dat kon niet beter. Twee volgroeide jonge patrijzen, dat is werkelijk de moeite waard.

"Wat he'k zegt?," roept de kostbaas mij toe.

Nu is alle moeheid voorgoed verdwenen en als het moest zou ik nog wel een hele middag kunnen bersen. Dus opnieuw het beste beentje voorgezet. Als ik evenwel na een half uur nog niets heb opgedaan - behalve dan er een paar misgeschoten te hebben - blijk ik mijn krachten toch overschat te hebben. Ook Nimrod begint tekenen van vermoeidheid te vertonen. Dan maar langzaam op huis aan gesukkeld.

Toch zal ik nog even geduld moeten oefenen, want de baas is nog op het land. En die vijf patrijzen, die hij onder zijn berusting heeft, kan ik toch zeker niet achterlaten. Nou, erg is het niet, dat ik even wachten moet, want moeder de vrouw komt al met een stoel aanzette, die mij werkelijk welkom is. Maar het duurt mij wel wat lang; wie weet kan hij nog wel een uur uitblijven. Als ik aan de andere kant van de straat patrijzen hoor, helpt er niets aan of ik moet even kijken. Ook Nimrod is weer vol moed en sjokt voor mij aan. Dat is hier geen onaardige streek voor patrijzen, maar waar zouden ze steken? Daar liggen drie aardappelakkers naast elkaar. Weet je, wat ik doen zal? Ik zal de middelste meenemen en kan dan heel gemakkelijk ook de beide andere akkers bestrijken.

Hup, daar gaan ze al, rijkelijk ver, maar toch haalt de rechterloop er één naar beneden. De linkerloop knapt even hard, maar dat is dan ook alles.

Nu is het dubbel en dwars mooi geweest en ik voel mijn benen meer dan ooit. Alle andere patrijzen kunnen mij momenteel gestolen worden. Voor vandaag heb ik er beslist genoeg van en ik heb zo'n idee dat het Nimrod, die zich vandaag weer best gehouden heeft, precies zo vergaat.

Zo zeul ik dan naar mijn fiets. Ha, mijn vriend heeft z'n aardappels in de steek gelaten, want het was melkenstijd. Gelukkig, nu kunnen we er voor goed een stokje bij steken.

Dat had ik vanmorgen niet gedacht; een vol dozijn patrijzen aan de stroppen is boven mijn verwachting.

Nu nog een klein rukje op de fiets en dan zullen we thuis de theepot eens behoorlijk aanspreken. Misschien, dat er ook nog wat anders overgeschoten is.

17 september

Wat een mooie dag, een dag waarvan ieder zegt, dat het verschrikkelijk weer is. Het stormt, dat horen en zien vergaan. Ik heb het druk gehad en ben de hele dag aan het cijferen geweest. Als het dan achter de rug is, ben je bekaf.

Met een zucht van verlichting draai ik het bureau de rug toe. Nimrod staat mij al op te wachten en begrijpt niet, dat de baas niet sneller opschiet. Met moeite torn ik tegen de stormachtige wind op, die pal oost staat. Ik ben maar wat blij als ik links kan afslaan. De fiets schuif ik daarna in een boerenschuur en met lijn twee gaat het dan verder.

Eindelijk ben ik bij de boekweit die mijn doel is aangekomen. Ze staat in 'wiepjes' op het veld te drogen en kan zich zeer in de belangstelling der blauwen verheugen, die hiervoor een bijzondere voorliefde aan de dag leggen. In de greppel naast de akker neem ik plaats met mijn rug tegen een witstammige berk. De akker ligt vrij hoog en zodoende heb ik van de storm geen last. Me dunkt, het moet vanavond klappen, want het is je reinste duivenweer. Toch is er niet zo veel trek in de lucht als ik verwacht had. Nu en dan koersen wel enige duiven over, die van het Koelveen of nog verder komen, maar geen ervan maakt aanstalten in te vallen. Met de wind in de rug vliegen ze veel te hoog om overkomend op de korrel te worden genomen. Het duurt niet lang, of met sneltreinvaart komt een korhaan aangestormd, gevolgd door twee hennen, die alle op de boekweit invallen. Het is een geluk, dat ik Nimrod in de greppel heb afgelegd, want anders zou hij door het scherpe contrast stellig opvallen. Ik buig mij een beetje voorover, zodat ik achter de zwiepende bent - buntgras - schuilga en laat mij vervolgens ook in de greppel zakken. Nu heb ik alle tijd. De korren pluizen een beetje in hun veren, staren rechts en links en na vijf minuten de omgeving te hebben verkend, laten ze zich de boekweit goed smaken. Wel heeft de boer de wiepjes met de koppen naar binnen gedrukt, maar toch blijkt er nog voldoende van hun gading te zijn. Wat een kostelijk gezicht. Het duurt geen kwartier - de duiven zijn inmiddels op de achtergrond geraakt - of ze krijgen gezelschap. Uit de heide treden achtereenvolgens zes fazanten te voorschijn, vier hanen en twee hennen. Ze zouden wel van één en dezelfde klucht kunnen zijn. Ook de patrijzen

laten zich in deze vrij stille hoek niet onbetuigd en twee kluchtjes, één van zes en één van acht stuks, melden zich. Dat is niet best, zes en acht, daar zullen de kraaien en eksters wel debet aan staan. Vertelde me gisteren een boer nog niet, dat op zijn kamp een legsel van twintig stuks was uitgelopen, waarvan maar twee waren overgebleven? Voortdurend hadden de ouden het met een paar eksters aan de stok gehad en het resultaat daarvan was geweest, dat de een na de ander was weggekaapt.

Wat mij betreft, komt er helemaal geen duif. Dan behoef ik tenminste de verleiding niet weerstaan hals te geven, met het gevolg, dat de boekweitakker prompt verlaten wordt.

Als ik in de verte één of meer duiven zie aanvliegen begin ik terstond de kansen te berekenen en gaat het mij precies andersom dan straks, toen ik hoopte, dat ze zouden invallen of binnen schotsafstand zouden overtrekken.

Wat is een jager toch een eigenaardig mens.

Maar nu heb ik pech, of geluk, net zoals men het verkiest te noemen, want een havik komt overzeilen. Als ik mocht, geloof maar niet, dat ik er medelijden mee zou hebben, want hij heeft dit ook niet met de fazanten en patrijzen. Telkens vinden wij de buitrestanten en ik beklag zijn slachtoffers, want die hebben een verschrikkelijke dood. Des jagers lood is daarbij niet te vergelijken, want ze worden bij levende lijven opgepeuzeld.

Toch was ik niet de eerste, die de havik ontdekte. Ik werd er door de gedragingen van het wild opmerkzaam op gemaakt. Alles wat zich op de boekweit bevindt zoekt een goed heenkomen. De patrijzen en fazanten verdwijnen in de greppels, terwijl de korhoenders maken, dat ze achter in het veld verdwijnen. Kwaad schijnt de grote rover niet in de zin te hebben, want hij roeit rustig verder, zonder zich om de korhoenders te bekommeren.

Niet lang duurt het, of de patrijzen en fazanten, die vanuit de greppels uitkijk hebben gehouden, komen weer voor de dag. Het gevaar is immers geweken, nu ze ook van mij kant niets te vrezen hebben.

Als er nu duiven komen, houd ik de vinger vast niet recht, anders kom ik platzak thuis, en welke jager wil dat graag? Wel zie ik telkens duiven, maar steeds zijn ze te ver, zodat ik ze niet aan de veren kan komen. Dan vallen er twee in de berken in; het zal een goede honderd meter zijn, zodat een heerlijke kruippartij door de greppel op het programma staat. Als het dan niet anders kan, ook goed. Meevallen doet het wel niet bepaald, ook al is het dan 'maar' honderd meter. Over Nimrod hoef ik mij geen zorgen te maken; die weet best wat van hem verlangd wordt en gooit dus geen roet in het eten, hoewel hij hunkert van verlangen om mee te gaan. He, wat valt dat

eindje tegen; halverwege moet ik van nood even uitrusten. Dan gaat het weer met nieuwe moed voorwaarts en eindelijk ben ik zo ver, dat ik mij kan oprichten.

Als de brand spring ik uit de greppel en op hetzelfde moment werpen de beide blauwen zich op de wind. Eén vliegt links, die kan ik dus niets maken, de ander rechts, zodat ik die vrij heb. Het tweede schot is niet meer nodig, Nimrod apportheert haar en samen gaan we naar ons uitgangspunt terug.

Door de storing is de akker thans leeg: geen veer is meer te bekennen.

Nog steeds gaan de berken als razenden te keer; een onzichtbare hand schudt ze met geweld heen en weer. Maar breken doen ze niet!

Nu is het op een kort kluwentje gewonden, want de gele zon - hoe blij ik er doorgaans ook mee ben, als ze geel ziet heb ik er het land aan - begint al aardig te zakken. De schaduw van de berken langs de veenweg verlengen zich met het ogenblik. De duiventrek heeft mij niet gegeven wat ik ervan verwacht had. Vermoedelijk is dit het gevolg van het feit, dat de wind pal oost staat, zodat de duiven met de wind mee vliegen.

Ik herinner mij een zaterdagmiddag, toen er ook een fatsoenlijke pluk wind stond - hij was toen west - dat ik bij een halfdode eik te midden der berken in een ogenblik de stroppen vol had, want telkens maakten de blauwen aanstalten om in te vallen. Even goede vrienden. Bij de duiven die ik vandaag niet krijg, heb ik morgen nog een kans, en anders overmorgen. "Een schrale troost," zegt ge misschien. Het moge zo zijn, maar toch is het waar. Als alle troost op dit ondermaanse van dat gehalte was, hadden we nog niets te klagen.

"Zullen we dan maar op huis aan gaan, m'n jongen?" Of Nimrod die taal verstaat, want hij vliegt overeind. De avond is hem lang gevallen, want hij lag helemaal onder in de greppel en heeft dus niet zo kunnen genieten als ik. Als we opstappen, komt nog een blauwe, die zich op onverklaarbare wijze verlaat heeft, overzeilen en een ogenblik later bengelt ook zij aan de lussen.

"Was dat nu de moeite waard?," hoor ik vragen. Ja, dubbel en dwars. Ik heb een kostelijke avond gehad, al schoot ik dan maar twee duiven.

Zulke avonden smaken naar meer.

23 september

Weer moeten de duiven het ontgelden.

Het weer is juist zoals de mensen het om deze tijd van het jaar graag willen hebben, dus droog, zonnig en windstil. Alles op z'n tijd en als men denkt, dat dit niets voor mij is, dan vergist men zich. Met volle teugen adem ik de pittige herfstlucht, vervuld met berkengeur, in. Aan de rand van een bosje zit ik op een jachtstoeltje en Nimrod en ik hebben heel gemoedelijk het 'lunchpakket' verdeeld wat moeder de vrouw ons heeft meegegeven.

Half zes, we hebben dus nog tijd genoeg. Af en toe ritselt het door de dorre bladeren die vroegtijdig zijn afgevallen. Meestal is het een fazant, die weer het veld in-trekt. In omgekeerde richting passeerde een poosje geleden een haas op geen vijf meter van mij af, gelukkig bovenwinds. Wel kegelde het en staarde het een paar

minuten in mijn richting, maar het ontdekte niets gevaarlijks. Ik verroerde mij niet en Nimrod lag op de linkerzij te soezen, zodat hij zich van geen kwaad bewust was. Eigenaardig, dat het meeste wild helemaal geen onraad vermoedt, zolang men zich maar rustig houdt. 't Zal een paar weken geleden zijn, dat ik over een eenzame weg fietste. Van terzijde zag ik Mummelman naderen, af en toe een halmpje laveiend. Ik remde af, steunde met het ene been op de grond, maar bleef op het zadel zitten. Telkens kwam de oude moer, wie de jongen geen tijd lieten vet aan te zetten, dicht bij mij en tenslotte besepte zij, dat hier iets niet klopte. Vroeger was dat voorwerp er niet geweest. Ik hield mij zo stil als een kat die op een muis loert en was benieuwd hoe deze vertoning zou aflopen. We bevonden ons geen meter van elkaar af. Nervuus gingen de lepels heen en weer, op en neer, tot een windvlaagje mij een beetje naar rechts deed overhellen. Met één sprong was het haas in de berkenopslag verdwenen.

De eerste mummelman is al lang verder getippeld zonder onraad ontdekt te hebben en de duiven beginnen in te vallen. Reeds heeft een half dozijn het gelag moeten betalen en ook de verdere vooruitzichten lijken goed. Dan treedt een pauze in. Dat komt op de duivenjacht meer voor.

Van links hoor ik voetstappen naderen. Dat is vervelend, want op gezelschap ben ik niet gesteld. Wie weet, hoeveel duiven mij dat wel niet kost, want zonder een praatje te hebben gemaakt gaat men hier elkaar niet voorbij. Met de mogelijkheid dat ik niet ontdekt word, houd ik bij voorbaat maar geen rekening, want die kans is uiterst gering. Daarvoor zit ik veel te dicht bij het weggetje, al ben ik dan door overhangend berkenloof aan het eerste gezicht van voorbijgangers onttrokken.

Vanonder de klep van mijn pet loer ik voorzichtig door de oogharen naar de plaats vanwaar het geluid komt en dan zie ik al vrij spoedig Diana in eigen persoon naderen. Nimrod maakt zacht een grommend keelgeluid; dat doet hij altijd als er volk nadert. Maar als ik vlug de hand op zijn kop leg, is hij tevreden.

Wat ik nu zie, vergeet ik mijn hele leven niet meer.

Het meisje, in de leeftijd van het spreekwoordelijke aantal lentes, heeft de gedachten zeker elders, want zij ziet totaal niets. Juist tegenover mij heb je de poppen aan het dansen. Wat ik verder zie en hoor, verzwijg ik liever. Een flinke regenbui is er niets bij. Dat mijn laarzen droog blijven mag wel een wonder heten. Wat ben ik blij, als het 'gordijn' valt.

7 oktober

Het was in de tijd, dat ons veld nog een korhoenderstand rijk was om van te waterstanden. Steeds heb ik het betreurd, dat het in ons land niet geoorloofd was en is tijdens de balts enige hanen af te schieten, aangenomen dat de stand dit zou toelaten.

Aprilhanen schieten is toch heel iets anders dan oktoberhanen. Ik weet wel, een haan is een haan, maar zo rekent een jager niet en dit is misschien ook wel de oorzaak, dat 'men' van oordeel is, dat een jager ze allemaal niet heeft. Wat met

allemaal bedoeld wordt, is mij tot vandaag een raadsel, maar ik heb er vrede mee. Het is niet alleen het jachtobject, dat de jager genoeg bereidt, doch voornamelijk alles wat daarmee onafscheidelijk verbonden is. Bij aprilhanen denkt men aan een stralende voorjaarsmorgen, baltsende korhanen, berkengeur, jodelende wulpen, mekkerende snippen.

Een oktoberhaan schiet men op de trek naar de aasplaatsen, meest boekweitakkers. Maar beter een half ei dan een lege dop en daarom was ik allang blij, dat de maand oktober ons volop gelegenheid bood dit vrij zeldzame wild, dat ons revier nog in betrekkelijk groot aantal bevolkte, buit te maken.

Ik heb jaren gekend, dat ik mij tien hanen toemat en de stand vermeerderde eer dan dat zij verminderde. Meestal ging ik 's avonds op stap. Rustig wandelde ik dan langs de berkensingel, aan de westzijde waarvan zich een brede treksloot bevond. Daaraan grensde een boekweitcomplex dat graag werd aangevlogen, onverschillig of de 'weite' al gemaaid was of niet.

De korhanen - hennen zag je in die tijd van het jaar zelden - kwamen dan uit noordelijke richting aangestreden en vielen in de boekweit in. Ook wel trokken ze over naar meer oostelijk gelegen boekweitakkers. Hoe het zij, als men de ogen de kost gaf, had men steeds kans.

Overigens, ik heb op die snelle trekkers eerst heel wat patronen verknapt voor ik de slag te pakken had en nog schoot ik vaak mis. Wat dat betreft,

was het veel eenvoudiger, als ze in de eerstbedoelde boekweit invielen, want dan kwam het er alleen op aan om onbemerkt binnen schotsafstand te komen. Meestal viel dat nogal mee, maar als men het berkensingeltje door onvoldoende begroeiing niet benutten kon, zat er niets anders op, dan langs de taluds van de diepe sloot op kikvorsmethode het doel te naderen.

Hebt ge dat wel eens gedaan met een geladen geweer in de hand? Zo ja, dan kan ik hierover zwijgen. Nooit bij de hand gehad? Laat ik u dan vertellen, dat het één der moeilijkste opgaven is die een jager te verwerken krijgt. Honderd meter wordt dan duizend.

Nu wil ik het eens op een morgen proberen en voor de zoveelste maal trekken we er voor dag en dauw op uit. Als het goed licht is moet ik er zijn, anders kan het zijn, dat ik te laat kom.

Nimrod jankt van blijdschap, nu de baas zich tegenwoordig zo druk maakt.

Als ik op de fiets zit, zegen ik mijn besluit een overjas aan te trekken, want het is behoorlijk kil.

Via een in goede conditie verkerend wagenspoor kan ik er ongeveer fietsend komen. Ik laad de spuit terstond, want ik heb wel eens leergeld betaald - heus waar hoor! - en dan overkomt je dat voor de tweede keer niet zo licht. Zo behoort het althans te zijn: laten we er maar niet verder over praten.

Nu kan ik met vertrouwen de toekomst tegemoet zien. Even glijdt de blik over de

boekweit. Daar is nog geen veer te bekennen, met uitzondering van enige fazanten en een kluchtje patrijzen, die aan de kant langs scharrelen. We zullen ze maar mooi met rust laten, want anders zou het wel eens kunnen gebeuren, dat we vanmorgen geen sikkel te zien kregen.

Tegen zeven uur komen enige houtduiven invallen. Ik zou ze wel graag op de kraag willen, maar nee hoor, daar komt niets van in. Teneinde niet langer in de verleiding te verkeren wandel ik maar terug. Op de duur begint het me toch te vervelen. Waar blijven die korhanen toch? Straks gaan de boeren turf halen en dan is het te laat. Dan denken de trommelslagers er niet aan om naar de boekweit te vliegen, maar scharrelen ze liever hun kostje tussen de dopheide op, die boven het kanaal staat. In groten getale trekken de koperwieken door de berken. Ik weet nog best, hoe ik ze vroeger als kwajongen in paardenharen stroppen ving. Van weidelijkheid had ik toen nog geen kaas gegeten. Niet graag zou ik zien, dat het strikken van lijsters weer werd toegelaten. Het is maar wat goed, dat die moordpartijen op grote schaal voor eens en voor altijd zijn afgelopen. Ik betreur het evenwel, dat onze jachtwetgeving de trekkende lijsterscharen niet voor bejaging vrij geeft. Kramsvogel, koperwiek en mistelijster komen hiervoor in aanmerking en op sommige plaatsen ook, schrik niet, de merel, die zich de laatste jaren sterk heeft vermeerderd. Hun scharen zouden gevoeglijk kunnen worden gedund. Ik wil hopen, dat dit geen vrome wens blijft.

Half acht. Nu moet het werkelijk niet gekker worden. Ik loop hier nu al meer dan twee uur te ijsberen en nog steeds heb ik geen rozen gezien. Op z'n mooist heb ik nog een half uur de tijd en dan zijn de kansen voor deze morgen voorgoed verspeeld. Dezelfde weg op en neer te lopen begint me te vervelen. Ik sla daarom linksaf en scharrel zo'n beetje tussen de berken door, waar een fazanthaan met veel lawaai op de wieken gaat. Maar dat is ook alles, behalve enig klein grut, dat me vanmorgen niet zozeer belang inboezemt. Na een kwartier ben ik weer op m'n uitgangspunt terug. Nu nog één maal de turfweg op en neer en dan is het welletjes geweest. Nog niets te bekennen. Ja, dan ga ik maar. Nog nooit heb ik zo gevoeld wat het betekent met lood in de schoenen huiswaarts te moeten als thans. Dat komt wellicht, omdat ik me er zoveel van had voorgesteld.

Nog één keer steek ik het hoofd tussen de berken door en verstijf schier van schrik, want geen honderd meter van mij af komen acht korhanen aanstormen, zodat de tijd ontbreekt fatsoenlijk dekking te zoeken.

Gelukkig dat ik mij tussen de berken bevind en ik kan niets beters doen dan mij te laten zakken op de plaats waar ik ben. Zeven van de hanen gaan mij bij wijze van spreken op de loop zitten, terwijl nummer acht honderd meter zuidelijker invalt. Daar zal ik mij verder maar niet om bekommeren; aan deze zeven heb ik meer dan de handen vol. Druk maken ze zich niet, ik heb dus alle tijd een paar oude hanen uit te zoeken. Vier oude en drie jonge. De laatste wil ik absoluut sparen. Laat dus eens zien. Rechts vóór mij zit één der oude hanen; ook de drie jonge hanen zitten in deze buurt. De drie andere oude hanen zijn feitelijk te ver om ze vanaf deze plaats onder schot te nemen. Een doublet zal dus wel niets worden, want dan moet ik tussen de berken door kruipen. Dat veroorzaakt natuurlijk een geritsel om van te schrikken met het gevolg, dat het hele koor afstrijkt, voor ik mijn kansen heb kunnen waarne-

men. Zo vlug kan ik dan nooit afkomen. Dat wordt niets, dan kan ik beter met één oude haan genoeg nemen. Beter één vogel in de hand dan tien in de lucht!

Zo, dat was geen moeilijke opgave en even snel als ze gekomen zijn verdwijnen de anderen, zodra het schot gevallen is. Als Nimrod door de sloot wil baggeren om de haan te halen, denk ik plotseling aan nummer acht. Die heb ik immers niet zien afstrijken. Nu nog mooier, die heeft zich van de knal niets aangetrokken en loopt rustig te azen. Hij kon wel stokdoof zijn. Zoiets heb ik nog nooit meegemaakt.

Zo snel mogelijk lok ik de hond terug en sluip in gebukte houding naar beneden om op gelijke hoogte met de haan te komen. Veronderstel, dat ook dit een oude is. Heel voorzichtig ga ik op de knie liggen en gluur dan door de berkenblaren. Ja hoor, Diana is mij gunstig gezind, want ik vind geen grijze veer in het schild. Een ogenblik later is ook deze veilig gesteld.

Nu pas merk ik, dat ik druipnat van zweet ben. Even de pet af, dat verfrist.

Als ik vijf minuten later met twee hanen naar huis ga, voel ik me de koning te rijk.

En toch - liever één oude haan op de baltsplaats geschoten, dan twee op de boekweit.

7 december

Dat zijn altijd mooie dagen als mijn vriend Staal van de Groninger klei bij ons komt jagen. Niet alleen, dat hij als weidelijk jager zijn mannetje staat, maar ook kan hij alleraardigst vertellen, zo mooi, dat de balken zich alle inspanning moeten getroosten om recht te blijven. Met de voeten voel je dan 'constant' aan, dat... Enfin, dat begrijpt u wel. Al met al zijn het kostelijke dagen.

Daags voor de jacht is het dan feest, omdat we een mooie dag voor de boeg hebben en na de jacht nogmaals, omdat het zo bijzonder mooi geweest is. Wat wil men dan nog meer?

Het loopt tegen negenen. Om deze tijd van het jaar kunnen we niet meer zo tijdig opbreken als in het begin van de jacht. Ook in de afgelopen nacht heeft het knap gevoren. Het wachten is nog op een andere gast, bij de lezer vermoedelijk wel bekend als collega Klein, die steeds met de hele wereld overhoop ligt als het erop aan komt, op tijd te zijn, enzovoort. Meneertje, ik zou daarvan staaltjes ten beste kunnen geven die werkelijk voor onmogelijk worden gehouden en toch, ze zijn volkomen historisch; daar gaat niets van af.

Eindelijk komt hij opdagen, van zijn factotum vergezeld, zonder hetwelk Klein vermoedelijk nog op één oor zou liggen. Nu Slim aangeroepen en het feest kan beginnen.

We zijn dus vandaag met vier man en zullen voor de middag twee aan twee jagen. Staal en ik zullen op Koelveen beginnen. Klein en Slim op het Mannyveen, waarna we elkander tegen de middag in de jachthut zullen treffen. Dan scheiden onze wegen en zonder dat er met een woord over gekikt wordt begrijpen we best, dat er een stilzwijgende weddenschap is afgesloten.

Dat is een hele trap voor Staal en mij, die de oostwind uit de eerste hand krijgen, als we de bebouwde kom verlaten hebben. Wel pogen we dit bezwaar te ondervangen

door het eerste eind van een bosweg gebruik te maken, maar bij de haven wordt het ernst en om beurten steken we dan de rechter- en de linkerhand in de zak om haar weer een beetje op temperatuur te krijgen. Ook onze oren hebben het zwaar te verantwoorden.

Bij de Ellenbeek het fietspad af, waar de toestand er volstrekt niet beter op wordt. Wat zij we blij, als we bij Nakken de fiets onder de korenrijt kunnen schuiven. We staan terstond daarna te kloppen en nog eens te kloppen om weer een beetje gevoel in onze vingertoppen te krijgen. Staal verstaat dit werk perfect.

Nu kan het gebeuren en we zijn blij, dat we eerst een boscomplex krijgen, een berkenopslag, waar de ijzige oostenwind ons niet alles kan leren. Welgemoed zetten we ons in beweging. Staal gaat rechts, ik links. Ik waardeer deze edelmoedige houding in hoge mate, want ik kan dientengevolge nog meer schuilen dan hij.

Maar hij wordt er dan ook voor beloond, want hij heeft de spuit haast nog niet geladen, of Mummelman, die met deze strenge vorst z'n toevlucht in de nabijheid der boerenwoningen heeft gezocht - dit verschijnsel doet zich telken jare voor - loopt tegen de lamp. Herman, Kleins factotum, die met ons meegegaan is, ontfermt zich erover. Zo, het begin is er. Even later staat Nimrod voor. Herman komt nieuwsgierig nader en dan gaat er een haan op de wieken. Ik laat hem een eindje trekken en haal hem dan binnen.

“Verdiend heb je 'm eigenlijk niet met je gekleum,” kan Staal niet nalaten mij toe te roepen. Even goede vrienden, hoor!

De meeste fazanten zijn al opgeruimd, de hanen dan, wel te verstaan. Veel zullen er niet aan de stropen komen. Hoe ijverig we ook zijn, op drie hennen na treffen we niets aan. Die hennen worden natuurlijk gepardonneerd. Wel schijnt er nog een haas uitgeknepen te zijn; de gedragingen van Nimrod wijzen althans in die richting.

Nu zijn we door de berken heen. Dat valt opnieuw niet mee, maar anderzijds - we beginnen eraan te wennen. Vol moed trekken we zigzag over de heide en daarbij word ik door pech achtervolgd op een wijze, als me in de winter nog nooit overkomen is, want met beide onderdanen zak ik in een door heide overwoekerde veenscheur. Tot aan mijn schouders verdwijn ik plotseling voor de verwonderde ogen van mijn makkers, die eerst niet weten, wat ze ervan moeten denken. Zodra heeft Staal niet de situatie door, of hij heeft ook nog schik in het gevalletje. Als bij intuïtie heb ik de spuit in de hoogte gehouden en waar ik bijna loodrecht naar beneden gezakt ben, hebben zich geen verdere ongelukken voorgedaan. Hoe ik ook wurm, ik zit zo vast als een muur, doordat de scheur geen ruimte laat om mij te draaien. Met vereende krachten word ik dan uit de 'put' gehesen, nadat Herman eerst de spuit veilig heeft gesteld. Dat is me een tegenvaller, want tot over m'n heupen ben ik drijfnaat. Door alle kleding is het heengetrokken en ik sta te rillen als een riet. Ja, wat nu?

“Man, laat je niet kennen,” zegt Staal, “toon nu eens een echte Batavier te zijn” - het woord Germaan wil hij niet gebruiken, want daar hebben we alleen een broertje aan dood - “en jaag gewoon door.”

Maar dat is me toch te erg en ik heb een stil vermoeden, dat, als Staal in mijn laarzen stond, hij wel uit een ander vaatje zou tappen. Het is in het hartje van de winter, dat

opmerkingen van Staal ten spijt.

Als ik aankom, kan ik me haast niet meer bukken om de kachel aan te leggen, zo omsluiten de kleren mij als een hamas. Het vriest dus nog steeds flink. Binnen twee minuten brult evenwel de vlam door de asbestpijp. Daarna heb ik ook nog de moed de luiken te ontsluiten. Maar dan is het welletjes geweest en ik laat mij in een leuningstoel zakken.

Ik zit nog haast niet of de kleren beginnen te dampen, dat het een lust is. Niettegenstaande alle hitte - het koosje staat meer wit dan rood - kleeft alles aan m'n body en ik zin op middelen om het proces te verhaasten. Nu, volk komt nooit kijken in deze woeste bende. Weet je, wat ik dus doen zal?

Ik ga mij uitkleden en houd alleen het allernodigste aan, waarna ik de hele was om het koosje uitstal. Het lijkt wel een washok en in een ogenblik zijn alle ramen beslagen, zodat ik nog slechts vaag naar buiten kan kijken.. Beter kan ik het niet wensen, want men kan nooit weten, hoe hier iemand verzeild raakt.

Daar heb je 't gegooi in de glazen al, want door de beslagen ruit zie ik een verdachte beweging in de berken. Daarvan kan de wind de oorzaak niet zijn. Zou ik dan door nog meer pech achtervolgd worden? Ik snel naar de deur om de kruk vast te houden, voor het geval de ongenode gast zou willen binnentreden, maar ontdek dan tot mijn grote opluchting - en niet minder tot mijn grote verbazing - dat er een reegeit in het geding is. Het dier zekert in de richting van de hut, waaruit verdachte geluiden klinken: het knappen van het brandhout. Dat duurt zo wel tien minuten; dan treedt

moeten we niet vergeten. Herman is het roerend met mij eens. Wel is het een lelijke streep door de rekening, maar daaraan is niets te veranderen. Er zal niets anders opzitten dan in gestrekte pas naar de jachthut te lopen, de kachel aan te leggen en me daar zo goed en zo kwaad als het gaat te drogen, opdat ik in elk geval na de middag weer van de partij kan zijn. Best weet ik, dat ik, evengoed, ja beter zelfs, naar huis kan gaan om andere kleren aan te trekken, maar dat ligt helemaal niet in onze lijn en er wordt dan ook met geen woord over gerept.

Noodgedwongen sla ik de spuit over de schouder, neem haas en fazant van Herman over en dan gaat het full speed in de richting van de hut, alle

het nader en loopt voor het noordelijke venster langs tot voor de deur aan de westkant. Ook dan schrikt het nog niet maar vervolgt aan de zuidkant haar wissel om zich op een afstand van ongeveer twintig meter van de hut neer te doen.

Nu heb ik gezelschap gekregen, adellijk gezelschap. Och, ik heb vaak genoeg reewild bespied, maar zoiets is mij toch nog nooit overkomen en

ik zegen stilletjes de minder fatsoenlijk bejegende veenscheur, die oorzaak van dit eersterangs genot is geworden. Het dier toont niet de minste angst en ligt rustig in z'n bed te herkauwen. Zelfs als ik nu en dan de kachel vul, denkt het er niet aan om te vluchten. De jachttijdschriften, die ik eerst voor de dag heb gehaald om daarmee de tijd te korten, blijven verder onaangeroerd. Mijn kleren zijn inmiddels gedroogd evenals mijn laarzen, en ik zou nog best een half uurtje om de hut kunnen jagen, maar ik kan het niet over m'n hart krijgen. Dan zou ik immers van dit levend schilderij moeten scheiden en dat wil ik niet graag. Dan liever een langoor of een kok minder. Als de fabriekssirene de middag aankondigt, loop ik opvallend luid naar buiten, stap even op de veranda heen en weer en als ik weer binnenkom, heeft de geit zich uit de voeten gemaakt.

Zo, die zorg is achter de rug, want het zou mij geweldig gespeten hebben, als één der honden, die straks met de jagers meekomen, haar zou hetsen. Daarvoor hoeft nu geen vrees meer te bestaan.

Nimmer vergeet ik dit tafereel.

8 december

Weer zijn Slim en ik te gast in een genabuurd veld. Eerst zouden we een hele dag gaan, maar toen gooide een noodzakelijke vergadering roet in het eten en met de beste wil ter wereld kon ik niet eerder weg dan half één. Maar dan gaat het ook full speed met postduivensnelheid naar onze gastheer, die al staat te trappelen van ongeduld; wij vermoeden althans, dat dit de oorzaak is.

Wat een voorrecht zulk een revier het zijne te mogen noemen. Hier treft men nu letterlijk van alles aan, gemengd bos - opgaand hout en hakhout - naaldhout, waarvan sommige complexen zó dicht, dat men zich er niet doorheen kan worstelen - groenstukken - hoge bouwkampen - moerassige gebieden met vennetjes - kortom, de meest uiteenlopende bebossing en terreingesteldheid. Het kan niet anders of ook de wildstand is rijk gevarieerd.

Konijnen en fazanten zijn de hoofdzaak, daarnaast een goede hazenstand, om van de duiven niet te spreken, want die zijn ontelbaar. En dan de reestand, die kan wedijveren met de beste revieren in ons dun bevolkt reelandje. Jammer, dat de gastheer zich hiermee weinig inlaat, want als het zo doorgaat, blijft er van de goede stand weinig over. Maar daarover wil ik het vandaag niet hebben, want nu staan de konijntjes als nummer één op het programma. Ze zullen gedreven worden, waarbij Slim en ik de verantwoordelijkste posten hebben in te nemen, terwijl onze gastheer met de drijvers zal oplopen. Het is de eerste keer, dat we onze krachten op gedreven konijnen zullen beproeven en meevallen zal het wel niet.

Zo stil mogelijk begeven Slim en ik ons naar de aangewezen posten. Beiden willen we graag een goed figuur slaan, voornamelijk voor de drijvers, die wildvreemd voor ons zijn. De gastheer kent ons langer dan vandaag en dat is voor ons een hele geruststelling.

Daar staan we dan ieder op de hoek van het bosje, bestaande uit berken- en eiken-

opslag. Wat een eigenaardige gewaarwording, als je voor de eerste keer met een nieuwe jachtwijze kennis maakt. Met mijn rug sta ik naar een donker dennenbos gekeerd, dat straks ook nog een beurt krijgt. Van naaldhout moet ik in het algemeen weinig hebben en aan opgaande dennen heb ik beslist een hekel. Geef mij dan maar gemengd bos; daarin is altijd wat te doen.

In de verte hoor ik de drijvers met de stokken tegen de stammetjes tikken. Ook trekt de gastheer af en toe van leer. Gaaien komen kraaiend over.

Rrrrts, daar heeft me een konijntje bij de neus, want als ik aangelegd heb, is het spoorloos in de tegenovergestelde dekking verdwenen. Dat spul is ook zo ellendig vlug. Nu zal ik beter oppassen, anders moet ik met blanke lopen straks een beste bui incasseren, geloof dat maar.

Ik zal eerst m'n oren en dan m'n ogen de kost moeten geven in plaats van omgekeerd, want hier is nog geen meter zicht. Hoor, daar ritselt iets. Toch is het geen rabbie, doch een merel die door het dorre najaarsloof scharrelt en die, als hij mij ontdekt, hevig pink-pinkt. Die kan ik niet gebruiken; hij zou mij de hele boel op stellen kunnen zetten. Met een armbeweging krijg ik gedaan, dat hij, al scheldende, de dennen intrekt.

De drijvers komen langzaam nader en nog steeds is het bij één konijn gebleven. Als dat niet verandert, is de moeite tevergeefs geweest. Ze zullen toch stellig niet onder zitten, want in de afgelopen nacht is het vrijwel niet droog geweest en om een uur of acht vanmorgen regende het nog steeds.

Daar begrijp ik niets van, want de gastheer weet heel best, wat hij doet en, tussen twee haakjes, ook wel wat hij niet doet.

Maar dan komen ze los en ik kan niet zo vlug herladen of enige hebben de kans waargenomen om onbeschoten de dennen in te flitsen. Ze schijnen bij mij wel abonnement te hebben, want Slim geeft maar zelden hals. In totaal raak ik acht schoten kwijt. Hoeveel konijnen zal dat straks betekenen? Ik houd mijn hart vast als ik aan die viltpropjes denk die het singeltje overstaken.

Daar is de gastheer al met de drijvers. Op het moment dat de meest links lopende drijver in mijn onmiddellijke nabijheid z'n neus uit de dekking steekt, torent een fazant omhoog, die ik netjes naar beneden haal.

Slim heeft pech gehad; hij heeft niets geschoten. Bovendien had hij ook weinig kans, want de meeste braken bij mij door.

"Hoeveel heb je?" vraagt de gastheer.

Ik moet het antwoord schuldig blijven. Dat zal wel blijken, als de drijvers ze bij elkaar getrommeld hebben Vier hebben in elk geval het gelag moeten betalen. Als de drijvers nogmaals vier tevoorschijn toveren - een ander woord is hier mijns inziens niet op z'n plaats - weet ik niet hoe ik het heb. Met acht schoten evenveel rabbies; dat is minstens vijftig procent meer dan ik had durven verwachten. En het negende schot bracht de fazant binnen. Met een zuur-zoet gezicht hoort Slim de loftuigen aan. De gastheer heeft zich ook kranig gehouden: vier schoten, vier knagers.

Om kort te gaan, we hadden een uiterst gezellige middag. Het speelt ons wel, dat

Slim niet op dreef was. 't Zou wel komen, doordat hij nog steeds ongetrouwd was. Toen we 's avonds de balans opmaakten, had Slim twee konijnen, de gastheer elf, terwijl ik met één fazant, één haas en veertien konijnen de kroon spande. Wat smaakte die borrel best.

17 december

Na de vorige week, dat was 8 december, zijn we niet weer op het oorlogspad geweest. Twee dagen na dat drijfjachtje kregen we een sneeuwval zoals we de laatste jaren niet gekend hadden. Dat was nu eens de moeite waard, maar... het gevolg hiervan was, dat de spuit op non-activiteit werd gesteld, wat helemaal niet erg was, want het liep tegen het einde van het seizoen.

Wel waren Slim en ik er nog eens op uit gegaan, hadden de spuit zelfs meegenomen, doch over de schouder gehangen.

Op Koelveen hadden we niet veel ontdekt. Wel betrapten we een stropende hond, maar dat was ook alles. Nee, toch niet, want we werkten ook nog een fazantenspoor uit, dat richting kanaal liep. Het was zuiver nieuwsgierigheid die ons dreef, want aan schieten mochten wij toch niet denken. Veel krediet bleken we ook bij Mummelman niet te hebben, zelfs Slim niet, die toch geen vlieg kwaad doet, want toen we nog minstens dertig meter van Mummelmans pot verwijderd waren, zette hij de sokken erin. En toch hadden we niet het minste kwaad in de zin!

We zeilden toen maar op het Schoonebekerdiep aan, zo goed en zo kwaad als het ging, maar ook daar was weinig te beleven. Slim deed een sierlijk nonnetje op - betere combinatie was toch niet te bedenken - dat in de grensscheiding lag en uitgerekend aan de overkant neerkwam. Na de nodige voorzichtigheid betracht te hebben waagde Slim de trip naar het Duits gebied - de honden hadden we thuis gelaten - en haalde het sierlijke eendje op. Het liet niet na, indruk op hem te maken, vermurwde zijn hart en heeft dan ook de weg naar de preparateur gevonden.

We waren maar wat blij, dat het vier dagen later flink begon te dooien, zodat op 17 december in het groenland geen sneeuwresten meer te bekennen waren.

Nu is Slim in z'n element. Dat is net iets voor hem. Van die kale historie moet ik echter niets hebben. Geef mij in plaats daarvan maar heide met berkenopslag, desnoods zo dicht, dat ik mij er slechts met moeite doorheen kan worstelen en ik het rijzend wild soms in het geheel niet kan aanspreken.

Zodoende schiet het groenland er eerst wel eens bij in. Dat is zo erg niet, want als het midden december geworden is, hebben we daarvoor nog alle tijd.

Van de hazenstand krijgt men hier nooit hoogte. De ene dag is hij goed, de andere dag is het om te schreien. Dat wisselt via de bruggen over het Schoonebekerdiep steeds heen en weer. Wij hellen naar de gedachte over, dat het bij vochtig weer meestal de moeite waard is.

Aan de Duitse kant is het nogal ruig terrein en het behoeft dan niet te verwonderen, dat de hazen bij die weersgesteldheid liever niet in die natte bende huizen.

't Zal me beslist verwonderen, wat deze dag ons zal brengen. Geloof maar vast, dat Slim niet kan nalaten om, met het oog op acht december, revanche te nemen, mocht hij daartoe de kans krijgen.

Met drie man - Slim, Geert en ik - en de beide honden trekken we er op uit. Als we ongeveer aan de grens zijn, begint het gezanik al; ik schiet een haas, dat volkomen binnen schot rees, dubbel mis. Slim gnuift.

Nou, dat kan de beste overkomen, maar fraai is het niet.

Als Slim een poosje later z'n eerste met groot gemak binnenhaalt, wordt mijn zelfvertrouwen er niet beter op. Op het vlakke land ontkomen hem niet veel hazen, mij wel - waarom dat weet ik nog steeds niet.

Juist wil ik over een greppeltje springen of ik ontdek aan de andere kant Mummelman, die op zijn schutkleur vertrouwt en zich in zijn pot drukt. Nu zal ik beter oppassen. Ik sla rechtsaf met de bedoeling in een boog om hem heen te lopen, teneinde te voorkomen, dat het haas zich door het diep in veiligheid stelt, voor het geval ik weer misschiet.

Geen kans hoor, want geen tien meter verder zit haas nummer twee mij te fixeren. Nu weet ik niet meer, wat ik ervan moet denken. Dan dit haas maar eerst. Wat ligt het vast. Als mijn voet zijn bloem beroert, wordt het 'm toch te bar. Gedachtig aan Slims theorie laat ik het eerst een twintig meter trekken, houd ook nog zo half en half het eerste in het oog - wat vanzelfsprekend mijn ongeluk zou worden - en schiet dan weer dubbel mis. Nimrod gaat er een eind keffend achteraan, maar dat heeft niet de minste zin, want ik kwam veel te ver naar achteren af.

Tot mijn verwondering is het eerste haas blijven zitten. Herladen is het werk van een ogen-

blik en dan zeg ik met de moed der wanhoop dat haas de huur op. Daar gaat 'ie. Het eerste schot is weer mis, te ver naar achteren - volgens beproefd recept. Moet ik dan soms vandaag een meter of nog meer voorhouden? Ook goed, het laat mij koud, want vandaag word ik toch door pech achtervolgd. Nu begrijp ik er niets meer van. Eerlijk waar, ik heb wel twee meter voorgehouden en toch schiet ik met de linkerloop het haas de beide achterlopers stuk.

Nimrod is inmiddels gelukkig weer van zijn expeditie teruggekeerd. Geert is blij, dat het begin er is; ik niet.

Ik wou, dat ik wist, wat er toch aan hapert. Normaal is dit niet. Als ik alleen was, stak ik er een stokje bij, want vandaag wordt het toch niets meer, pas maar op. Slim heeft zijn tweede haas al te pakken en nog niet misgeschoten. Ik al vijf maal.

Ha, Senta is voor de zoveelste maal uit de band gesprongen en gunt de baas het nakijken; Slim dampst rustig verder. Nog nooit heb ik zulk een onverstoort mens aangetroffen.

Dan treffen we in een uur geen haas meer aan. In de verte wenkt mij een slootje, dat pas geruimd is. De rommel ligt nog op de wal, dus is het een uitgelezen plaats voor Mummelman om de dag te verdromen. “Nimrod, achter! Anders maak je me nog zenuwachtiger dan ik al ben.”

Halverwege wordt mijn vermoeden werkelijkheid. Als ik dat haas mis, kan ik er beter mee ophouden. Maar het wordt niets, niet-tegenstaande al het lawaai en hoofdschuddend vindt Geert, dat ik het nog nooit zo slecht gemaakt heb. Hij heeft volkomen gelijk. Met ergernis hang ik de spuit over de schouder. Dat was nummer drie dat ik dubbel miste.

Slim poogt mij te troosten met: “Da’s mi-j ok wal is overkomm’n da’k ieder bod misscheut.”

We besluiten eerst maar een stukje brood te gaan eten en zakken weer naar de straatweg af. Even later maken we het ons gemakkelijk in de hooischoor van een bevriende boer. Het eten smaakt mij niet best.

Slim heeft beslist medelijden met mij en dat hij het ernstig meent, blijkt wel uit zijn voorstel om op Koelveen aan te trekken en voor het verdere van de dag het groenland letterlijk en figuurlijk links te laten liggen. Niets dat mij meer welkom is. Nu kan het nog goed worden.

Maar daar kwam niets van in, want in de loop van de middag schoot ik nog twee keer dubbel mis. Veel was er overigens niet te beleven, want de fazanten gaven alle belet.

Toch maakten we die middag nog iets mee wat me voor m’n hele leven plezier bezorgde.

Om één uur waren we weer op stap gegaan en pas om drie uur kreeg Slim kans op een haas, dat van geluk mocht spreken, dat de man verzuimd had te laden. Wat hebben we gelachen.

Ik was blij, dat ik het geweer kon schoonmaken.

Oudejaarsdag daaraanvolgend handhaafde ik mijn oude roem, waar ik dubbel mee in m’n nopjes was, want we hadden juist een paar gasten. En welke jager slaat dan graag een dwaas figuur?

19 december

Wat maakte mijn hart gisteravond een luchtsprong, toen ik voor een fretteerjacht werd uitgenodigd. Zoiets had ik immers nog nooit meegemaakt en dus was het juist iets voor mij. Wel was ik niet zeer hoopvol gestemd wat het resultaat betrof, want konijnenjacht is iets, waardoor men met schade - patronen - en schande - mis-schieten - wijs moet worden.

In ons revier komen geen konijnen voor en pogingen om ze in te burgeren - niet over praten hoor! - zijn op niets uitgelopen.

Een jaar geleden heb ik er een beetje plezier mee beleefd, zo voor de voet, maar werkelijk, dat spul is zo gauw als water en dus moet ik mij meestal vergenoegen met ze ná te wijzen. Maar morgen, morgen zal ik alle records breken, dat neem ik me althans plechtig voor.

Moed verloren is toch immers alles verloren!

Ik sliep de afgelopen nacht slecht, zo huppelden de konijntjes over de dekens. Als gewoonlijk in de droom haalde ik de haan over, met het enig resultaat, dat de hagelkolom met een slakkengang uit de loop en voor mijn voeten op de grond rolde.

Wat heb ik mij daaraan vaak geërgerd en iedere keer is het weer van hetzelfde laken een pak. Dat was vroeger zo, nu nog en zal in de toekomst wel niet verbeteren.

Ik ben heel blij, dat het begint te lichten en ik beginnen kan de 's avonds tevoren gereed gelegde spullen in te pakken.

Honderd proppen, hagel nummer zeven, zal toch zeker ruim voldoende zijn. Nimrod kijkt al watertandend toe, maar dat loopt voor hem straks op een teleurstelling uit. Bij dit festijn, dat volkomen vreemd voor hem is, evenals voor de baas trouwens, kunnen we hem niet gebruiken.

Het is kostelijk weer. Een flinke laag sneeuw, daarbij windstil, terwijl een vriendelijk winterzonnetje de miljarden sneeuwkrystallen in even zoveel diamanten omdovert.

Om negen uur laat de gastheer mij met zijn Studebaker halen en als ik bij hem aankom, is zijn zorgdragende eega ijverig bezig haar andere ik behoorlijk in de kranten te zetten. Ik kijk mijn ogen uit het hoofd, maar ik geef daarmee blijk van zoiets nog geen kaas te hebben gegeten. Borst en rug worden 'belegd' en ook de voeten worden, voordat de laarzen worden aangetrokken, niet vergeten. Dommer word ik, daar evenwel niet van. Mocht het nog eens gebeuren dat ik een soortgelijke hoogtijdag mag meemaken, dan zal ik zeker dit voorbeeld volgen.

Dan gaat het naar het in wintertooi versierde bos. Nog nooit heeft me die tere schoonheid zo ontroerd. Het is haast jammer om te gaan jagen, want beide vragen de volle aandacht. Eén ervan zal ik dus moeten verwaarlozen.

Veel tijd om te mijmeren wordt me niet gelaten, want op gindse bocht staat de jachtopziener al op ons te wachten. Het kleine kistje met drie fretten hangt aan een riem over z'n schouder.

Wat voel ik aanvankelijk het spreekwoord over de kat en het vreemde pakhuis aan. Het gaat ook zo geheimzinnig toe.

Eerst is een hoge bouwkamp aan de beurt. Hij ligt wel een meter hoger dan de

omliggende percelen. De rand is met hakhout en oude boomstammen bezet. Mijn gastheer staat boven, ik beneden. Nadat de jachtopziener een paar fretten heeft laten onderlopen - één wordt in reserve gehouden - wachten we af. Plotseling schiet een konijn uit een pijp, uitgerekend aan mijn kant, wat ik al zo half en half gevreesd heb, want wat een jager hoopt, wordt gewoonlijk geen werkelijkheid. De eerste keer knal ik er helder naast, maar de tweede maal niet, al tref ik het konijn dan vrij ver naar achteren. Dan breekt de spanning, wat maar goed is ook, want ik zweet als een otter.

“Een bunzing,” roept de gastheer, maar op hetzelfde moment verdwijnt de bruine rover weer onder de boomstam. Lang wachten we nog, maar eindelijk fretteren we verder, want meneer is en blijft onder. Er is hem blijkbaar te veel dak op het huis. Jammer, zulk een extraatje hadden we mooi kunnen meenemen.

Maar ook zonder deze toegift is er spanning genoeg. Wel blijft af en toe

een fret onder, doordat een konijn zich vastloopt in een dode pijp. Dat geeft altijd enig oponthoud. Veel last ondervinden wij daar trouwens niet van, want we hebben altijd nummer drie nog, zodat we rustig verder kunnen werken.

Over aanloop heb ik niet te klagen; bij mijn gastheer - konijnenschutter eerste klas - laat het te wensen over.

Als we 's avonds de balans opmaken, hebben we precies dertig stuks, waarvan ik niet minder dan negentien stuks geschoten heb.

Dat had ik toch zeker gisteravond nooit kunnen vermoeden.

Vijf avonden

Voorspel

55

Zo, dat weten we dus, de bokkenjacht wordt deze herfst opnieuw geopend. Wel geen veertien dagen zoals deze zomer, maar slechts één week. En dan moeten we dat nog met een korreltje zout nemen, want in die week is - als openingsdag! - ook de zondag inbegrepen. Maar op zondagen mag niet worden gejaagd, dus gaat er in elk geval een zevende deel af. Waarom dan in de ministeriële beschikking ook de zondag vermeld is? Ik weet het werkelijk niet. Of Zijne Excellentie vergeten is om op de kalender te kijken? Of er misschien hogere krijgskunde achter schuilt? Wie zal het zeggen? Hoofdzaak is, dat de minister het zelf weet en daarvan ben ik overtuigd. Ik zwijg dus, als er een stem op de Olympus wordt gehoord....

Als november op zijn laatste voeten loopt, heb ik dus zes dagen tot mijn beschikking. Dat lijkt heel wat. Zes maal vier en twintig uur is een heel eind, kan het tenminste zijn. Maar och, dat valt erg tegen, want in mijn geval is het niets meer en niets minder dan zes maal twee uur.

In deze tijd van het jaar is het 's morgens met de bokken niets gedaan, overdag nog minder, zodat alleen de avonden overblijven. De avonden, dat wil zeggen anderhalf, hoogstens twee uur voor het te donker is geworden om de korrel, laat staan de bok, nog te zien.

Daar komt nog meer bij. Mooi is het niet, maar ik wil het niet verzwijgen, al is het alleen maar om niet de kans te lopen om als derderangs schutter te worden gekwalificeerd. Want niets is minder waar! Ik schiet wel eens raak, pardon, ik bedoel mis, maar dat komt in de beste families voor.

Daarom ontmoedigt het mij ook helemaal niet,

al is het dan misschien een schrale troost. Het moge mijn naam als waarheidsgetrouw verteller verstevigen! Zopas schoot ik - om een voorbeeld te noemen - op een ekster. Dat dier verstoutte zich om een haasje van een maand of wat - een drieling was het nog niet - naar het leven te staan. Het had gekund, als de omstandigheden gunstig waren geweest. Langer wachten dorst ik ook niet, want de bonte rover rukte het haasje al dicht op de pels. Ik lei aan, kromde de vinger, wat een knal! 't Leek wel, of de patroon met zout geladen was, want de ekster vloog gakkend weg. Wat was het geval? In mijn bezorgdheid had ik een berkenstammetje over het hoofd gezien en dat was het slachtoffer geworden. Gewoonweg onthoofd! Al met al, het haasje was gered en de ekster komt de eerste uren niet terug, daar ben ik zeker van.

Om tot mijn verhaal terug te keren, er is alzo een omstandigheid die nu niet bepaald in staat is, mijn vollemaansgezicht - om een uitdrukking van één van mijn collega's te gebruiken, maar dit komt voor zijn rekening - in een lachende plooi te houden. Ik zal kort zijn. 'Men' heeft mijn kogelbuks, evenals zoveel andere vuurwapenen, gestolen. Ja, gestolen! Ook hogere krijgskunde, maar niet zo vredelievend als de departementale strategie.

Zodoende moet ik mij, als ik op de bok ga, behelpen met de evenveel gezegende als vervloekte Brennecke kogel. Ik stem toe, daar kan heel wat kwaad mee worden gesticht, omdat men geneigd is, op grote afstanden te schieten. Zuivere gelukschoten daargelaten, moet men zich bij het gebruik van een Brennecke er vertrouwd mee maken, dat de maximale afstand hoogstens zestig meter bedraagt. Vijftig meter is beter. Voor alle geweren is dit ook nog niet gelijk. Houdt men zich niet aan zulke afstanden, dan ontaardt de jacht vaak in een aasjagerij waarvoor ieder weidelijk jager zich schaamt. Daarom schiet ik nooit op reewild met hagel. Eén korreltje kan oorzaak zijn, dat het beschoten stuk ellendig moet omkomen en de schutter heeft het nakijken, wat hem enerzijds van harte gegund zij.

Juist ben ik bezig de spullen voor vanavond klaar te leggen, als de telefoon mij uit mijn aangename bezigheid roept. Waarom stoort men toch altijd de mensen als het mooi gaat? Waarom word je altijd wakker, als de droom z'n hoogtepunt heeft bereikt? Even later kletst de hoorn op de telefoon; van ergernis vergeet ik af te bellen.

Nu nog mooier! Dat wil dus zeggen, dat ik vanavond in het veld verstek moet laten gaan. En wat heb ik een biereden gezworen, dat niets of niemand mij ook maar een enkele avond zou kunnen roven. Is dat niet om tureluurs te worden? Maar in welke bochten ik mij ook wring, het helpt allemaal niets; vanavond blijft een bokkenjacht voor mij onbereikbaar. En daarom, basta, over deze avond zwijg ik verder. Ik reken hem zelfs niet mee, ik.... eh, ik zwijg hem dood.

Punt!

De eerste avond

Tegen half drie schuif ik de dop op de vulpen. Gelukkig, dat is achter de rug. Vijf minuten later ben ik vertrokken.

Over het weer mag ik niet klagen. In november kan men geen jubelweer verwachten en daarom ben ik al lang blij, als het droog is. Met mezelf ben ik het eens, waar ik wil gaan aanzitten. Daarvoor komt maar één plaats in aanmerking. Nog een paar honderd pas, dan ben ik er.

“Nimrod, achter!”

Die zou me gauw alles hebben kunnen bederven, want hij was druk bezig een fazantenspoor uit te werken. Dat hij nu van de baas geen hoge dunk heeft, ligt voor de hand. Nee, m'n jongen, met een kok kunnen we ons vanavond niet inlaten. Er staan hogere belangen op het spel. Stel je voor; dan had ik evengoed thuis kunnen blijven. Nimrod is goed gedresseerd. Mijn collega Storm, die steeds zijn eigen honden perfect 'adresseert' zou het een beetje anders zeggen, maar dat scheelt alleen een paar letters en het is dus de moeite niet waard er verder over te praten.

Dan verstijf ik van schrik. Daar staat de bok rustig bij de bramen te laveien. Wat nu? Op de modderige veenweg laat ik mij als een blok vallen en Nimrod volgt mijn voorbeeld. Wie had kunnen denken, dat de bok nu al was uitgetreden! Wat aardsdom om eerst niet met de kijker de hele omgeving af te tasten. Het ene verwijt na het andere dringt zich bij mij op en voor geen van alle is een verontschuldiging te vinden. Dat overkomt mij vaker en iedere keer beloof ik mij plechtig een volgende keer beter te zullen oppassen. Maar steeds is er wel de een of andere omstandigheid die ik over het hoofd zie en dat het mij zo vaak lukt is meer geluk dan wijsheid. Och, als wij, jagers, het daarvan moesten hebben, konden wij er beter mee ophouden.

Bah, wat een natte bende. En verroeren durf ik mij niet. Zou de bok mij ontdekt hebben? Of zouden de braambladeren hem zo in beslag hebben genomen, dat hij voor iets anders geen oog had? Ik wil het hopen, maar geloof er niets van. Zo iets is eigenlijk onbestaanbaar. 't Is dan ook niets meer dan een strohalm, waaraan ik mij vastklem.

Martelend langzaam kruipen vijf minuten voorbij...

Eindelijk waag ik het, mijn hoofd een beetje omhoog te werken, millimeter na millimeter. Een bok oogt even scherp als wilde ganzen en wijlen Jan ten Hagen hield mij altijd voor, dat de laatste nog niet konden hebben, dat een jager door de oogharen keek - ik ben dus gewaarschuwd.

Gelukkig, aan de kant van de weg staat verdorde bente. Nooit ben ik er zo blij om geweest als nu. Als de bok er nog staat, kan ik mij rustig uit de voeten maken, want links van mij is het allemaal berkenopslag en de wind is oost.

IJdele hoop, de bok is verdwenen.

Wat nu? Dat is de grote vraag. Heeft het nog zin zich vanavond verder om de bok te bekommeren? Ik weet beter. Hij heeft onraad ontdekt en wacht zich er nu wel voor opnieuw de dekking te verlaten, zolang het nog licht is. Dat wordt dus niets meer. Zal ik dan maar op huis aan gaan? Dat nooit! Nee, die schande wil ik mij besparen. Wat zal mijn vrouw wel niet zeggen, als ik na een half uur terug ben. Ik kan het wel raden.

Maar daarom niet getreurd. Als een jager niet tegen teleurstellingen kon, was hij - na nog niet één veld te hebben gelopen - grijs van ergernis, of misschien wel helemaal kaal!

Kom Nimrod, we gaan met z'n beiden een stevige wandeling maken.

Dat loont altijd de moeite, ook al krijgen we er geen bok door.

Eerst het weggetje terug, daarna in oostelijke richting langs de waterlossing en nu opnieuw richting kanaal.

Toch wel een heel verschil met voorjaar en zomer. Dan jubelt het hele veld van de vroege morgen tot de late avond.

's Morgens mekkert de hemelgeit, als de sterren nog flonkeren, even later door de korhaan afgelost. Daarop komen er duiven los, de merels, de zanglijsters. Vervolgens het kleine grut: de fitissen, de roodstaartjes, de piepers en hoe ze allemaal mogen heten, om van de jodelende wulp maar helemaal te zwijgen. Kom daar nu eens om. Slechts een enkele is het revier trouw gebleven. De meeste zijn naar hun winterkwartieren in zuidelijker gebieden vertrokken. Ook de korhaan is gebleven, maar die denkt er niet aan, zich te melden. Die heeft al genoeg met zichzelf te doen, sinds de havik hier, dag in dag uit, rooft.

Kijk, daar heb je mijn vriend de geelgors. 's Zomers vind ik zijn zang maar zo zo, en toch wil ik hem voor geen geld ter wereld missen. Dat komt omdat ik weet, dat hij mij 's winters niet in de steek laat. Wel stop hij dan, evenals de korhaan, z'n repertoire, maar toch is hij er, en dat vind ik mooi.

Hoes... een hermelijn schiet voor mij over het pad. "Nimrod, pak!"

Nodig is het niet, want Nimrod heeft, evenmin als z'n baas, de ogen in de zak. Of het helpt? Ik heb alle reden eraan te twijfelen, want die slanke rovertjes vinden altijd wel een opening waar ze in verdwijnen voor je ze bij de lurven hebt. Voor alle zekerheid stop ik een paar zeventjes in de lopen. Je kunt niet weten. Maar dat loopt op niets uit, want de grote wezel is verdwenen en lacht ons vast wat uit. Geef hem eens ongelijk. Wie het laatst lacht... wacht maar, knaap, de klepval ontloop je niet, hoe snel je ook bent. Dan is het uit met je roverijen, het plunderen van fazanten- en patrijzenlegsels. Uit is het dan met je dodenritten op Mummelmannen, die je als een tijger hebt besprongen en die in hun doodsangsten door de dichtste struiken vluchten om maar van je bevrijd te worden. Het helpt hen niet; wat je vast hebt laat je nooit weer los.

Dat roofgespuis moet kort worden gehouden, anders is het met het kleine wild niet best gesteld. Nog nooit is me dat zo duidelijk geworden als de afgelopen zomer. Het was op een mooie avond in de tweede helft van juni. Ik wandelde hetzelfde weggetje langs als nu. Daar ontdekte ik een hermelijn - maar nu in zijn rode zomerdos. Natuurlijk heb ik geen geweer bij mij. En dat je zoiets altijd moet overkomen als je ongewaagd bent. Ik heb dus alle tijd, want aan de veter komen kan ik hem toch niet.

Eigenaardig, wat doet het vreemd. Kijker voor de ogen - há, nu zie ik het. Met z'n snuitje duwt het een ei voor zich uit. Zo'n nestrover! Dat ei zal wel voor de veelbelovende welpen bestemd zijn. Oppassen daarom. Maar mijn hoop om op deze manier het nest te ontdekken - wat ik er verder mee van plan ben is mijn zaak! - treedt niet in vervulling. Na een meter of tien verandert het rovertje van richting en het trekt vervolgens op de rogge aan. Daarin kan ik het niet volgen. Eén plezier wil ik er toch van beleven: het ei zal ik hem afhandig maken. Jammer, dat het daarbij moet blijven.

Veertien dagen later trof ik er een fazanthen aan met slechts vijf kuikentjes en nog eens veertien dagen later waren er maar twee jonge fazantjes overgebleven. Ik denk er het mijne van. En geloof maar niet, dat zijn rekening geen andere schulden aanwijst. In de onmiddellijke nabijheid had - om nog een enkel voorbeeld te noemen - de schuwe braamsluiper z'n nest in de bramen, zo'n twintig centimeter boven de grond. Tien dagen na m'n ontmoeting met het hermelijn vond ik het nestje verscheurd op de grond liggen. Van de nog kale jongen was geen spoor meer te ontdekken.

Met suizende wickslag trekt een schoof eenden over. Vielen ze nu maar in één der veenkuilen in, dan kwam ik althans niet platzak thuis. Maar die denken er niet aan om mij een pleziertje te doen. Groot gelijk! In 't voorjaar mogen in deze omgeving graag enige paren broeden, al komt er dan meestal weinig van terecht. Als de eieren niet door tweebeug dieven geroofd worden, zorgen de eksters en honden wel, dat er van de pijlen maar enkele het tot volle bouten brengen. Toch vind ik het mooi, als ik de eenden in de lente terugzie.

Veel is er vanavond niet te beleven. Hier en daar kakelt een fazanthaan, die zijn slaapboom in de hoogte klimt. Zal ik er een paar van meenemen? Hanen zijn er nog genoeg overgebleven. En met het oog op de bok hoef ik ook geen schrik te hebben.

Nimrod vindt het een lumineus idee van de baas. Nu stijg ik in zijn achting, geloof dat maar vast. Dat is heel wat anders dan aan de voet te volgen.

Há, Nimrod trekt al aan. Hier heeft iets gelopen. Pas maar op, het zal wel op een kok uitdraaien. Daarmee is niet gezegd, dat het een haan is. En hennen worden 'tussentijds' niet geschoten. Tussentijds wil zeggen tussen de eerste en laatste

jachtdag. Alleen in de overige periode zijn ook zij vogelvrij en worden ze met de hanen over één kam geschoren. De boeren zijn bang, dat er anders te veel komen. Net alsof een fazant een schadelijke vogel is. Zeker, overdaad schaadt, dat is ook met de fazanten het geval. Maar zolang het revier nog zoveel roofwild telt als tegenwoordig het geval is, hoeven we ons over een teveel nog geen zorgen te maken.

-Nee, Nimrod, dat is niets geworden. Vermoedelijk is de fazant op de wieken gegaan en dan is de beste hond uitverkocht. Gelukkig, want anders bleef er niets over. Weer heeft Nimrod iets in de neus. Maar nu zullen het patrijzen zijn, dat kan ik aan alles merken. Als dat lukt, valt het mij honderd procent mee. In deze tijd van het jaar willen de hoenders niet meer houden. Daarvoor moet je stil, warm septemberweer hebben, als het zó lekker warm kan zijn, dat het kledingstuk dat je het naast aan het hart ligt eigenlijk nog te veel is. Oei, wat kun je dan 's avond drinken, om geen ander woord te gebruiken.

Had ik het niet gedacht? Een klucht van zeven patrijzen komt snorrend op de wie-

ken, nog wel vijftig meter van Nimrod verwijderd. Laag scheren ze over de grond. Als ze dat doen, heb ik er genoeg van. Het is een bewijs, dat ze de hond niet uithouden en de jager evenmin.

“Kok-kok-kok,” weer takt een fazanthaan.

Onmiddellijk loenst Nimrod in die richting, alsof hij vragen wil: “Maar baas, moeten we er niet heen?”

Nee hondje, takkende fazanten worden onder geen enkele voorwaarde geschoten. Dat geeft nooit voldoening. We zullen nog een eindje verder gaan bersen, hoewel het niet gemakkelijk gaat. Daarvoor heb ik te veel kleren aan. Ik wilde immers op de bok wachten. En dat is vaak een kleumerig plezier. Had ik de jekker nu maar thuis gelaten. Ook des jagers berouw komt te laat, dat is niet anders in de wereld. “Vooraan, Nimrod!”

Met de rechterhand beduid ik Nimrod, waar ik hem wil hebben. Goed zo, jongen, je weet, wat er van je verlangd wordt. Maar nu wordt het menens, want hij staat muurvast voor. Wat een kostelijk gezicht Onbewegelijk, langgerekt, wacht Nimrod af. Zelfs de lange, ruigbehaarde staart verroert zich niet. Dat moet om een fazant gaan. Als het nu maar een haan is hebben we toch nog wat voor ons werk.

De fazant, of wat het dan ook maar mag zijn, denkt er niet aan om het veld te ruimen. Een haan! Ik zie alleen de staart, overigens is de vogel volkomen aan het oog onttrokken. Ook al struisvogelpolitiek dus. Het zal hem niet baten. Een tik met m'n voet. “Brrrrr” - daar gaat 'ie. Dat is geen moeilijk schot en als ik deze mis-

geschoten had, zou ik de historie vast niet zwart op wit gezet hebben. Dat is wat voor Nimrod. 't Is maar goed, dat er galgen aan de patroontas hangen, anders had ik er geen weg mee geweten. Zo, die is binnen. Eigenlijk moet ik er nog één bij hebben, want op één fazant kunnen we niet tafelen. 't Jonge, als ik nu nog eens een langoor tegen het lijf liep. Maar die wens is te mooi om in vervulling te gaan. Bovendien, dan zal ik

zelf beter mijn best moeten doen, want onze langoren zullen met dit weer wel zo dik onder de heide zitten, dat Nimrod geen schijn van kans heeft. En om nu in het wilde een stuk veld af te trappen lokt me niet bijster aan. Die gevoerde jekker!

Ik slinger tussen de berken door en ontdek niets. Nimrod evenmin.

Het wordt kort dag, want het begint al te schemeren. Nog een vijftig meter, dan ben ik aan het kanaal. Kijker voor de ogen, want aan de overkant is vaak het een en ander te zien. Meest woeste grond, veen, veen en nog eens veen. Hier en daar een stukje dalgrond.

Wat is dat? Midden op de rogge staat een sprong reeën, alsof er geen kruit of lood bestaat. Laat eens kijken. Een bok en drie geiten.

Zo, dat wist ik niet, dat het reewild ook 's winters daar wel bivakkeerde. Dat is me nog nooit

opgefallen. 't Is ook best mogelijk, dat Karro of Pollo, of hoe die vermaledijde honden mogen heten, ze er heen heeft gejakkerd. Vanzelfsprekend hebben ze mij al ontdekt. Strak staren ze naar mij. Daar kan ik ze niets leren en daar het tijd wordt om naar huis te gaan, draai ik mij om. Nauwelijks ben ik tussen de berken verdwenen, of ze laveien rustig verder.

Nu maar recht op de fiets aan. Ik sla de spuit over de schouder. Nee, laat ik dat niet doen, want ik heb nu al zo vaak leergeld betaald. Dat gaat zo, als je aan gemakzucht lijdt. Wie weet, hoeveel... "Rrrts," daar gaat toch nog een Mummelman. Maar dat zal je deze keer zuur opbreken. Zelfs Nimrod is er door verrast en vraagt zich af, hoe de baas hierop zal reageren. Die hoeft zich geen twee keer te bedenken. Twintig meter verder maakt Lepelman in een salto mortale z'n testament. "Apport, Nimrod!"

Die rammelaar weegt z'n volle acht pond!

Nu is het taptoe, anders zou ik van het goede teveel kunnen krijgen.

En om niet in de verleiding te komen - een jager is ook maar een mens - haal ik de resterende patroon uit de loop en schouder de spuit.

Alle ergernis over de bok is nu wel voorgoed verdwenen.

Dat maak ik mij tenminste wijs...

De tweede avond

Gisteren ging ik om half drie weg en kwam te laat. Vandaag zal ik beter oppassen en ik leg er nog een schepje op. Om twee uur vertrek ik. Ik kan mijn ogen niet geloven, als ik zie hoe de bok weer aan de bramen laveit.

Misschien heeft hij mij ook gezien, maar bij deze afstand hindert dat niet. Ik loop rustig verder, alsof hij lucht voor mij betekent. Honderd meter verder ben ik aan zijn gezicht onttrokken. Ik wacht vijf minuten en daarna neem ik dezelfde route, maar nu in omgekeerde richting. Zo, dat is zonder ongelukken afgelopen. Nu moet ik een krijgsplan opmaken. Jammer, dat hij mij te vroeg af is.

De wind is nog steeds oost. Dat kan ik niet beter wensen. Laat eens kijken. Ik zal links afslaan en daarna proberen de bok van achteren te benaderen. Daar gaat 'ie dan, zij het met lood in de schoenen, omdat het vrijwel windstil is. Als dat maar goed afloopt.

De eerste helft gaat het wel. Dat is niets bijzonders. Maar dan komt het aan. Zo, nu ben ik ver genoeg omgetrokken. Rechts af en dan richting bok.

Voorlopig kan ik een kale turfweg benutten. Dat berst geluidloos, althans naar mijn begrippen. Of het reewild er ook zo over denkt, is een andere vraag. Dat zal straks moeten blijken.

Hoe dichterbij de bok nader, hoe nerveuzer ik word. Veronderstel, dat... "Kok, kok, kok," daar heb je 't gegooi in de glazen al. Die ellendige fazanten toch. Dat wordt één op duizend. Als de bok deze storing uithoudt, mag ik goede hoop hebben. Ja, als..., maar de bok is ook niet van gisteren, ik bedoel: is niet van gisteren, en hij heeft best door, dat hier iets niet klopt. Een fazanthaan kakelt niet midden op

de dag, als er geen onraad is.

De tien minuten die ik moet wachten schijnen wel een eeuwigheid te duren. Mocht de bok de storing hebben uitgehouden, dan zekert hij in elk geval en springt bij het minste geruis af. Geduld dus.

Nu, een jager heeft minstens een zak vol. Of zal ik nog even langer wachten? Nee, het heeft lang genoeg geduurd.

Ik leg de hond af, want ik merk wel, dat de laatste vijftig meter de moeilijkste etappe betekent, want juist dat gedeelte is met bente gegroeid met een hoogte van minstens een halve meter. Hoe ik daar nog door moet zonder lawaai is mij nog een raadsel. Voetje voor voetje gaat het voorwaarts.

Heel voorzichtig - als een vertraagde film - tast ik vooruit. Als dat zo doorgaat, duurt het minstens een kwartier voor ik vrij zicht heb. Dan ben ik zo ver, dan heb ik de bok onder schot, aangenomen dan, dat hij nog steeds bij de bramen staat.

Daar komt tot overmaat van ramp een gaai aanschommelen. Ik verstijf van schrik. Als die mij niet ontdekt, heb ik geluk en anders... ik mag er niet aan denken.

Had ik het niet gevreesd: "Schraek, schraek," en even later nog drie keer. En alsof dat nog niet voldoende is, gaat hij ook nog in een berk zitten en zet daar zijn concert voort. Dat is om hagels te worden. Of het nu om mij, of om de hond, of om beiden begonnen is, het doet allemaal niets ter zake, want de bok weet nu wel, dat de lucht niet rein is. Als hij verstandig is - en welke bok is dat niet? - dan trekt hij zich in de dekking terug.

Wacht maar, schreeuwer, ik zal je wel even de schrik op het lijf jagen. Ja, dat kan ik wel doen, maar wie weet, met hoeveel misbaar hij daarop reageert. Is het middel dan niet erger de kwaal? Ik wacht even en hoop intussen, dat de kakelbonte rover aftrekt.

Maar niets van dat alles, hoor. De dikke, gekuifde kop gaat heen en weer en af en toe verontrust hij de omgeving met zijn disharmonisch 'schraek schraek'. Bah, wat een bende.

Ik doe het voorkomen, of ik een kluit naar hem gooi, maar daar is hij blijkbaar immuun voor. Nee, dat wordt niet wat. Dan maar een laatste middel aangewend. Even wijs ik met de spuit naar hem toe. 'Schraek, schraek', dat is te veel van het goede. Nu maakt hij, dat hij wegkomt, want wat die groene jagersman nu in het schild voert, dat betekent weinig goeds.

Wat toch een tegenslag vanavond, want het wil er bij mij niet in, dat de bok al deze storing voor lief neemt. Pas maar op, straks is hij met stille trom afgetrokken. Dan heb ik nog minder dan het nakijken.

Weer kruipen tien minuten tergend langzaam voorbij. Dan gaat het verder.

Ik zweet inmiddels als een otter. Ja, waarvan eigenlijk, want de temperatuur kan hiervan niet de oorzaak zijn. Dat gaat zo, als je in spanning verkeert.

Een blik op mijn horloge: half vier. Het is bijkans niet te geloven. Nu ben ik ruim een uur hiermee bezig en nog steeds weet ik niet of ik misschien monnikenwerk verricht. Veel hoop heb ik niet meer. Met een zucht van verlichting leg ik de laatste meters af. Het zweet gutst mij van het gezicht en ik moet me wel tijd gunnen om even mijn zakdoek te gebruiken. Voor alle gevallen ontzeker ik de dubbelloop...

Had ik het niet gedacht? Nergens is een bok te bekennen. Dat is een tegenvaller, geen kleine ook. Dat gaat vaker zo in het leven. Je kunt dan ongeveer op de vingers aftellen, dat het een of ander plan mislukt, je stelt je er al niets meer van voor en toch, als dan blijkt, dat het vermoeden juist is, voelt men zich grotelijks teleurgesteld. Dan voelt men zich ellendig en de eerste ogenblikken laat alles je koud.

In zo'n stemming verkeer ik nu. Wat heb ik me een moeite gegeven en zie daar, alles is vergeefs. Zou ik liever niet op huis aangaan? Werk genoeg, waarin ik niet zo gedesillusioneerd word als vanmiddag.

Wat zeg ik daar? Naar huis toe? Toch zeker nooit!

Met een handbeweging beduid ik Nimrod bij mij te komen. Die kent het klappen van de zweep. Mijn collega's mogen van Nimrod zeggen wat ze willen, wij - Nimrod en ik - weten wat we aan elkaar hebben. Dat men de zon toch niet in het water kan zien schijnen.

Een tweede handbeweging - en Nimrod duikt aan mijn voeten in elkaar en legt de kop op de voorpoten. Ik haal voorzichtig mijn jachtstoeltje te voorschijn, klap het open en ga zitten. Ja, wat nu?

Dat is zorg voor later. Eerst eens uitrusten. Dat was me een putje. Nou, dan loop ik liever twee uur achter de patrijzen aan. Dat is tenminste niet zulk zenuwslopend werk.

Zo, daar zit ik nu met mijn goed gedrag. Ja, dat meen ik!

Eerst maar eens met mezelf overleggen, waar de bok gebleven is. Rustig kan ik aannemen, dat hij mij niet vernomen heeft. Hij is natuurlijk afgesprongen óf op het lawaai van de haan, óf op dat van de schreeuwekster. Zodoende is het mogelijk, dat hij straks opnieuw uittreedt. Er zal daarom wel niets anders opzitten, dan rustig af te wachten. In de zomer is dat - de steekmuggen daargelaten - steeds iets, wat men een ongedeeld genoegen noemt. Dan is er zo veel wat oog en oor boeit, dat ik geen tijd heb, mij te vervelen. Maar nu is het toch heel wat anders, want waarin moet ik mij thans vermaken? Ik kijk eens op m'n horloge. Bijna vier uur. Ook al komt er niets, dan is er nog wel geen doorkomen aan. De moeite niet waard om over te praten. Dan heb ik wel eens langer gewacht. Als ik daarover begin, nee maar, dan kom ik er in geen tijden klaar mee.

Ah, ik krijg gezelschap. Een paar geelgorzen scharrelen door de struiken. Vet worden ze daar niet van, maar verhongerden doen ze evenmin. Zolang de sneeuw maar uitblijft hebben ze niets te klagen. Toe maar, jongens, hoeveel meer jullie onder elkaar fluisteren, hoeveel eerder wordt de bok - die misschien niet verder dan twintig meter van mij vandaan in z'n leger ligt te herkauwen - in de waan gebracht, dat er in geen velden of wegen een jagersman is te bekennen.

Ook een merelman komt zich melden. Heftig stoot hij keer op keer toe en, naar de slikbewegingen die hij maakt te oordelen, niet zonder succes.

In de verte schetteren bonte eksters. Zou Reintje soms nu al op pad zijn? Het lijkt er beslist op, want het protest verplaatst zich en dan is haast altijd een vos in het spel. Om een bok maken ze niet zo veel drukte. Bij intuïtie weten ze, dat ze daarvan geen gevaar te duchten hebben. Gelijk hebben ze. Overigens kunnen ze elkaar niets verwijten, want de roofzucht van Pica hoeft in geen enkel opzicht voor die van Vulpes

onder te doen. Veemrechters, dat zijn het beide en als het er op aankomt, heb ik nog meer hekel aan de eksterfamilie dan aan de bewoners van de Malpertuusburcht. Als het toch niets wordt, kan ik net zo goed pogen, de vos de pas af te snijden. Ja, maar zo dom ben ik niet. Hier zit ik vanavond en al zal het er donker bij worden... "Kok, kok, kok," geen tien meter van mij af en nog eens weer 'kok'. Dat is geen zuivere koffie, dat kan ik wel als zeker aannemen. Om mij heeft de haan deze

drukte niet gemaakt. Uitgesloten! Maar wat heeft hem dan wel verontrust? Afwachten is het enige wat ik kan doen. Zou de bok in het spel zijn? Dan kan het nog goed worden vanavond. Och, het is soms een kwestie van seconden...

Alle zintuigen zijn tot het uiterste gespannen. Hoor, net of iets langs de takken glijdt. Ook Nimrod is het niet ontgaan en vragend steekt

hij de kop omhoog. Nee hoor, rustig blijven!

Weer dat schuifelend geluid. Pas maar eens op, ik moet me al raar vergissen als dat niet door de bok wordt veroorzaakt. Maar dan is hij er gloeiend bij. Vermoedelijk trekt hij weer op de bramen aan. Wat oefenen die toch een aantrekkingskracht op het reewild uit. In een ander gedeelte van het revier leek het wel, of de jonge loten waren afgemaaid, zo had het zich daaraan te goed gedaan, niet alleen aan de bladeren, maar ook aan de twijgen.

Toch vertrouw ik het zaakje niet helemaal, want het geluid komt al maar van dezelfde plaats. Mijn hoop, dat de bok in het spel is, zakt met het ogenblik.

Daar heb je 't al, het zijn twee takken die door de wind in beweging worden gebracht en langs elkaar schuiven. Ik heb me dus bij de neus laten nemen. Werkelijk, ook een jager is niets menselijks vreemd.

Al met al ben ik nog even ver als voor een half uur. Schot zit er tot nog toe niet in en als het niet anders wordt, kan ik de volgende dagen beter thuis blijven. Dat kan ik mij nu wel ernstig voornemen en menen ook, maar nog zekerder weet ik, dat het morgenmiddag geen twee uur is, of ik kan het aan mijn bureau niet langer uithouden. Daarom lijkt het mij het beste, aan zulke overwegingen geen bijzondere aandacht te schenken. Als je twintig velden gelopen hebt, doe je een beetje zelfkennis op.

Maar nu is het op een kort kluwentje gewonden, want het donkert met het ogenblik. Nog vijf, hoogstens tien minuten, dan is het voor vandaag achter de rug. Ik zal mij daar zorgen over maken? Toch zeker nooit!

Gunst, dan heb ik nog een paar mooie avonden voor de boeg. Nee, ik ben blij, dat ik hem vanavond ook niet gekregen heb. Anders was alle aardigheid er afgeweest. Een ransuil wiekt ruisloos en loom over. Die mag ook blij zijn, dat de winter tot nog toe geen sneeuw heeft gebracht. Ik zou wel eens willen weten, waarvan hij dan de pezen strak moest houden.

Zo, Nimrod, we stappen op. Morgen komt er weer een dag.

Ik klap mijn jachtstoeltje in elkaar en...

'Bööö'. Als de bliksem voor me was ingeslagen, had ik niet erger kunnen schrik-

ken. Onmiddellijk zak ik in elkaar. Dat is de bok, die van links is gekomen en mij vermoedelijk geroken en daarna geogd heeft. Daar had ik hem nooit gezocht. Wie weet, hoe lang hij al binnen schotsafstand heeft staan zekeren. Wat een toestand! Erger moet het toch niet worden. Wat heb ik me toch hopeloos geblameerd. Nu rekende ik er toch stellig op, dat hij... Of zou het soms een andere bok zijn? Ik zou haast geneigd zijn om het te geloven. Maar ik word het toch niet gewaar, want die het weten kan zwijgt erover. Het gaat me net als de ransuil. Loom sukkel ik op de waterlossing aan, waar mijn fiets staat. Het vergaat Nimrod geen haar beter.

De derde avond

65

Mijn collega, aan wie ik gisteravond mijn nood klaagde, heeft mij dik wat uitgelachen. Nu verwachtte ik wel geen medelijden - daar koopt men bovendien niets voor - maar toch had ik gehoopt, dat hij zich kon indenken, hoe ellendig ik mij voelde, toen ik mij zo bij de neus had laten nemen. Door een bok nog wel. Dat was te gek om over te praten. En het vervelendste was, dat ik hem in de grond van de zaak nog gelijk gaf ook. Wel liet ik dat niet merken - niemand schendt graag z'n eigen aangezicht - maar het was evengoed een penibele historie.

Nee, leedvermaak kan ik nooit waarderen en in geen geval als ikzelf de oorzaak van de vrolijkheid ben. Dat geeft zo'n onbehaaglijk gevoel, want je kunt er eigenlijk niets tegen beginnen. Dus neemt men z'n toevlucht tot de tweede natuur des jagers: hopen op de toekomst.

Met mijn jachtcompagnon ben ik overeengekomen, welk deel van het veld voor hem en welk deel voor mij is gereserveerd, althans voor deze dagen. Als jongste heeft hij mij de keus gelaten. Ik ben zo grootmoedig geweest, dat gebaar niet uit te buiten, doch de punt van mijn jachtmes te latten beslissen. De uitslag van deze beslissing was in overeenstemming met mijn wensen. Af en toe schijnt een jager nog geluk te hebben. Dat het voor mijn partner het tegenovergestelde betekende, bedacht ik in mijn blijdschap niet.

Nu weet ik wel, ook hij is tot nog toe platzak thuis gekomen, maar van de zes avonden zijn er al drie om en nog ben ik even ver als toen ik begon, met dit verschil dan, dat de bok waar het om begonnen is misschien een hekel gekregen heeft aan zo veel attentie en daaruit de conclusie heeft getrokken, dat het beter is, enige dagen van leger te wisselen.

Dat hoeft hém geen zorgen te baren, maar mij zo veel te meer. Want waar ik hem dan in deze berkenjungle zoeken moet, ik weet het werkelijk niet. Al sloegen ze me dood, zou collega Klein niet nalaten eraan toe te voegen. 't Zou eens ernst worden

met al die verzekeringen, dan had men hem wel al duizend keer de genadeslag gegeven. Gelukkig, hij leeft nog.

Al met al begint het er naar uit te zien, dat mijn jachtmes mij deze keer eens heeft bedrogen, want het ziet er niet best uit. Was ik nu maar zo edelmoedig geweest, althans had ik maar niet zo'n royaal gebaar aangenomen. Wie weet of...

Halt, nu moet het afgelopen zijn, anders kan ik beter thuis blijven. Dan lacht mijn vrouw mij ook niet telkens uit als ik ontmoedigd thuis kom. Zal ik bij voorbaat de moed opgeven? Dat nooit! En met opeengeklemd tanden, alsof het de ernstigste zaak der wereld geldt, pak ik voor de derde keer alle attributen bijeen om de bok mijn opwachting te maken. Of het deze keer zal gelukken?

De weersgesteldheid lijkt niet zo bijzonder gunstig. Bij voorbaat heb ik tenminste regenkleding aangetrokken, want om nu ook nog met een nat pak thuis te komen, dat voorrecht gun ik een ander. Eén bui per dag is meer dan voldoende!

En toch is er weinig van te zeggen. Vaak heeft een flinke regenbui mij een bok bezorgd, want ook voor een ree is het een twijfelachtig genoeg, in een kletsnatte dekking te legeren. Dan trekt het liever het open veld op.

Nee, de bok is niet aanwezig. Ik hoef dus helemaal geen omtrekkende beweging te maken om mijn zetel op te slaan daar, waar ik naar mijn mening de beste kansen heb. Het komt niet bij mij op om ergens anders mijn geluk te beproeven. Och, och, de bokkenjacht is zulk een grote grabbelton met heel veel 'nieten'. Als dat niet het geval was, waar zou dan de spanning blijven, die de jacht juist zo aantrekkelijk maakt? En schenkt het niet veel meer voldoening om resultaat te bereiken na schier eindeloos geduld en grote volharding aan de dag te hebben gelegd, dan een vrucht te plukken, die als het ware voor het grijpen ligt? Zo is het, versagen doet een jager nooit!

Met machtige wieslag zeilt een havik van west naar oost. Da fazanten kennen deze wintergast mettertijd en gedragen zich ernaar. Dat heeft eerst wel een paar hennen en misschien ook wel enkele hanen gekost, maar daarvan heb ik de bewijzen niet gevonden. Vermoedelijk zijn die hem te waakzaam geweest en heeft hij zich met een

hen tevreden moeten stellen.

Wat mij betreft slaat hij liever een haan dan een hen, want een hen betekent heel wat kuikens in de dop.

Enige fazanten, die aan de rand van het bouwland heen en weer scharrelen, zijn bij de nadering van de snelle dood in de gele bente ondergedoken. Daar kan de havik hen niets deren. Lang duurt het niet of ze komen weer te voorschijn. Toch blijven ze op de kant; midden op de kale akkers wagen ze zich niet. Ze hebben leergeld betaald.

Muizengepiep vraagt mijn aandacht. Och, een jagershand is gauw gevuld. Als

er niets anders te beleven is, brengt een muis een welkome afwisseling. Ik heb me er tenminste al uren mee vermaakt. Deze keer zijn het een paar gewone veldmuizen, die een beetje leven in de brouwerij brengen. Een stompe kop, een vrij kort staartje en korte oortjes, vergissing is uitgesloten. 't Is één der meest schadelijke muizensoorten, die zich haast uitsluitend met plantaardig voedsel vet mest. Geen wonder, dat de boeren er voortdurend mee op voet van oorlog staan. En vermenigvuldigen dat die diertjes zich kunnen! Ze zijn nog vruchtbaarder dan wilde konijnen en dat zegt wat.

Toch heb ik nog nooit een muis dood gemaakt, zelfs niet in mijn jachthut, waar ik er meer dan kiespijn van heb. Men werpt mij misschien tegen, dat ik geen kans gehad heb, maar dan vergist men zich, 's Zomers hebben ze geen behoefte aan mijn hut, maar zo gauw begint het niet te vriezen, of ze weten hem te vinden. Waar ze doorkomen is mij een raadsel. Een zeer geliefkoosd plekje is de asbak van het koosje. Met pluis van het divankleed - heb ik te veel gezegd, toen ik het zo pas over kiespijn had? - maken ze er een heerlijk warm nestje in, zeer variërend in grootte al naar gelang van het aantal der 'gezinsleden'.

Zo vond ik er al eens vijf tegen elkaar aangevlijd. Maar ik heb ze niet doodgemaakt, hoewel ze een soort winterslaap hielden. Netjes heb ik ze buiten de deur gezet, waar ze in een ogenblik waren verdwenen om natuurlijk prompt een dag later weer een toegang te forceren. Sindsdien trek ik eerst de asla open, voordat ik de kachel aanleg. Veronderstel...!

Maar dat zijn geen veldmuizen, maar gewone huismuizen. Dat maakt voor mij geen verschil, alleen dan in zoverre, dat ik er meer last van heb. Toch zou ik ze zelfs in de jachthut niet volkomen willen missen, want ze brengen een zekere sfeer.

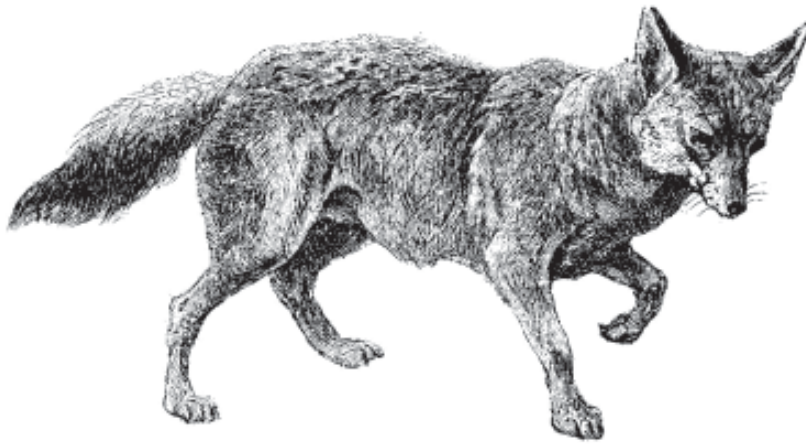
Een knappend koosje, een flinke sneeuwstorm en knabbelende muizen, dit trio hoort bij elkaar, vindt u ook niet?

De beide veldmuizen zijn inmiddels afgetrokken. Het wordt naar mijn mening tijd, dat ze voor de winter zorgen onder de kap te komen door zich naar de een of andere korenmijt te spoeden, waarvoor ze niet helemaal naar de boerderijen hoeven te tuppelen. Overigens is mij dat een zorg.

Waar mag mijn bok toch wel blijven? Ja, wist ik dat maar, dan was ik van veel zorg ontslagen.

Wat zouden gindse eksters in het vizier hebben? Ze gaan te keer alsof een jager hen op de hielen zit. En toch kunnen ze mij niet hebben ontdekt, daarvoor is de afstand veel te ver. Al krijsend fladderen ze van berk tot berk. Voor mij een bewijs, dat de een of andere rover op zwerftocht is. 't Kan evengoed een wezeltje als een vos zijn. Dat zal voor mij wel verborgen blijven, want ter wille van een kat of wat het dan maar zijn mag kan ik de bok niet verontrusten. Ja, de bok, waar mag hij uithangen? Nog een poosje protesteren de eksters, dan is alles stil. 't Zal wel een wezel of een hermelijn geweest zijn, die al dit lawaai niet langer kon verdragen en daarom op even geheimzinnige wijze verdwenen is als hij te voorschijn is gekomen.

Twee minuten later weet ik beter, want nu ik met mijn kijker de bosrand aftast, zie ik duidelijk, hoe Reintje zijn spitsboevenkop uit de dekking steekt. Hoe hij kans heeft gezien om de eksters om de tuin te leiden mag Joost weten. Van de dichte heide-

pollen schijnt hij een meesterlijk gebruik te hebben gemaakt.

O, jij schelm, hoeveel uren aanzit van mijn kant heb jij wel op je zwarte geweten? Avond aan avond heb ik uitsluitend voor jou aandacht gehad. Aan huiselijke scenes sta jij schuldig en meestal ben jij mij te snugger af. Nu zegt dat wel niet veel, maar toch altijd wat!

Weer dient je het geluk, want ik denk er niet aan je een haar te krenken. Nog maanden kun je me bezighouden. Daartegenover is de bokkenjacht al voor de helft om. Wel geldt ook voor een jagersman: beter één patrijs aan de stroppen dan tien in de lucht, maar och, alles is zo betrekkelijk.

De rode vrijbouter schijnt met zichzelf verlegen te zijn en naar het zich laat aanzien heeft hij niet de minste drukte. Waarom ook, de tafel is nog rijk gedekt. Aan muizen geen gebrek en als straks de winter invalt kan hij zich immers aan hazen en fazanten gaan wijden.

Af en toe loent hij naar de korenmijt, die aan de waterlossing staat. Zo, is het daar om begonnen. Hij kent de plek dus langer dan vandaag of gisteren.

Dat is aan geen dovemansoren gezegd. Zo gauw de bok mij voorgoed om de tuin heeft geleid, of ik hem - al naar het valt - beloof ik je, dat we elkaar bij de mijt zullen treffen.

Veel zin om er nu al op af te trekken heeft hij niet. 't Is hem klaarblijkelijk nog te vroeg op de dag. Dat kan tot ongewenste ontmoetingen aanleiding geven. Groot gelijk, wees zuinig op je pels, je kut hem maar een keer verspelen.

Plotseling draait hij zijn snuit in een andere richting. Net of hij iets hoort. Ah, er is zeker een muis in het spel, want heel voorzichtig, voetje voor voetje, trekt hij in mijn richting. Nu verstart hij. Even later springt hij op katachtige wijze toe en - de kijker toont het mij duidelijk - niet zonder succes. Hij heeft een muis bij de lurven. Gretig verorbert hij het smakelijke hapje. Hield hij zich maar altijd aan dit menu, dan viel er met hem nog te praten. Maar ik weet beter en daarom: hoed je om mijn weg nog eens te kruisen, want dan loopt het misschien minder goed af.

Wat nu? Wil de rover mij in de verzoeking brengen om, alle plechtige voornemens

ten spijt, toch de vinger te krommen? Dat hoop ik niet.

Gestimuleerd door de vangst op de kale akker zet hij z'n speurtocht voort. Als hij niet van richting verandert, loopt hij mij pal tegen het lijf en dan is de ellende niet te overzien, want dan kan ik welweer indrukken. Aangenomen, dat ik voet bij stuk houd, springt de vos zo verschrikt af, dat de bok weet, hoe laat het is.

Er zit niets anders op, dan hem - de vos - vroegtijdig aan het verstand te brengen, dat het hier niet pluis is. Ik ontlaad de spuit, trek de witte zakdoek - die is tenminste wit geweest - uit de zak en stop haar met een punt in de lopen. Daarna beweeg ik het mondstuk zacht heen en weer, maar pas wel op, dat de bok niets in de gaten kan krijgen. Onmiddellijk stopt de vos; kennelijk overlegt hij wat hem te doen staat.

Vreemd, dat witte voorwerp was er eerst niet. En het beweegt zich ook nog heen en weer. Voorzichtigheid is al-zo dubbel geboden. Wat mag dat nu te betekenen hebben? Hij zet zich op zijn kuilen en wacht af. Vertrouwen doet hij het zaakje niet, dat blijkt uit alles. Há, de list gelukt: hij verandert van koers. Af en toe staart hij nog in mijn richting, maar uiteindelijk verdwijnt hij tussen de berken.

Zo, dat is in elk geval een zorg minder. Nu kan ik mijn gedachten tenminste aan de bok alleen wijden. Nog drie kwartier, dan is de voorstelling weer voorbij. "Zal wel weer op niets uitopen. 't Is eigenlijk te gek om mijn kostbare tijd daarmee te verspillen. Net of ik niets beter te doen heb." Dat is ook ongeveer de conclusie die mijn vrouw trekt.

"Zal wel weer op niets uitlopen. 't Is eigenlijk te gek om mijn kostbare tijd daarmee te verspillen. Net of ik niets beters te doen heb." Dat is ook ongeveer de conclusie die mijn vrouw trekt.

Ja, dat was ook zo! Wat heeft dit bosje, dat enigszins afgezonderd van de andere dekking staat, mij al veel verrassingen bereid. Enige jaren geleden kreeg ik er in de bronst twee bokken tegelijk. Maar dat was minder mooi. Als ik er nog aan denk, heb ik moeite om rustig te blijven. Dat zat zo:

Ons veld werd verontrust door een bok met een echt moordenaarsgewei. U kent het wel. Lange stangen zonder takken. Twee jonge bokken waren er al aan ten offer gevallen en nog steeds liep de dader vrij rond.

Dat moest afgelopen zijn en ik besloot geen enkele andere bok na te zitten dan alleen hem. Nog vraag ik mij af, hoe het mogelijk is geweest, dat ik mijn woord heb gehouden, want ik kreeg meer kansen dan anders, behalve op hem waar het om begonnen was.

Geen avond, geen morgen sloeg ik over en toen het nog steeds niet lukte, ging ik ook overdag op stap, lokte dan hier, dan daar, maar het hielp allemaal niets. Tot op een morgen de boosdoener tegen de lamp liep.

Vanaf 's morgens vier was ik al op stap. Ik begon aan mezelf te twijfelen. Dat ging nu al veertien dagen zo aan en ik vermagerde compleet, hoofdzakelijk van ergernis. Ik bevond mij op dezelfde plaats waar ik nu zit, toen in het midden van het bosje een kabaal ontstond, dat geen twijfel overliet. Hier werd tussen twee bokken het recht van de sterkste uitgevochten. Ik huiverde van opwinding en dacht natuurlijk alleen aan de moordenaar. Heel voorzichtig sloop ik nader. De slapen hamerden alsof een timmerman een vloer in een nieuwe woning legde.

Plotseling was alles stil. Het laatste wat ik hoorde was een rochelend geluid en toen ‘böböbööö’. Het duel was beslist, dat bleek duidelijk uit de overwinningskreet. Of zou de moordenaar weer een slachtoffer gemaakt hebben? Met de stam waarachter ik dekking had gezocht verstarde ik, toen ik reewild naar mij toe hoorde wisselen. Heel voorzichtig gluurde ik langs de boom. Ja, dat was hem! Als het nu maar lukte. Hoe ik de loop achter de stam vandaan kreeg is mij nog een raadsel. Alle handelingen verrichtte ik meer werktuigelijk dan na rijp overleg. Daarvoor ontbrak mij trouwens de tijd. Op het schot brak de bok in elkaar. Ik wachtte nog even, want bij een bok weet men nooit waar men aan toe is en ik heb in dit opzicht vaker dan eens leergeld betaald. Nog een paar keer sloeg hij met zijn lopers, maar dat was alles. De moordenaar was er geweest en hoogst voldaan tastten mijn handen het gewei af.

Wat nu? Er kleefde bloed aan. Of zou...?

Toen ik mij omdraaide stakte ik van ontzetting. Daar lag nog een bok. En hoe! Het gewei pulde uit zijn buikholtte, de ogen braken al. In een oogwenk trok ik mijn jachtmes en maakte een einde aan dit verschrikkelijk lijden. Toen pas drong het drama, dat zich hier had afgespeeld, in volle omvang tot mij door en mijn vreugde over de door mij geschoten bok koelde snel.

Dat is inmiddels alweer enige jaren geleden, maar als ik eraan denk, word ik nog onpasselijk.

“Kok kok kok,” heftig verontrust maakt een fazanthaan dat hij wekomt. Dat heeft natuurlijk een oorzaak. Wist ik maar welke. Mij noch de hond heeft hij ontdekt, want daarvoor is de afstand te groot.

Zou de bok de oorzaak zijn? Meteen plooit mijn gezicht zich in een lach. Er kan ook letterlijk niets gebeuren of ik haal de bok erbij. Gekker moet het niet worden.

Maar... ik heb wel vaker vastgesteld, dat een haan kakelend op de wieken ging als hij op een bok stootte. Zo ongerijmd als het lijkt is mijn aanvankelijke conclusie toch niet. Het is nu maar de vraag, hoe ik achter de waarheid kom.

“Dat kan vlug,” fluistert een boze stem in mijn oor. “Ga kijken, dan weet je het.”

Ja, dat klopt, maar dan is alles voorgoed bedorven. Van de bok krijg ik in het gunstigste geval alleen de spiegel te zien en daarmee is het lied uit. Nee hoor, aan mij is wel een steekje los - die beoordeling is van een ander! - maar ik ben niet stapel. Zo laat ik dan alle slechte adviezen rustig het ene oor in en het andere oor weer uitgaan en gelaten wacht ik af. Wat kan ik anders doen? Niets, totaal niets!

Over een kwartier zijn de kansen weer verkeken en kan ik voor de derde keer met hangende oren naar huis gaan om de spottende blikken van mijn vrouw in ontvangst te nemen. Wat is een jager toch een beklagenswaardig mens.

Zal ik toch nog een kans wagen, alles op één kaart zetten? Keer op keer is het tot nog toe verkeerd afgelopen. Men moet af en toe ook enig risico durven nemen. Kom kom, die niets waagt, wint ook niets en ik voel, hoe alle remmen die deze riskante onderneming in de weg staan verslappen...

Veel hoeft er niet meer gebeuren of ik ga op stel en sprong kijken, of de fazant door de bok verontrust werd.

Nog eenmaal krijgt het redelijke jagersverstand de overhand en ik dwing mij tot een

rustige overweging. Als ik echter nogmaals een blik op mijn horloge werp, is alle verstandelijke redenering naar de maan. Impulsief sta ik op, zodat Nimrod er wakker van wordt. Het jachtstoeltje valt achterover en zonder dat het tot mij doordringt wat ik eigenlijk doe, stap ik het bosje in. In alle richtingen spiedend tast ik de omgeving af. Zoveel mogelijk benut ik elke dekking en let er nauwkeurig op, dat geen dorre tak mijn aanwezigheid verraadt.

Ik heb het grootste gedeelte al afgelegd. Nee, de bok is niet thuis. Dan was hij wel al smalend weggestormd. Ik kan gerust een beetje sneller opschieten. Nog een veertig meter en dan ben ik er zeker van, dat alle moeite tevergeefs is geweest.

Een ransuil doet mij schrikken. Die dikkop zat tegen een berkenstam te soezen en ik naderde hem te dicht. Mijn aandacht was zó bij de bok bepaald, dat ik hem helemaal niet ontdekte voor hij geluidloos voor mij wiekte.

Dan krijg ik een gevoel of ik door de grond zink. Takken kraken, struiken schuren en in een wilde dwarreling rent de bok voor mij langs met zó'n snelheid, dat hij al uit het gezicht is verdwenen voor het tot mij doordringt, dat het de bok is, die ik nu al drie avonden achtereen heb belaagd.

Intuïtief wijs ik mee, of beter gezegd na, want ik zie zelfs geen spiegel meer blinken. Als in een droom voel ik mij aan de grond genageld. Nu het te laat is, beschuldig ik mij met de heftigste verwijten die maar denkbaar zijn. Ezel, die ik ben. Nu heb ik alles verprutst, ook voor de beide avonden die nog resten.

Het loopt mij tegelijk warm en koud over de rug, het zweet gutst in straaltjes langs mijn slapen. Werktuigelijk loop ik terug. Nimrod weet niet, wat hij van de baas moet denken. Loom klap ik mijn jachtstoeltje in elkaar en maak dat ik wegkom.

De vierde avond

Zulke gekke dromen als in de afgelopen nacht heb ik nog nooit gehad. Ik gun ze een ander. Maar wie?

Het ene ogenblik reed ik op de bok door het veld, een moment later waren de rollen verwisseld en dat ging zo door, hoe langer hoe gekker. Ik kreunde mettertijd als een dier dat in nood is en ik mag van geluk spreken, dat mijn vrouw mij wakker schudde en de vraag stelde, wat er eigenlijk aan haperde.

Dat was wel een vragen naar de bekende weg - daarom gaf ik er ook nooit antwoord op, maar draaide mij nors om en besloot, wakker te blijven liggen. Maar dat viel evenmin mee en in half wakende toestand overviel mij de ene nachtmerrie na de andere. Wat was ik blij, dat de morgen daagde

“Nu ben je zeker wel voorgoed genezen,” informeerde mijn vrouw tijdens het ontbijt.

Ik zei niets. Wat moest ik zeggen?

“Of ben je van plan je nog eens weer de gek aan te laten steken?” Met een medelijdende blik keek ze mij aan. De kinderen zaten te gnuiven.

Wat helpt het, of ik al een heel betoog opzet? Niemand gelooft er wat van, want bij voorbaat weten ze, dat voor mij maar één conclusie mogelijk is.

Zodoende ben ik blij, dat ik de deur 's middags achter mij dicht sla en vergezeld van mijn Nimrod voor de vierde maal het veld in trek.

Waar nu heen? Dat is de grote vraag.

Zin om naar hetzelfde plekje te gaan als de vorige avonden heeft het niet, dat kan ik gevoeglijk aannemen. De bok is vast niet gek, om na alle ellende toch weer in het bosje te legeren.

Aan de watersloot sta ik nu wel al vijf minuten te beraadslagen, wat ik het best kan doen en zonder dat ik het wil, slenter ik weer langs hetzelfde weggetje. Ik weet wel, dat is stijfkoppigheid, niets meer en niets minder. Laat het zo zijn, wat deert mij dat? Ik heb hierover niemand dan mijzelf verantwoording af te leggen. Zelfs de bok, die mijn denken nu al enige dagen - en ook jammer genoeg nachten - in beslag neemt, niet.

De kalender wijst november, dat weet ik heel goed, anders zou ik denken, dat het voorjaar is. Een zoele atmosfeer heeft het veld in zijn ban. Alles lijkt anders dan de vorige dagen en toch is het dezelfde omgeving.

Vanzelfsprekend reageren hierop de fazanten, die niet weten wat hun overkomt. Twee hanen vliegen elkaar in de veren, alsof we april schrijven. Toch is het maar een spiegelgevecht.

“Je bent feitelijk een grote idioot,” hoor ik mij mezelf toefluisteren. Het zij zo; sinds gisteren ben ik voor alle beschuldigingen immuun.

En laat het nu dom of verstandig zijn, het doet allemaal niets ter zake, ook vanavond wil ik hier en nergens elders mijn geluk beproeven.

Als ik een uur gezeten heb, krijg ik bezoek, al is het dan niet bepaald aangenaam, want ratten kan ik niet uitstaan. Wat heeft die bruine rat hier verloren? Hij boft wel geweldig, want als de bok mij niet aan banden legde, zou ik hem wel wat anders vertellen.

Voor zover ik mij herinner, heb ik hier nog niet eerder ratten aangetroffen. Natuurlijk wel de waterrat, in deze omgeving een alledaagse verschijning.

Zou gindse korenmijt daaraan misschien debet staan? Weet u, wat ik het meest aan deze dieren haat? Het is de twintig centimeter lange, vrijwel onbehaarde staart, bijkans even lang als het dier zelf. Wat heb ik al wat van dat tuig opgeruimd, met behulp van een hond, die nu al lang ter ziele is! Die had er eigenlijk patent op, beter dan Nimrod. Ik herinner mij nog best, dat zijn eerste kennismaking met een rat niet zonder een gescheurde bovenlip afliep. Venijnige beesten, dat zijn het. Ook herinner ik mij, hoe ik vroeger als kwajongen - mijn vrouw zegt, dat ik mij tegenwoordig nog vaak als zodanig gedraag, maar dat houdt dan verband met de jacht - ratten ‘ving’. Eén onzer burens had een snoepwinkeltje - zaliger nagedachtenis - . In de constant droge sloot, die langs het huisje leidde, kwam alles terecht wat niet meer voor consumptie deugde, dus was het een ideaal rattenoord. Bij tientallen zaten ze soms te

smullen van alles wat er van hun gading was en er is niets denkbaar dat een rat niet lust.

Nu bedreef ik de rattenjacht in combinatie met een buurjongen die enige jaren ouder was dan ik en die in deze branche zeer bedreven was.

We bestreden die alleseters met mestvorken, die wij van de wal af, met de tanden naar beneden gericht, tussen de ratten wierpen. En werkelijk waar, het miste nooit, telkens vielen er slachtoffers, die onder hevig misbaar dan hun testament maakten. Over sportiviteit en weidelijkheid gesproken! Het wordt hoog tijd, dat ik de hand in eigen boezem steek. Later heb ik wel rattenkolonies aangetroffen, maar nooit heb ik deze afschuwelijke beesten in zulke aantallen bij elkaar gezien als in het bewuste slootje.

De rat is inmiddels uit mijn gezicht en ook uit mijn geheugen verdwenen en opnieuw neemt de bok al mijn gedachten in beslag tot een ritselend geluid, misschien tien meter van mij af, mijn ogen in een bepaalde richting drijft.

Nu nog mooier, alles schijnt tegenwoordig met mij de draak te steken. Eerst de vos, toen een rat en nu een hermelijn in koninklijk gewaad en even kom ik in de verleiding om de felle rover neer te leggen. 't Zou een mooie herinnering kunnen zijn aan deze avonden. Toch zal ik verstandig zijn, want dan had ik wel thuis kunnen blijven. Morgen is de laatste dag van de bokkenjacht en dat is beslissend.

Is het net, of het diertje onraad ontdekt? Toch kunnen wij - Nimrod en ik - daarvan niet de oorzaak zijn, want we bevinden ons onderwinds. Even later zie ik wat hem verontrust, want de rat komt op z'n eigen spoor terug. Dat zal me eens verwonderen.

Als beide elkander wederkerig ontdekken is het vermakelijk te zien hoe ze schrikken. Het hermelijn zit op z'n achterpootjes; de rat daarentegen wacht ineengedoken af, wat er gebeuren zal. 't Is, alsof de rat weet, dat het een strijd opleven en dood wordt, want dat één van beide deze plaats niet heelhuids zal verlaten, staat ook bij mij wel vast. Voorlopig geef ik het hermelijn de meeste kansen. De rat mag nog zo lenig en venijnig zijn als hij wil, tegen de bloeddorst van het hermelijntje zal hij niet bestand zijn, pas maar op.

Een oogwenk later vliegen beide tegenstanders elkaar in de haren. Vlug heb ik mijn hand op Nimrods kop gelegd, teneinde hem een tussenkomst te beletten. Zulk een buitenkansje valt niet ieder te beurt. Het is een evenement in mijn jagersleven en verdrijft voor enkele ogenblikken de bok uit mijn gedachtencirkel.

Heftig krijsend valt ook de rat aan. Of het nu van pijn is of van schrik, dat hij die geluiden uitstoot kan ik natuurlijk niet nagaan. 't Is mogelijk dat het gepiep van het hermelijn afkomstig is, hoewel ik vermoed, dat de felle rover geluidloos voor zijn pels vecht.

Aanvankelijk valt niet te zeggen, wie het onderspit zal moeten delven. Ook de rat is een gevaarlijke tegenstander, die voor geen kleintje is vervaard. Thans heeft hij zelfs het hermelijn tussen zijn sterke gebit en poogt het heen en weer te schudden. Maar een ogenblik later heeft de witte rover zich met alle lenigheid waarover hij beschikt op de rat geworpen en poogt houvast in de nek te krijgen, wat hem niet lukt.

Dat gaat zo onophoudelijk door. Het is een bonte kronkeling, waarin voorlopig

weinig tekening komt.

De hagelwitte pels wordt rood gekleurd, maar het is niet gezegd, dat hermelijnenbloed hiervan de oorzaak is. Het kan evengoed komen door wonden die de rat heeft opgelopen.

Geen der dieren laat enig geluid meer horen. 'Is alsof alle krachten gespaard worden voor de laatste worsteling, die misschien niet lang meer op zich zal laten wachten.

Dan opeens een schrill gepiep, waarvan ik begin te rillen. Dat zal vermoedelijk de rat uitstoten, die waarschijnlijk zijn einde voelt naderen, want als ik mij niet vergis, heeft het hermelijn hem bij de strot, zodat hij niets beginnen kan. De rat wentelt zich om en om; het helpt niets, het hermelijn heeft zich vastgebeten en laat zich heen en weer sleuren.

De weerstand van de rat begint nu snel te verminderen, de bewegingen worden steeds langzamer en uiteindelijk geeft hij alle verweer op. Maar het hermelijn laat niet los. Eerst moet hij zeker van zijn zaak zijn en pas als geen leven meer te bespeuren valt, scheidt hij even adem om tegelijkertijd de omgeving te verkennen. Verwoed stoot hij daarop weer toe. Ik geloof, dat de slagader doorgebeten is en dat het hermelijn zich met rattenbloed verzadigt. Dat is dan tegelijkertijd de oorzaak, dat de rat het heeft moeten afleggen.

Nog nooit heb ik zo'n verwoed duel van zo nabij meegemaakt. Dat was een buitenkansje als maar weinigen te beurt valt. Wat spelen zulke taferelen zich vaker in de 'liefelijke' natuur af dan de buitenstaander vermoedt. Maar dan legt meestal de nacht zijn dekkende mantel over alle tragedies en slechts door bijkomstige omstandigheden wordt het de ingewijde duidelijk, welke drama's de revue zijn gepasseerd.

Het met rattenbloed besmeurde hermelijn is verzadigd, laat althans zijn slachtoffer aan zijn lot over. Ik heb het idee, dat hij in de loop van de nacht of anders morgen nog wel eens terug zal keren. Als het dan maar niet te laat is.

Hoor, een kakelende fazanthaan. Ik schrik er werkelijk van, ofschoon de haan zich in de tegenoverliggende dekking bevindt, dus minstens vierhonderd meter verwijderd. Dat roept je weer tot de werkelijkheid terug. En de bokkenjacht is immers de enige werkelijkheid die er momenteel voor mij bestaat! Stel je voor, dat de bok daarvan de oorzaak is.

Met de kijker tast ik het landschap af, de akkers, de bosrand. Nergens iets bijzonders te ontdekken. En toch is het geen zuivere koffie, daar van ben ik zeker.

Een troep mezen komt miesperend nader. Die zijn wel heel laat op pad, want over vijf minuten is het taptoe, ook voor hen. 'Is een mengelmoes van soorten, hoofdzakelijk koolmezen, maar ook enkele zwartkopmezen en kuifmezen.

Waar dat kleine grut straks allemaal zo gauw blijven mag! Veel ruimte hebben ze wel niet nodig, maar ze moeten toch ergens de nacht doorbrengen.

Nogmaals plichtmatig de kijker voor de ogen. Wat is dat? Daar staat in levende lijve de bok! Weg mezen, weg alles wat geen bok is! Hoe kom ik er? Duizend en één mogelijkheden stormen mij door 't hoofd. Ik dwing mij tot kalmte. Voor alles dringt tot mij door, dat de kakelende fazanthaan dus geen loos alarm veroorzaakte.

Voorlopig kan ik niets beters doen dan af te wachten, wat de bok in zijn schild voert. Van harte hoop ik, dat hij op de bramen aantrekt, maar dat lijkt er nog niets op, want hij heeft meer interesse bij de winterrogge, waaraan hij zich gretig te goed doet.

De tijd schrijdt verder, de avond valt snel.

Zo dicht bij het doel. En van hier kan ik niets beginnen. 't Is waar, af en toe trekt de bok in mijn richting, maar enkele ogenblikken later laat hij mij de spiegel zien. Er zit helemaal geen schot in. Als dat zo doorgaat, is het stikdonker voor hij daar is, waar ik hem graag hebben wil, en dan is het te laat. Als hij tenminste komt.

Wie weet, misschien heeft hij de storing van de vorige avonden zo kwalijk genomen, dat hij deze omgeving de eerste tijd voorgoed vaarwel heeft gezegd.

Ja, als er dan niets anders opzit, dan direct maar op stap. De wind staat gunstig. Komt Mohammed niet tot de berg dan moet de berg maar tot Mohammed en een ogenblik later laat ik mij van m'n jachtstoeltje glijden en beduid Nimrod, mij te volgen.

Zo snel als maar mogelijk is, bers ik over de oude turfweg naar het veen, waar ik tussen de berken verdwijn.

Nu moet ik dubbel oppassen, want ik moet een onbeboste ruimte passeren en van nood kruip ik op handen en voeten over het natte veen. Dat geeft allemaal niets, er staan hogere belangen op het spel. Ook Nimrod maakt zich zo klein mogelijk.

Het wordt tijd, dat ik opschiet, want als gindse donkere wolken zich boven mij bevin-den, is het misschien te laat.

Even op adem komen. "Nimrod, blijven," fluister ik mijn makker toe. We zijn aan de laatste loodjes toegekomen. Kon ik tot nog toe maken, dat ik voorwaarts kwam, ik moet me nu uiterst voorzichtig door de wirwar van berken dringen. Ieder dor takje betekent gevaar, elk schurend twijgje kan de opzet tot mislukking doemen.

Even poolshoogte nemen. Ja, de bok staat nog rustig te laveien. Als er geen grote tegenslagen komen, is de bok van mij. Dat kan moeilijk anders aflopen.

Hier gaat de hoge opslag in struiken over. Dat maakt het niet gemakkelijk, want ik moet - het moge kosten wat het wil - nog een veertig meter verder.

Centimeter na centimeter; wat is een meter dan een eind! Het zweet druppelt mij van het gezicht. Het dringt maar nauwelijks tot mij door. 't Zou haast kunnen, houd ik mij voor, als ik door de topjes gluur. Maar laat ik nu geen risico nemen, een onbeheerste daad zou alles kunnen bederven. Ik had al aangelegd, maar zet weer af om nog een meter of tien dichterbij te komen. Lukt mij dat, dan ben ik zeker van mijn zaak.

Gelukkig, ik ben er en voel mij opeens veel rustiger. Van jachtkoorts heb ik nu geen last meer en kalm schouder ik het geweer en leg op het blad aan.

“Klats!,” op hetzelfde moment springt de bok af. Wat is dat? Wat ik binnensmonds mompelt, zal ik voor mijzelf houden, want voor vanavond is alle kans verkeken. Dat nu op het laatste ogenblik een paar arbeiders roet in het eten moesten gooien. Duidelijk hoor ik, hoe aan de waterlossing planken van een wagen worden geladen en alles behalve geluidloos op elkaar worden geworpen. Dat is de oorzaak, dat de bok in volle ren wegstoof.

Ik heb het nakijken, want om een schot af te geven op de spits van mij vluchtende bok, nee, daar denk ik niet aan. Spijtig staar ik hem na. Na een paar honderd meter te hebben afgelegd, stopt hij even om daarna kalm op de bramen aan te wisselen. Op de bramen wel te verstaan, waar ik hem de hele middag mijn opwachting heb gemaakt. Die omstandigheid maakt de teleurstelling nog dieper.

“Klats!,” weer wordt een lading planken naar beneden geworpen.

Dat is van het goede te veel, daartegen is de bok niet bestand en als een razende stormt hij de dekking in en passeert daarbij uitgerekend de plaats waar mijn jachtstoeltje tussen de bente staat.

‘Bö’ smaalt hij en even later opnieuw ‘bö’. Ik vermoed, dat hij het stoeltje heeft ontdekt en op deze manier van zijn ontstemming blijkt geeft.

Als in een droom sta ik nog steeds op dezelfde plek.

Ik, ezel die ik ben. Was ik maar blijven zitten, dan was alles goed gegaan. De bok springt niet af omdat hij verwaaiing van mij kreeg, helemaal niet, dat was trouwens met het oog op de windrichting uitgesloten. Ook hoorde hij mij niet naderen. Het was enkel en alleen het geluid van de planken, die hem tot de overhaaste aftocht deed besluiten. Had ik mij maar niet van mij stoeltje verwijderd, dan had ik de bok opgelegd gekregen, want natuurlijk had hij ook dezelfde vluchtroute genomen.

Hoofdschuddend trek ik op de watersloot aan. Als ik halverwege ben, schiet mij te binnen, dat ik m’n jachtstoeltje vergeten heb. Dat is geen wonder bij zo veel tegenslag. Wie zou het dan niet beginnen te malen?

Eerst ben ik geneigd, het stoeltje te laten voor wat het is, maar dan bedenk ik, dat het toch niet bepaald verstandig is. Voor morgenavond kom ik er niet weer en wie

weet, of het mij niet precies zo vergaat als het hermelijn met het rattenkadaver.

Heb ik enige jaren geleden niet op dezelfde wijze een wandelstok verspeeld? De eerlijke (?) vinder heeft er niets aan gehad, want buiten mij vertoont zich niemand met zo’n eigenwijs ding op ’s heren wegen. Dat was althans de lezing, die iemand ervan gaf, toen ik hem mijn droevige ervaring mededeelde.

Daaraan gedachtig sukkel ik maar weer omhoog.

Als ik het stoeltje wil oppakken, lijkt het eerst verdwenen. Nee, toch niet, het is omgevallen.

Omgevallen? Geen sprake van! Vanzelf gebeurt er niets en valt ook geen stoeltje om. Dat heeft zonder enige twijfelde bok op zijn geweten en dat was - als voren - de oorzaak, dat hij zo tekeer ging. Zoveel tegenslag heb ik nog nooit gehad; de bok daarentegen heeft geweldig geboft.

De vijfde avond

De afgelopen nacht is volstrekt niet rustiger verlopen dan de vorige. In het centrum van alles stond de bok. Of eigenlijk misschien wel de samenloop van omstandigheden, een romangegeven waardig. Ik heb het een paar vrienden verteld, die beiden tot de conclusie kwamen, dat men zoiets alleen maar ik boeken leest en men denkt er dan het zijne van.

Zo is het. Aan zo'n toevallige samenloop van gebeurtenissen geloof ik in het volle leven niet, maar aan den lijve heb ik nu ondervonden, dat de stoutste fantasie niet met de werkelijkheid kan wedijveren.

Wat nu? Dat is voor mij de grote vraag, die ik mij in de loop van de dag vaak heb gesteld en waarop ik nog geen duidelijk antwoord heb kunnen geven.

Zie eens; ik ben door pech achtervolgd als nog nooit tevoren. Daaraan valt niet te tornen. Verder, de storing die de bok tot afspringen bewoog, was volkomen ongevaarlijk, maar... dat weet de bok niet. Hij zal hieruit zeker de gevolgtrekking maken, dat deze omgeving geen buurt meer is voor een bok die nog niet met het leven heeft afgerekend en... dus de omgeving gedurende de eerste dagen of misschien wel weken zal gaan mijden. Summa summarum het heeft geen zin er nog weer op uit te trekken.

Daar komt nog iets anders bij, hoe ongelooflijk het ook mag schijnen. De bok heeft geweldig geboft. Daaraan kan niemand twijfelen. Dat geldt voornamelijk gisteravond. Maar de voorgaande avonden heeft hij het aan zijn scherpe zintuigen te danken, dat hij de dodendans is ontsprongen. Met andere woorden: hij heeft het toen dubbel en dwars verdiend. Wat dát betreft heeft hij gisteravond aan het kortste eind getrokken.

Beiden hebben we ons uiterste best gedaan en vanzelfsprekend hebben we alle kansen benut. Is het nu niet redelijk, dat ik er en stokje bij steek? Er zijn toch wel meer bokken die de moeite lonen? Eerlijk gezegd, ik krijg hoe langer hoe meer respect voor deze knaap, die z'n gewei veilig heeft kunnen stellen. Eist de ridderlijkheid, die we immers ook tegen het wild in acht moeten nemen, niet, dat ik naar wat anders omzie of voor dit seizoen een wapenstilstand sluit?

's Middags weet ik nog niet recht, wat ik doen zal. Op het laatste nippertje kom ik tot een besluit, dat mijn instemming kan wegdragen.

Wat ik doen zal?

Ik zal hem met rust laten, tenzij hij zo brutaal is zich aan mij te vertonen terwijl ik langs de waterlossing flaneer. Pas als ik hem vanaf de waterlossing in de kijker heb, zal ik mij intensief met hem inlaten. Ik weet wel, dan is de kans op succes heel gering, maar dat is mijn zaak. Ook zal ik niet de hele avond langs de sloot boemelen, nee, helemaal niet. Ik heb heel andere plannen.

In het oostelijk gedeelte van het veld zwerft ook nog een bok. Deze is wel niet zo kapitaal als de andere, maar dat is niet zo erg. Ook die kan ik rustig afschieten. Daarvoor hoef ik mij niet te schamen. Pas nu eens op wat ik zeg.

Ik zal mij naar dat reviergedeelte begeven en op gelijke wijze teruggaan. Presenteert 'de' bok zich dan, fiat, dan zal ik mijn uiterste best doen om hem schaakmat te zetten en zo niet, dan hopen we elkaar volgend jaar juli opnieuw goededag te zeggen.

Heen!

Hoe ik ook speur, geen bok te bekennen. Als ik merk, dat ik langzamer begin te lopen naarmate het uitzicht begint te verminderen, verman ik mij en zet de pas erin. Eerste etappe - voorbij.

Ik zoek mij een geschikt plekje voor bok nummer twee. Wat een heel andere wereld is het hier. Naar het spoor te oordelen konden er wel tien bokken staan. Daardoor valt het niet mee om tot een besluit te komen.

Eindelijk! Vanaf hier heb ik een bramenwirwar, die druk aangenomen wordt, binnen mijn bereik. Wat moet ik anders, het is de laatste avond. Ik zit goed en wel of ik spring weer in de benen, want duidelijk hoor ik een schot vallen. Dat is niet in orde! Een stroper in het revier? Stoeltje samengeklapt, aan de patroontas gehaakt en dan gaat het dwars door de struiken op het doel af. Als ik mij niet vergis kwam het geluid uit de dennen. Nimrod volgt mij op de voet.

De dennen zijn in 't zicht.

Een ogenblik luister ik naar alle geluiden die tot mij doordringen. Niets verontrustend. En toch werd er in deze omgeving geschoten, dat staat vast.

Ja, wat nu? Plompverloren verder lopen heeft geen zin. Dan heeft degene die het schot op zijn geweten heeft mij eerder in het oog dan ik hem en dan kan ik evengoed of nog beter mij niet in een gewaagde onderneming steken. Want risico is aan zulke zaakjes altijd verbonden. De eerste klap is een daalder waard. Geldt dat al bij handgemeer; als er vuurwapenen in het geding zijn, nog veel meer. Het enige wat ik kan doen is afwachten.

Weer klinkt een schot. Maar dat is het toppunt van brutaliteit! Dat zal ik de dader aan het verstand brengen. Als het me nu niet erg tegenloopt, is hij er gloeiend bij, want ik hoef nu niet zo in het wilde weg te zoeken.

Inwendig grommend loop ik gebukt onder de dennen, waarvan verschillende takken over de bodem kruipen, door. Nu moet ik er ongeveer zijn, maar staande kan ik niets ontdekken.

Als ik plat op de grond lig, zie ik een paar laarzen en tot mijn schrik een meter of tien verder nog een paar. Het zal wel geen gewaagde veronderstelling zijn als ik aanneem, dat de laarzen niet zonder inhoud zijn. En dan twee paar! Dat kan nog wel eens een hachelijk avontuur worden. Zal ik soms geruisloos retireren? Nu heb ik de kans nog.

Plotseling staat mij de figuur van Vader voor mijn ogen, die het eens gepresteerd heeft om alleen met zeven man klaar te komen, waarvan er vijf 'op tableau' kwamen. Twee smeerden hem, maar de resterenden kregen geen kans. Ik zou mij moeten schamen, als ik nu aftrok.

Werktuigelijk kruip ik nog een beetje dichterbij. Ik moet zien, dat ik beiden in één lijn krijg, dan ben ik heel wat meer mans. Nimrod heb ik inmiddels beduid in downstelling te gaan en af te wachten.

Zo, dat lukt. Vreemd, dat die beide kerels op dezelfde plaats blijven staan. Het bevestigt mij in de overtuiging, dat ze zich na het tweede schot niet veilig voelen en ontdekking vrezen. Ook verwonder ik mij erover, dat de laarzen er zo netjes uitzien. Het zijn geen gummielaarzen, daarvoor glimmen ze te veel.

Nu moet het gebeuren, anders herhaalt de bokkenhistorie van gisteravond zich misschien en daaraan heb ik geen behoefte.

“Handen hoog. Geweren weg of ik schiet!”

Óf ze schrikken. Maar ik zie niet, dat ze aan mijn vriendelijke uitnodiging gevolg geven. Ik kan dat trouwens ook moeilijk zien, want de takken bemoeilijken mij het uitzicht. Maar wel hoor ik een bekende stem, die mij roept: “Geen domme dingen. Politie!”

De ban is gebroken. Lachend komen we op elkaar toe. Nota bene twee goede kennissen uit de kring van de heilige Hermandad, die hun Arno en Woka schotvastheid pogen bij te brengen. Het raadsel van de gepoetste laarzen is opgelost en dat van de schoten eveneens.

We staan nog even te praten. Ik vertel hun hoeveel pech ik gehad heb en daarna gaan we ieder onze eigen weg.

Het is inmiddels te laat geworden om te gaan aanzitten. Als er niets bijzonders voorvalt, zal ik het seizoen met blanke lopen moeten besluiten.

De jager hoopt echter zo lang hij nog niet de deur in is. Bok nummer één leeft nog steeds!

Ik ga op huis aan. Zal ik de bok nog zien?

Weer gaat een fazanthaan kakelend op de vleugels. Daar verwacht ik de bok. Ik raadpleeg de kijker. Geen bok te zien.

Wel is de verleiding groot mij nader op de hoogte te stellen, maar dan breek ik mijn aan de bok gegeven erewoord en dat is mij te gortig.

Dat de bok daar geen weet van heeft, doet niets ter zake.

Tot volgend jaar juli.

Weidmansheil

De vijfjarige bok, die de Kolderhoek als zijn domein beschouwt, vindt, dat het leven de moeite loont. Al enige jaren heeft hij hier zijn stand en het is hem hier tot nog toe goed bevallen.

Och, men moet het leven nemen zoals het zich aandient, dat geldt ook voor een bok. Want hoewel een ree er niet aan denkt om iemand ook slechts een strobreed in de weg te leggen, is het bestaan lang niet een aaneenschakeling van vreugde. Nee hoor, het tegenovergestelde is vaak het geval. Hoofdzaak is, dat men de huid heel houdt; al het andere moeten bok op de koop toe nemen.

Hij is niet in deze omgeving geboren, maar desniettemin voelt hij zich er best

thuis. Het is nog niemand gelukt, hem hier het leven te verzuren. Natuurlijk heeft hij er wel eens voor moeten vechten met alle scherpzinnigheid die hem is aangeboren, maar dat is niet erg. Dat eist de wet van het bos en is een vanzelfsprekend onderdeel van zijn bestaan geworden.

Het is al vijf jaar geleden, dat hij als hulpeloos kalfje, tegelijkertijd met zijn tweelingbroertje, gezet werd. Dat was in een reviergedeelte heel ver verwijderd. Onbezorgd sleten de jonge reetjes daar hun eerste levensdagen, want Moeder zorgde tijdig, dat de maagjes gevuld werden en het woord gevaar stond nog niet in hun levensboek geschreven.

Maar dat werd hun al spoedig duidelijk, toen in de tweede week na hun geboorte op een kwade dag een lenig roofdier geluidloos door het struikgewas sloop en één der hulpeloze wezens een ogenblik later aan de keel hing.

Mekkerend riep zijn broertje om hulp, maar de sluwe moordenaar hield vast en pas toen de moeder zich ijlings naar haar kind spoedde en een regen van slagen op de vos neerdaalde, liet hij z'n slachtoffer aan zijn lot over. Hij werd zo door zijn bloed-dorst in beslag genomen, dat hij de geit niet had horen naderen. De hulp kwam te laat, de slagader was al doorgebeten en de geit moest volstaan met haar zieltoegend kind liefdevol te likken, wat zij nog volhield, toen het al de laatste ademtocht had uitgeroeheld.

Ook toen kon de geit er nog niet toe komen haar kind in de steek te laten en al lekkend poogde ze het kalfje, dat nergens op reageerde, te bewegen zich bij haar te voegen. Eindelijk liet ze het kadavertje met rust.

Dit was dus de dood, waar elk dier voor huivert, omdat het bij intuïtie aanvoelt, dat het de grote vijand van het leven is.

Het jonge bokje voer daar wel bij. Uiterst voorspoedig groeide het verder op en waar de moeder leergeld had betaald, bleef ze steeds in de nabijheid van het kind dat de vos haar nog gelaten had. Nauwelijks konden de tere lopertjes het lichaam dragen, of het jong ging met de oude op lavei, zodat het niet langer uitsluitend op de moeder was aangewezen.

Daarmee waren alle zorgen nog niet uitgeschakeld, want verschillende boeren hadden de ellendige gewoonte om hun hond mee naar het werk te nemen en waar moeder en zoon inmiddels naar het dekkende koren waren gewisseld, waar ze te kust en te keur konden gaan, kreeg af en toe één der honden er lucht van en jakkerde er dan achteraan. Dat ging dan links en rechts door de rogge en de haver, die helemaal platgerend werden door de hond, maar de reeën kregen de schuld. Dus scholden de boeren de reeën de huid vol en niet minder de jagers.

Het is maar goed, dat het reewild de honden ver achter zich laat; alleen voor de beslagen geiten valt het in het voorjaar niet altijd mee om die ellendige keffers,

waarvan sommige bepaald weten vol te houden, te ontlopen.

Toen het koren gemaaid werd, was het eerst een hele verandering en, op lijfsbehoud bedacht, trok het reewild zich in de dekking terug.

Voor het jonge bokje, dat zichzelf wel al had leren redden, was echter de omstandigheid, dat zijn moeder hem aan zijn lot overliet, de vervelendste gewaarwording. Dat was in dezelfde tijd. Geen wonder, de bronst was aangebroken en dan gaat het soms allesbehalve zachtzinnig toe. Daarbij kunnen de ouden geen kinderen gebruiken. Het jonge bokje was na enige weken blij, dat de oude geit zijn gezelschap schijnbaar weer op prijs stelde, want hij was nog lang niet uitgeleerd. Moeders leiding betekende nog steeds de veilige weg.

Tegen de winter sloten zich meer reeën bij elkander aan, ze verenigden zich tot sprongen van wel zes of zeven stuks en gezamenlijk brachten ze onbezorgd de winter door, afgezien van een paar dagen toen het scheen, dat het jagersgilde sommige van hen opnieuw naar het leven stond.

De winter was niet streng en daardoor hadden ze niets te klagen. Van de winterrogge trokken ze naar de heide en van de heide naar de berken en overal was er wat van hun gading.

Weldoorvoed gingen ze het voorjaar in, ook de jonge bok, die nu z'n eigen wissel trok.

Dat brak hem eerst wel zuur op, want toen het bloed begon te roepen, gunden de oudere bokken hem rust noch duur. Wel had hij zich tot een flinke gaffelbok ontwikkeld, maar daar hadden de oudere bokken niet het minste respect voor en mocht het hem al eens gelukken zich van het gezelschap van een smalree te verzekeren, dan was dat doorgaans van korte duur, omdat sterke rivalen hem al vrij spoedig zijn bruid ontroofden. Zodoende was hij in deze bronsttijd meestal op zichzelf aangewezen.

Hij redde zich best, dat moet worden toegestemd. Van de akkers zwierf hij naar het bos en als hem daar de grond te heet onder de lopers werd, naar de hoge heide, waar zich om deze tijd van het jaar slechts afgestoten bokken ophielden en bakkeleide daar met zijns gelijken die ook geen geluk in de liefde hadden. De naderende herfst gaf, nu de jaloezie was uitgebannen, weer hetzelfde beeld te zien.

Toen de bok opnieuw opzette was een fraai zesendergewei de vrucht van de kalkrijke bodem. Hiermee kon de bok zich laten zien en toen de bronst opnieuw was aangebroken, wist hij al bij vele rivalen respect af te dwingen.

Maar toch was hij niet tegen de oudere bokken opgewassen en dus dwaalde hij nog vaak op goed geluk door het revier, waarbij hij er wel voor zorgde om de gevaarlijkste tegenstanders uit de weg te blijven. Wacht maar, zijn tijd kwam nog wel.

Zo legerde hij zich eens op een morgen in de Kolderhoek, onwetend van wat hem daar wachtte. Het zou beslissend zijn voor zijn verdere leven.

Misschien had hij een uur gezeten, toen de plaatsbok, die zich met minnekozen had verlaat, zich meldde. De schrik sloeg hem toen om het hart. Gelukkig kwam de oude bok bovenwinds van de tegenovergestelde kant.

Daardoor bleef hij onopgemerkt.

De oude bok liet zich - afgebrunst - in zijn leger zakken en schonk weinig aandacht

aan zijn omgeving. Wie zou zich durven verstouten om in zijn domein door te dringen?

Nee, dat begreep de tweejarige heel best. Had hij zelf, toen hij de plaatsbok zag naderen, niet even overwogen om op stel en sprong een goed heenkomen te zoeken?

Zulk een gewei boezemde ontzag in; daar konden zijn armzalige takjes niet ernstig mee concurreren. En de massale verschijning dan! Wie dorst met deze machtige de strijd aan te binden?

Tegen de middag knapte en kraakte het in het onderhout. De jonge bok begreep er niets van. Wat mocht dit betekenen? Misschien weer een stropende hond?

Maar de oude bok, die juist uit zijn dommelwas ontwaakt, wist wel bescheid. Wat verbeeldde die gaffelbok, die met uitdagende blik naderde, zich wel?

Wilde die hem misschien ontronen?

Bij nadere beschouwing bleek het toch geen echte gaffelbok, die in zijn tweede jaar stond, te zijn; daarvoor waren de endloze horens veel te lang en was het stuk veel te zwaar. Overigens, dat interesseerde de oude bok maar matig. Hij zou die indringer wel vlug wat anders aan zijn verstand brengen. Hier was maar plaats voor één van beiden en wie dat was, daaraan twijfelde hij niet.

Woedend over zoveel brutaliteit stooft de plaatsbok op zijn tegenstander af en onmiddellijk kletterden de geweien op elkaar.

Zoiets had de jonge bok nog nooit meegemaakt. Daar haalden de schermutselingen die hij af en toe gevoerd had het niet bij. Zou hij soms maken dat hij weg kwam? Nu bestond daarvoor nog de kans. Toch bleef hij, niet beseffend in welk groot gevaar hij verkeerde.

Onverpoost ging het schrikkelijk duel verder. Dat zijn tegenstander zo lang volhield was de plaatsbok nog nooit overkomen en met de tactiek die zijn rivaal toepaste, had hij nog niet eerder kennis gemaakt.

Toen kwam de grote catastrofe in zijn leven. Plotseling boorde de moordenaar zijn scherpe dolken in de buik van de oude, zodat het geweide naar buiten pulde. Hulpeloos zeeg hij ineen. Een paar felle stoten nog die het einde verkortten en brullend burlde de sluipmoordenaar zijn overwinningskreet door het bos. Een uitdaging aan andere bokken om zich met hem te meten.

Ontzet drukte de tweejarige zich nog steeds in de struiken. Wat moest hij beginnen? Met bliksemend oog verkende de overwinnaar de omgeving. Van de endloze stangen drupte het donkere bloed van de oude bok, die stuiptrekkend zijn laatste tegenstander - de dood - verbeidde. Daarom bekommerde hij zich niet. Klaarblijkelijk was hij met zichzelf verlegen. Zou hij zich enige rust gunnen of terstond een nieuwe tegenstander zoeken?

Toen ontviidde een knallend geluid opnieuw de vrede in het bos en op hetzelfde moment zakte de moordenaar in de knieën. Nog even hield hij zich met moeite rechtop, daarna begon hij te waggelen om vervolgens neer te storten. Die leek wel door de bliksem getroffen.

De tweejarige begreep er niets van.

Daarop trad een groenrok van achter een eik tevoorschijn en toen de man een paar

minuten later met zijn bloedig handwerk begon, hield de tweejarige het niet langer uit. Dwars door alle onderhoud zocht hij zo snel mogelijk weg te komen. Tussen de lisdodden van een eendenkolk bracht hij tenslotte de dag door. Wel was het daar niet volkomen rustig, maar anderzijds, zolang de eenden vergenoegd bleven snateren, betekende het voor hem geen gevaar en dat alleen was beslissend.

Tegen de avond ging hij opnieuw op lavei, ontliet gelukkig alle ernstige tegenstanders en wisselde, toen de morgen weer begon te grauwen, naar de Kolderhoek.

Waarom niet? Van de plaatsbok had hij geen gevaar meer te vrezen, daarvoor had de moordenaar gezorgd. Op zijn beurt was deze door de jager schaakmat gezet, zodat thans voor hem de weg vrij was.

Zo heeft hij zich hier dan blijvend gevestigd. Spijt, dat hij zijn keus op deze stille hoek heeft laten vallen, heeft hij nooit gehad. Wel heeft hem dit naderhand verschillende duels gekost en vooral het eerste seizoen heeft het vrij veel moeite gekost om zijn territorium tegen indringers - overigens evenals hij, jonge bokken - te verdedigen. Maar in de loop van de volgende jaren is hij in deze omgeving heer en meester geworden en niemand waagt het nu meer hem zijn heerschappij te betwisten.

Ook in de laatste winter heeft hij zich best gered. Gebrek heeft hij niet geleden. Toen de grootste vetpot op de akkers voorbij was, heeft hij best kans gezien om met zijn ijzerharde schalen de aardperen uit de grond te krabben, zodat hij wel doorvoed de winter inging. In januari zette een sneeuwval in om van te schrikken, maar gedachtig aan zijn ervaring in voorgaande winters maakte hij zich hierover geen zorgen.

In een revier als dit hoeft een ree nimmer te hongeren. Jonge berkenloten, groene winterrogge, malse braamstruiken en als er niets anders is, dan zorgt de kniehoge heide wel, dat hij geen honger lijdt.

In de loop van de jaren heeft hij leren onderscheiden tussen goed en kwaad.

Het ergste gevaar waaraan een bok blootstaat is de groene jagersman, al dan niet van zijn hond vergezeld. Overigens krijgt hij daar moeilijk hoogte van, Want de ene keer is die zo onschuldig als een lam en een poos later kan men hem niet genoeg op afstand houden. Gevolg hiervan is, dat hij nooit in zijn aandacht verslapt en er steeds op bedacht is, zich tijdig uit de voeten te maken als het hem niet gelukt zich door zich te drukken aan het jagersoog te onttrekken. Meestal blijkt wel of jagers kwaad in het schild voeren. Dan gedragen ze zich vaak heel geheimzinnig, hebben hun honden aan de lijn of laten hen op de voet volgen en spieden rechts en links of ze niet iets kunnen ontdekken.

Bij de eerste oogopslag stelt de bok vast, of hij met een jager te doen heeft of niet. Ja, op het gehoor af kan hij dit in negentig van de honderd gevallen wel vaststellen. Hoe het zij, hij schuwt ze nog erger dan een stropende hond, die lang niet zo geraffineerd te werk gaat en die vaak plompverloren zijn gang gaat.

Wist hij nu maar, waarom de jagersman hem soms het leven verzuurt, maar dat zal altijd wel een raadsel blijven. Ook daarmee heeft hij zich in de loop der jaren verzoend. Voor hem geldt het parool: altijd en overal de mens te ontvlieden.

Rustig ligt de vijfjarige bok in zijn bed te herkauwen. Hij heeft de laatste maanden

een leven als hij zich maar kan wensen, want de jagersman schijnt zich te hebben gebeterd. Die legt daarentegen meer belangstelling aan de dag voor het kleine wild, want nu en dan is het veld verontrust door schreeuwende jagers en ploeterende honden en niet te vergeten door knallende schoten, die steeds zo onaangenaam aandoen.

En wat het eigenaardige is? Wordt hij door een jager of z'n hond opgestoten en moet hij zich noodgedwongen verplaatsen, dan overkomt hem niets. De eerste keer dat hem dit overkwam, had hij al min of meer met het leven afgerekend, want duidelijk zag hij, hoe de man in het groen zijn donderstok op hem richtte. Toch gebeurde er niets. Dat vindt hij een groot raadsel. Zorgen wil hij zich daarover niet maken, want daarvoor is ook weer geen reden. Anderzijds zal hij wel oppassen om zich in slaap te laten sussen. Ging het in vorige jaren niet precies zo? Och, zolang de jagers nog maar door dik en dun bersen, of een leven maken als een vegende bok, is er geen vuiltje aan de lucht. Het is een bewijs, dat het om hazen en fazanten begonnen is. Laten die voor zichzelf zorgen. In dit rijk heeft ieder daarmee genoeg te stellen. Maar o wee, als die groenlingen zich sluipend langs de weggetjes voortbewegen, of zich ergens verdekt hebben opgesteld. Dat is het bewijs, dat ze kwaad in de zin hebben en dan is het zaak hen te mijden ...

Een egel komt door het onderhoud aangescharreld. Dat stelt de bok vast, hoewel Hans Prikkelman nog wel twintig sprongen verwijderd is. Muizen ritselen heel anders, fazanten ook, om van hazen maar helemaal niet te spreken. In de loop der jaren heeft hij de taal van bos en veld goed leren verstaan en dat is van onschatbare waarde.

Als de lijster waarschuwt heet het oppassen. Dat is een bewijs dat er het een of ander niet in orde is. Er hoeft daarom niet een jagersman op pad te zijn. De vos kan evengoed de ontstemming van de zwartjes hebben veroorzaakt, om van andere mogelijkheden nog maar niet te reppen.

Toch is voorzichtigheid dan geboden, want zekerheid heeft men nooit.

De laatste dagen is het revier in geen enkelopzicht verontrust. Hij zou zich best kunnen veroorloven om nu enige bramenbladeren te halen. Die hebben zo'n pittige smaak en zorgen voor een goede spijsvertering. Naast de jonge winterrogge is geen beter lavei denkbaar .

Zo gezegd, zo gedaan. Eerst zekert hij in alle richtingen. Dat heeft hij indertijd nog van zijn moeder afgekeken. Een ree moet op alle mogelijke gevaren bedacht zijn en mag niets aan het lot overlaten. Doet hij dat wel, dan loopt het vroeg of laat mis.

Vergeleken bij de afgelopen zomer heeft de bok tegenwoordig een prettig leven. Toen waren de nachten steeds te kort om de maag te vullen en altijd moest hij dus enige uren bij daglicht op lavei. En dan de drukte, waardoor men zijn terrein veront-rustte! Het was gewoon verschrikkelijk.

Vandaag waren het de maaiers die hem schrik aanjoegen, of hun honden, die hem van het ene slag in het andere dreven. Morgen een troepje kinderen, die bramen plukten en nog een dag later kampeeders, die het hele veld in opschudding brach-

ten.

Dat men hem toch nooit met rust kon laten!.

Hoe langer de nachten werden, hoe behagelijker hij zich voelde en naar het scheen hadden ook de mensen zich gebeterd, want in het veld - zijn territorium toch - lieten ze zich weinig meer zien. Af en toe een stelletje jagers met hun honden, die geen haar beter zijn dan hun bazen, dat was vrijwel alles. Veel storing betekende dit gelukkig niet, want vaker dan per volle maan kwamen ze niet.

Daardoor kan hij zich tegenwoordig veroorloven om vroeg op de middag zijn wissel te trekken; hij ontmoet toch geen sterveling, of het moet al de vos zijn, die ook goed weet, dat hij tegenwoordig meestal een vrijbrief heeft.

Overigens, pas als de nacht zijn donkere deken laat vallen, is het helemaal in orde. Dan dreigt hem geen enkel kwaad en kan hij trekken waarheen hij wil.

Als de zon door de berken poogt te gluren, begrijpt de bok, dat het tijd wordt, weer naar de Kolderhoek te wisselen. De maag heeft zijn recht gehad en overigens is er geen enkele reden om nog langer op de lopers te blijven.

Af en toe nog een blaadje plukkend koerst hij naar zijn verblijfplaats en doet zich neer. Half wakend brengt hij zo de dag door.

Als hij zo een paar uur gezeten heeft, hoort hij stemmen naderen. Op hetzelfde moment is hij blikwakker. Nu heeft het meestal weinig te betekenen als de mensen zich zo luidruchtig gedragen, maar dat neemt niet weg, dat hij er steeds aandacht aan schenkt.

De boer en zijn knecht willen vandaag bezemrijs snijden en zijn zo verstandig geweest hun hond thuis te laten. De boer weet, hoe een hond het hele veld op stelten kan zetten. Zijn stelregel is, dat een hond niet in het veld thuishoort en daarom lachen de andere boeren hem wel eens uit. Dat deert hem niet. Wel jaagt hij zelf niet, maar toch draagt hij de jacht een goed hart toe en zonder dat het tot hem doordringt, verlustigt hij zich vaak in een sprong grijze winterreeën, die hij op de groene winterrogge ziet weiden. Toen iemand daarover zijn bezorgdheid uitsprak heeft hij hem de vraag gesteld, of hij soms vergeten heeft, dat alle boeren vroeger hun schapen over de winterrogge dreven. Daarbij vergeleken valt toch zeker de 'schade' die de reeën aanrichten in het niet.

De bok heeft geluk, dat beiden niet in de Kolderhoek berkentwijgen gaan snijden, want dan kon het vandaag wel eens met de rust voorbij zijn.

Hij luistert scherp. Nee, daar is dit keer geen gevaar bij, nog steeds spreken ze luid, af en toe door een gulle lach van één van beiden onderbroken.

Ook dragen ze klompen, alles met elkaar een bewijs, dat ze geen kwaad in het schild voeren. Waren ze wat anders van plan, dan deden ze veel geheimzinniger, dat is al zo vaak gebleken en zonder af te wachten tot ze uit zijn gehoorkring verdwenen zijn, geeft de bok zich opnieuw aan zijn mijmeringen over.

In de loop van de namiddag kan de bok moeilijk weerstand bieden aan de neiging om enige braambladeren te nemen. Dat kan immers geen kwaad. Mocht er onraad op komst zijn dan kan hij zich alsnog terugtrekken en wie hem dan ongemerkt wil naderen, moet nog geboren worden.

Hij rekt zich en treedt even heen en weer, alsof hij zich daardoor enige lenigheid wil verschaffen. Maar dat is toch de oorzaak niet. Nee, eerst moet hij zich van het lavei dat zijn dienst heeft gedaan ontlasten. Zo, nu gaat het beter.

Hierop steekt hij de windvang naar boven. De wind steekt nog steeds in dezelfde hoek. Al jaren wisselt hij - als het enigszins mogelijk is - tegen de wind in. Die tactiek is hem altijd nog goed bevallen, want vaker dan één keer heeft hij daaraan zijn huid te danken. Zo ook nu. Hij kan gerust zijn, geen kwade geur dringt tot hem door.

Aan de rand van de dekking versmelt hij met zijn omgeving. Hier laat de reuk hem in de steek en moeten oog en oor zijn plaats innemen.

Lang zekert hij, geen enkele richting blijft onbespied. Wel vallen hem enige figuren op die hij niet precies kan definiëren, maar dat is niet erg, want die waren er gisteren ook al en betekenen derhalve geen gevaar. Daarna schuift hij langzaam uit het beschermende bos en trekt hij op de bramen aan, maar na elk blaadje dat hij van de loten rukt werpt hij op om de omgeving te verkennen. Een bok kan nooit te voorzichtig zijn. Dat heeft zijn moeder hem al geleerd toen hij nog een gespikkeld kalfje was en dus heeft hij er zich steeds aan gehouden.

Lang heeft hij nog niet gestaan, of weer ziet hij, evenals gisteren, de jager met zijn hond.

Wat heeft dat te betekenen? Gevaar is er niet bij, want het stel loopt bij de waterlossing langs en schijnt bij hem geen interesse te hebben en op zulk een afstand kunnen ze hem niets leren. 't Zal hem eens verwonderen wat ze nu eigenlijk van plan zijn.

De bok laat de bramen voor wat ze zijn en oogt jager en hond na, die in oostelijke richting bersen tot ze door de berken aan het gezicht worden onttrokken. Maar de bok is ook niet van gisteren en laat zich zo gauw niet op een dwaalspoor brengen. Kijk, daar zijn ze weer. Het is een bewijs, dat die tijdelijke verdwijning maar een afleidingsmanoeuvre is. Pas maar eens op, straks komen ze langs het weggetje in zijn richting.

Toch gaat deze keer zijn theorie niet op, want ze verdwijnen rechts achter de berken en komen wonder boven wonder niet weer terug.

Zou hij zich toch voor niets zorgen hebben gemaakt? Hoe het ook zij, het kan ook een afschuwelijke, menselijke list betekenen en daarom zal zijn waakzaamheid in het verdere van de dag niet mogen verslappen. Hij is gewaarschuwd!

Hierop zet de bok de onderbroken maaltijd voort. Telkens werpt hij opnieuw op, maar hij bespeurt niets dat op verontrusting wijst.

Een poosje later dringt een schuifelend geluid tot hem door. Dat is vast niet in orde. Het wordt niet door de wind, die door de berken streelt, veroorzaakt en evenmin door een vos of een verwilderde kat, die je bijna niet kunt horen. Dit is een mens - daaraan twijfelt hij niet - die met kwade bedoelingen door het veld spookt.

Hij weet genoeg. Geluidloos verdwijnt hij in de dekking. Als hij zich heeft neergedaan, begint hij zijn gedachten te ordenen.

Wat zal hij doen, voorgoed afspringen of voorlopig blijven? Kom kom, zo'n vaart zal het direct niet lopen. In deze berken- en eikenwirwar rukt men hem zo maar niet op de huid. Daarvoor is nog heel wat anders nodig.

Vast staat, dat het om hem begonnen is, daaraan twijfelt hij niet. De jager van zo-

even heeft natuurlijk een omtrekkende beweging gemaakt om hem te misleiden. Dan zal hij echter vroeger moeten opstaan.

Maar waar zou hij zijn hond gelaten hebben? Die is nog niet over de turfweg komen lopen, want dan had hij het moeten horen.

De bok loenst omhoog, een gaai wiekt fladderend over. Aan jagers heeft hij het land, aan gaaien ook, maar toch waarschuwen ze hem wel eens, dat de lucht niet blauw is. Het zal hem niets verwonderen, als het dier straks alarm slaat.

Had hij het niet gedacht? Nauwelijks is de gaai boven de turfweg, of hij stoot een angstschreeuw uit en gaat in een berkentop zitten schelden. De jager is dus nog in de onmiddellijke nabijheid.

Dat heeft de schreeuwer vandaag best gedaan. Betere boodschapper kan de bok zich niet wensen, want nu kan hij zich een juist beeld van de toestand vormen. De jager heeft zich natuurlijk tegen een stam gedrukt of zit rustig af te wachten, maar hoe heimelijk hij zich ook gedraagt, het helpt hem niets, want het gaaienoog ontgaat niets.

Plotseling scheert de ekster zich krijsend weg. De jager heeft dus kans gezien door de een of andere manipulatie zijn kwelgeest te verdrijven. Veertig sprongen verder zet de gaai opnieuw een keel op, alsof het om zijn kuif begonnen is. Daar ligt dus de hond, een andere conclusie is niet mogelijk.

Eindelijk begint het de schreeuwer te vervelen en al schommelend verdwijnt hij tussen het opgaand geboomte. Vol spanning wacht de bok op de komende gebeurtenissen.

Weer schuifelt er iets over de weg; de hond! De baas zal hem wel beduid hebben bij hem te komen. Dat hindert niet, dan gaat hij ook niet eigener beweging op de stroop. Een hele poos blijft het nu rustig, zodat een oningewijde zou denken, dat er in de verre omtrek geen gevaar meer te duchten is.

De bok weet beter, de dreiging is nog steeds dichtbij. Maar zorg hoeft hij zich niet te maken, mits hij zich rustig houdt en zich niet tot domme dingen lat verleiden.

Gorzen fladderen fouragerend door de twijgen. Die trekken zich van jager en hond niets aan, want van die kant hebben ze niets te vrezen en de bok hecht er daarom niet de minste waarde aan. Laat ze rustig hun gang gaan. Het is echter helemaal geen bewijs, dat het sein op veilig staat.

In de verte lawaaïen de eksters. Zou er misschien nog een tweede jagersman op pad zijn? Of zou een vos misschien al zijn strooptocht zijn begonnen? Het laat hem vrij koud, want geen van beiden maakt hem hier iets, de vos overigens in het geheel niet.

Dor najaarsloof ritselt, een fazant nadert. Als het maar geen haan is!

Het dier komt uitgerekend precies in zijn richting; daar heb je 't al.

“Kok-kok-kok,” zegt de haan, zodra hij de bok ontdekt. Telkens weer vraagt de bok zich af, waarvoor al dit leven toch nodig is. Hoe vaak heeft hij zich daaraan al niet geërgerd? Hij is toch zeker geen vos, die de haan naar het leven staat!

Als de jagersman in de loop van de seizoenen nu niet ogen en oren dicht gehad heeft, moet dit protest hem te kennen geven, dat volhouden de moeite kan lonen. Ja, kán. Overigens zal de bok wel zorgen, dat de jagershoop niet in vervulling treedt.

De haan maakt inmiddels dat hij weg komt.

Hoor, takken schuren langs elkaar. Daaraan staat de wind schuldig, zodat hij er verder geen aandacht aan hoeft te schenken.

Lang zal het niet meer duren of de dag zal voor de nacht plaats inruilen. Dan is het gevaar voor vandaag weer voorbij, want die jagers ogen zijn droevig slecht, dat is hem zo langzamerhand wel gebleken. Om hem waren ze stekeblind. Hij gunt ze het van harte. Wat hebben ze altijd hun neus in zijn zaken te steken! Laten ze zich met elkander of, beter nog, met zichzelf bemoeien, dan hebben ze stellig de handen vol. Geruisloos wiekt de ransuil, die de dag met de rug tegen de berk verdroomd heeft, - ook heeft hij met enige moeite zo tussen de bedrijven door nog kans gezien een paar lastige ballen uit te spuwen - door het bestand. Nu de nachtzwaluw al een paar maanden geleden het revier verlaten heeft, is dit voor de bok doorgaans het bewijs, dat ook hij zijn wissel kan betreden.

De jagersman is nog steeds niet verdwenen. Daarvoor staat zijn gehoor borg.

Lang kan hij het in zijn bed niet meer uithouden. Onweerstaanbaar lokt de nacht. De nacht is voor het ree geschapen, de dag voor de mens, maar deze houdt zich er niet aan.

Behoedzaam rijst de bok uit zijn leger en rekt zijn ledematen. Hij bedankt er wijze-lijk voor om nu naar de bramen te trekken, want de jager heeft zijn post nog niet verlaten. Daarom trekt hij in tegenovergestelde richting, beschrijft een grote boog door de heide tot hij onderwinds de jager kan benaderen.

Op vijftig pas vertelt zijn windvang hem al, hoe laat het is. De man weet dus van volhouden. Dat is trouwens des jagers enige deugd. 't Is alleen maar jammer, dat ze er altijd kwaad mee pogen te bereiken.

Als de jager zijn stoeltje in elkaar klapt, slaat de oude bok even de schrik om het hart, omdat hij niet zeker is, wat dit geluid heeft te betekenen.

Zonder dat hij het beseft, springt hij luid schrikkend: "Bööö" af.

Daarmee kan de jager het weer doen.

Over de weersgesteldheid heeft de bok de laatste weken niets te klagen.

Dan was het een maand geleden heel wat anders. Toen regende het van 's morgens tot 's avonds en van 's avonds tot 's morgens, zodat hij nauwelijks zijn grijze winterpels kon drogen. Onder het bos was het niets gedaan en zo gauw hij de kans schoon zag, maakte hij dan op het open veld te komen, waar niet alleen de regen vrij spel had, maar ook de wind heer en meester was. Dat betekende vaak een hele uitkomst. Maar tegen de avond zocht hij, alle narigheid ten spijt, toch het aaneengesloten bos weer op. Veiligheid ging hem boven alles. Daarbij vergeleken kon hij het zich tegenwoordig niet beter wensen. Of er af en toe een donker wolkje overzeilt hindert niet en in de loop van de middag is het steeds droog. Maar als de voorteke- nen niet bedriegen, kan het mooie weer wel eens voorgoed achter de rug zijn. De enkele vlooien die hij logies verschaft - veel zijn er gelukkig niet - hebben zich de laatste dagen verre van rustig gehouden, een bewijs dat er ander weer op komst is. In de loop der jaren heeft hij geleerd de toestand te nemen zoals die zich aandient. Tegen een uur of tien kletteren de eerste druppels in het kale hout en niet lang daarna

heeft hij de pels drijfnat. Gelaten ondergaat hij, steeds maar herkauwend, de tucht-oefening. Het is niet de eerste keer in zijn leven en op de duur went men ook aan deze dingen.

Het is een hele verademing als de bui over is en waar al geruime tijd geen onheilspellende geluiden tot hem doordrongen, kan de bok de verleiding geen weerstand bieden om zijn huid buiten het bos te laten drogen.

Voorzichtig verlaat hij de dekking in oostelijke richting. Het is nog vroeg dag en dus trekt hij tegen de wind in. Na de middag kan hij zich wel met de bramen inlaten.

Bah, wat is de dekking nat. Het begint hem erg te vervelen. Korzelig neemt hij op en bereikt in korte galop de onbegroeide veenweg, die naar het hoge veen leidt. Doelloos trekt hij het veld in. Daar is in deze tijd van het jaar weinig te doen en vooral met dit hondenweer blijven de boeren liever binnen.

Kijk, daar staat een smalree, die het in de dekking ook niet langer kon uithouden. Flauw herinnert de bok zich een historie tijdens de laatste bronst. Dat deze ree zich niet bij een sprong heeft aangesloten, geeft te denken. Als de bok zich niet vergist vertoont hij duidelijke tekenen van onrust. Hij zekert in alle richtingen. Had hij het niet gedacht? In de verte blinken enige spiegels over de heide; vluchtend reewild, achtervolgd door een stropende hond. Dat is dus de oorzaak. Het smalree mag nog van geluk spreken, dat de hond door een samenloop van omstandigheden weinig aandacht aan hem heeft geschonken, want hij kent alle knepen van het vak nog niet en dan valt een aan zichzelf overgelaten tweedejaarsree licht aan een hond ten offer. Na enige tijd trekt de bok weer op de Kolderhoek aan. De wind heeft inmiddels de laatste droppels van de takken geschud en dus weerhoudt niets hem om zijn bed weer op te zoeken. Dromend wacht hij de middag af.

Als hij weer aandacht aan zijn omgeving schenkt, voorspelt de lucht niet veel goeds. Alles lijkt op regen. Dat is niet best.

Zal hij terstond naar de bramen wisselen?

Hij is er verlegen mee, sinds hem duidelijk is gebleken, dat de jagersman meer dan normale aandacht aan hem besteedt. Dat die hem toch niet met rust laat.

Goed, hij is gewaarschuwd en zal niet zo dom zijn in zijn ongeluk te lopen.

De bramen zijn er vannacht ook nog wel, zodat hij rustig de schemering kan afwachten voor hij op lavei gaat.

In de verte zeilt een havik over, daaraan heeft hij geen boodschap en daarom schenkt hij er weinig aandacht aan.

Door het najaarsloof ritselen piepende muizen, die schijnbaar niets anders te doen hebben dan elkaar het leven lastig te maken.

Een winterkoninkje scharrelt parmantig door de struiken, op zoek naar iets eetbaars. Nu, aan spinnen en meer van dat kleine spul, dat tegen de winter een dege-lijke schuilplaats meent te hebben gezocht, is er nooit gebrek en daardoor slaat het kereltje zich steeds goed door de zware tijd.

Een hermelijn glijdt op een sprong afstand voorbij en trekt zich niets van de bok aan. Wederkerig neemt de bok geen notitie van hem. Hun belangen liggen zo ver uit elkaar, dat het geen zin heeft, zich daarover druk te maken.

Eksters schetteren. Dat is tenminste iets waaraan een bok steeds aandacht moet

schenken, wil hij zijn leven niet verbeuren. Vaak heeft het weinig of nog minder te betekenen, maar soms verraad het gekrakeel de jagersman of zijn helper. Even later is het stil, even stil als tevoren.

Een schare roeken trekt krassend over. Hun praat heeft echter niets verontrustends, maar als ze boven de turfweg komen, is het toch, alsof ze iets ontdekt hebben dat hun bijzondere belangstelling heeft, want deze en gene stoot een waarschuwingskreet uit. Helemaal pluis is het dus niet.

Luid snorrend vliegen patrijzen over de berken naar het verlaten bouwland, waar altijd wel het een en ander te vinden is dat de moeite waard is.

Die hebben zich in het afgelopen seizoen best gehouden, omdat het voor de jagers haast niet de moeite waard was, zich in september met de hoenders in te laten. Dat kwam door het slechte weer in mei en juni.

Van de grote kluchten bleven maar enkelen gespaard, zo eisten regen en guur weer hun tol van de tere kuikentjes en het fazantenbroed verging het niet veel beter.

Een fazanthaan zoekt zijn weg onder de berken door.

Sinds de bok ervaren heeft, dat die hanen steeds kakelen als ze hem ontdekken, heeft hij er een hekel aan. Hoe licht kunnen ze hem niet in een of ander opzicht verraden!

Zijn stille hoop, dat de haan hem met rust zal laten, wordt niet bewaarheid en een ogenblik later alarmeert de haan door zijn waarschuwend 'kok-kok-kok' het hele veld. Wat een druktemaker! Het zal zaak zijn, niet voor donker op lavei te gaan.

Daar komt nog bij, dat de bok eigenlijk niet meer weet, waar hij aan toe is. Hij kan niet zeggen waardoor hij zich verontrust gevoelt, maar toch is er iets, waardoor hij overtuigd is, dat er gevaar dreigt.

Of het nu de krassende roeken zijn of de kokkende fazanthaan, het doet allemaal niets ter zake; hij weet het niet.

Dat zijn momenten in zijn leven, die achteraf bezien nog steeds bewaarheid zijn geworden. Hoe vaak heeft hij zich niet afgevraagd, wat daarvan de oorzaak is. Een afdoend antwoord heeft hij er nog nooit op kunnen geven.

Het is een onrust die hem vervult als er gevaar dreigt en die hij onmogelijk kan verklaren. Eerst heeft hij gisteren gepoogd, dit onverklaarbare van zich af te schudden, maar sinds hij keer op keer tot de ontdekking is gekomen, dat hij slechts door een samenloop van omstandigheden het leven er heeft afgebracht, heeft dit hem tot voorzichtigheid gestemd.

Niet alleen houdt hij nu rekening met zijn reuk, zijn gehoor en zijn gezicht, nee, daarnaast is er nog een andere factor waardoor hij zich graag laat leiden en bij voorbaat is hij overtuigd dat die hem vaak voor een domme gang - misschien zijn laatste - behoedt.

Wat het nu precies is, daarover komt hij nooit met zichzelf klaar. Als feit aanvaardt hij het en wat nog veel belangrijker voor hem is, hij slaat de raad niet meer, zoals vroeger, in de wind.

De bok steekt zijn windvang omhoog. Rook hij zo-even geen menselijke verwaaiing? De wind is inmiddels gaan liggen en draait een beetje rond. Dan komt hij van links en het volgend ogenblik uit de tegenovergestelde richting.

Weer trillen zijn neusvleugels; de lucht is niet rein. Waakzaamheid is meer dan ooit geboden.

Ingespannen luistert hij, of zijn gehoor misschien ook een boodschap opvangt, maar naast de gewone vogelgeluiden is er niets, dat op enige storing lijkt.

Plotseling wordt de oude ree actief, want hij hoort een geklapper dat hier vreemd is. Zou het soms van de jagersman afkomstig zijn, die onhoorbaar is genaderd? Onmogelijk is het niet, vandaag was de wind zijn bondgenoot.

Het volgend ogenblik heeft de bok hierover zekerheid. Er nadert iemand, door een hond vergezeld. Dus toch!

Een ransuil zeeft geruisloos bij hem langs. Als de jager niet van richting verandert, zal hij straks het veld moeten ruimen. Op zichzelf is dat niet erg, want de man heeft in deze wirwar toch geen kans hem de kogel aan te dragen. Maar dan heeft hij wel - en dat is het vervelendste - zijn pleisterplaats verraden, zodat er niets anders opzit, dan enige dagen elders te bivakkeren.

Onheilspellend nadert al dichter het onheilspellende geluid dat jager en hond veroorzaken. Nog even wikt en weegt de bok. De tijd ontbreekt hem om zich onhoorbaar terug te trekken. Dan maar op stel en sprong door de dichtste begroeiing en het volgende ogenblik is het één wilde dwarreling van takken en dor blad, die aan geeft, langs welke weg de bok zich in veiligheid heeft gesteld. Hij kiest zijn weg tussen de dichtste bossages door en pas na een vijfhonderd sprongen in razende vaart te hebben afgelegd, gunt hij zich even de tijd om de omgeving te verkennen. Niets!

Toch duurt het nog geruime tijd, voor hij zich veroorlooft om op lavei te gaan. Dank zij de inwendige stem heeft hij het er best afgebracht.

Hij mag er niet aan danken, waar het op uitgelopen zou zijn, als hij zich in de loop van de namiddag naar de bramen had begeven. Dan was het uit geweest met zijn avontuurlijk leven, dan had de jagersman victorie geblazen en hij - de door de seizoenen vergrijsde bok - had zich laten overtroeven.

Voor zulk een droevig lot schaamt zich elke bok, die nog niet met zijn bestaan heeft afgerekend.

Het zesde zintuig heeft hem gered.

Tegen de morgen heeft de bok een andere stand betrokken.

Dat hij van verblijfplaats zou wisselen stond wel vast, hoewel hij het moeilijk met zichzelf eens kon worden over de plek, waar hij zijn bed zou spreiden.

Eerst heeft hij de mogelijkheid overwogen om boven het kanaal in de wilde heide te verdwijnen. Vermoedelijk kwam hem daar niemand te na. Maar daarvan alleen kan een fatsoenlijke bok niet leven, er moet ook voldoende lavei zijn. Dat gaf de doorslag, want de enkele hazen die daar hun leven rekken zijn al lang blij, dat ze hun magen kunnen vullen. Nee, dat was niets voor hem. Dus schakelde hij deze mogelijkheid uit.

Ook het Mannijveen oefende niet zo veel bekoring uit als vroeger, sinds daar in de onmiddellijke omgeving een installatie is verrezen, die een vreselijke stank verspreidt en waar je dag en nacht verontrust wordt door allerlei geheimzinnige geluiden, die

aan het afschuwelijk menselijke vernuft zijn ontsproten. Vroeger, ja, toen was het er goed. Daarbij vergeleken is het tegenwoordig een heksenketel, die je het best zoveel mogelijk kan mijden. Ook het Mannijveen kwam dus niet in aanmerking.

Zo zat er niets anders op, dan in oostelijke richting te trekken en toen de gele morgenzon, die water voorspelde, als een spiegelei door de twijgen gluurde, lag de bok in het Makenveen onder een dennetje te herkauwen.

Naar reeënberekening heeft hij het hier goed getroffen. Dit plekje is iets hoger dan de naaste omgeving - vandaar dat zich het dennetje heeft kunnen handhaven - en het is er dus heerlijk droog en beschermend strekt het naaldhout zijn gevingerde arm over hem uit, die onder zijn takken bescherming heeft gezocht.

En toch, volkomen tevreden voelt hij zich hier niet. Dat doet de vreemde omgeving waarin hij zich bevindt.

Als de zwarte lijster met uitdagend salvo in de kroon neerstrijkt, moet de bok zich beheersen, anders ging hij er ogenblikkelijk tussenuit. Nu kent hij de merelman langer dan vandaag. Hij weet, dat de zwartjas vaak alarm slaat, als er niet de minste reden voor is, maar toch bezorgt zijn lawaai hem koude rillingen. Hij is blij, als de rustverstoorder hem met zijn mijmeringen alleen laat.

Ook een ekster benut later op de dag de top als uitkijkpost. De bok verroert zich niet en de langstaart scharrelt even later zacht gakkend verder. Ook dat loopt zonder ongelukken af,

Nu komen de roeken in grote scharen uit het bos. Van verre kondigen ze hun nadering aan en onophoudelijk krakelend roeit de ene klucht na de andere over.

De roeken worden opgevolgd door een boer, die tot overmaat van ramp een hond bij zich heeft. Dat is minder mooi, want veel goeds voert de man niet in zijn schild, daarvoor zwenken zijn ogen veel te vaak in alle richtingen. De bok bereidt zich al op een overhaaste vlucht voor. Eindelijk schijnt de man gevonden te hebben wat hij zoekt, want aandachtig bekijkt hij de hazenwissel, die de bok in de afgelopen nacht natuurlijk niet is ontgaan.

Even verkent de man de naaste omgeving, daarop trekt hij een lus van koperdraad uit zijn binnenzak en bevestigt deze met een stokje in de losse veenbodem, waarna een eind touw de hazenstrik met een berkenboompje verbindt, zodat een eventueel slachtoffer dat de lus niet om de nek krijgt, maar om een loper, toch niet kan ontkomen.

Dat dringt allemaal wel niet zo uitvoerig tot de bok door, maar dat is minder erg. Voor de bok staat alleen vast, dat het deze stroper niet om hem begonnen is. Vervolgens trekt de stroper op even geheimzinnige manier af als hij gekomen is.

De bok heeft uit de ervaring van de vorige dag geleerd, hoe gevaarlijk het is om bij daglicht op lavei te gaan. Daarom dwingt hij zich om te blijven, ook nu de maag zich begint te melden. Hij denkt er niet aan zich nodeloos aan gevaar bloot te stellen.

Pas als het begint te schemeren, maakt hij zich op de lopers. Waarheen?

Lang overlegt hij. Van ergernis trekt hij een berkenlot af, maar na er even op gesabbeled te hebben, spuwt hij het weer uit. Dan smaken braambladeren toch aanmerkelijk beter.

Hierop staat zijn besluit vast. Hij zal zich aan winterrogge te goed doen.

Aan de rand van de dekking blijft hij staan zekeren. ‘Kok-kok-kok’, een haan, die hij bijna onder de voorlopers kreeg, maakt kakelend dat hij wegkomt.

Vervuld met ergernis trekt de bok zich in het bos terug. Dat nu toch iedere keer een haan hem dwarszit. Natuurlijk heeft die de hele omgeving gewaarschuwd, zodat er niets anders op zit, dan maar weer af te wachten. Korzelig stamt de bok met z’n lopers op de grond en toornig werpt hij heideflarden en veenrestanten achteruit. Eindelijk nadert hij weer de bosrand en steekt uiterst voorzichtig de windvang tussen de takken door.

Langs de waterlossing zweven schimmen. Die hebben niets te betekenen, dat weet de bok uit ervaring.

Over de rogge wiekt een ransuil, op zoek naar muizen. Dat is in elk geval een bewijs, dat er op het open veld geen gevaar dreigt. Toch is de bok nog niet geheel tevreden. De schrik van vorige avonden maakt hem nog wantrouwend.

Maar eindelijk treedt hij dan toch uit.

Voor hij begint te grazen verkent hij nogmaals de hele omgeving en pas als hij overtuigd is, dat er in geen enkel opzicht gevaar dreigt, plukt hij haastig een bekvol roggegroen om onmiddellijk daarna weer op te werpen. Versmaden zal hij dit lavei niet, maar...

Hoort hij geen geritsel onder de berken? Roerloos oogt hij terug en pas als hij overtuigd is zich vergist te hebben, graast hij verder.

Hoor! Weer dringt een onbestemd geluid tot hem door. Wat mag het toch zijn? Opnieuw zekert hij, maar hoe hij ook zijn best doet, ontdekken doet hij niets.

Weer voelt hij een onrust, die hij niet nader kan definiëren. ’t Gaat hem net als gisteravond. Zou hij soms verstandig doen door ogenblikkelijk af te springen?

Daar heb je ’t al. Aan de waterlossing wordt een schot gelost en op wie is dat anders gemunt dan op hem? Weg, daarom weg, zo snel mogelijk.

Zonder dat het tot hem doordringt, galoppeert hij in de richting van de bramen. Maar daarvoor heeft hij op dit moment geen interesse.

Alles blijft rustig. Zou hij zich soms toch hebben vergist? Even stokt hij, even maar, want dan hoort hij voor de tweede keer een schot. Dus toch!

Nu is het hem wel duidelijk. Weg uit deze onheilsbuurt, waar dood en verderf het voortdurend op zijn ondergang hebben toegelegd. Nog steeds stormt hij voorwaarts.

Daar - de oude turfweg, als dat maar goed gaat.

De angst geeft hem vleugels en als een uiterst snelle schaduw vliegt hij verder. Nog twee sprongen, dan is hij in de veilige dekking.

Nog één, Wat is dat? Wordt de laatste sprong door de hoge bente hem noodlottig? De achterlopers haken achter iets wat hij niet geoogd heeft. Tegelijkertijd dringt een afschuwelijke mensenlucht tot hem door. De schrik overmant hem.

‘Bö’, weg, zo snel mogelijk! Het lukt, hij voelt zijn achterlopers niet langer belemmerd. ‘Bö’.

Daarna legt een loodzwarte hemel zijn donkere mantel beschermend over een reeënleven.

Met hijgende flanken komt de bok enige honderden sprongen tot bezinning.

Hoe dit allemaal goed gegaan is, begrijpt hij zelf niet. Maar dat is van minder belang.

Hoofdzaak is, dat hij nog steeds als vrije bok zijn eigen wissel trekt.
Hoe lang nog?

Nu heeft de bok toch zijn toevlucht boven het kanaal gezocht. Alle storing van de laatste avonden hebben hem ertoe gebracht, dit reviergedeelte voorlopig de rug toe te keren.

Gisteren nog wilde hij er niets van weten, maar nu hij door de omstandigheden genoopt werd het oude revier de rug toe te keren, heeft hij er geen spijt van.

Alles wijst erop, dat men hem daar niet meer met rust zal laten. Geen voetzool verpest hier de bodem en in de komende maanden zal het hier wel uit te houden zijn.

Met het lavei is het hier treurig gesteld, maar daaraan valt niets te veranderen en verhongeren hoeft hij hier trouwens niet. En mocht de nood aan de man komen, den verhindert niemand hem om 's nachts het kanaal over te steken naar de winterrogge, die men hier tevergeefs zoekt.

Het is een hele verandering, dat moet worden toegestemd.

Vroeger bos, dat geen vijf meter uitzicht veroorloofde. Hier een dekking, die nauwelijks op die naam aanspraak kan maken, want als de bok op de lopers komt, kan hij van de ene horizon naar de andere ogen.

Naar het hem voorkomt hoeft hij zich hier overigens geen zorgen te maken. De jagersman zoekt hem hier nooit. En mocht die eens op die onzalige gedachte komen, dan nog lacht hij hem in dit overzichtelijk terrein uit.

Voor wat hoort wat; dat geldt ook voor een bok en hij handelt ernaar.

Ook hier groeien bramen en hij moet zich al raar vergissen, als hij in middernachtelijke richting geen bouwland aantreft, waar altijd wel het een en ander voor een ree te halen is.

Hij laat de Kolderhoek voorlopig met rust, dat staat vast en als het koren in de aar schiet, zal hij opnieuw bij zichzelf te rade gaan.

Al mijmerend zakt de gehoornde kop naar beneden.

De bok slaapt rustiger dan ooit.

Weidmannsheil!

Herfststemming

Herfstgedachten¹

95

De snelle landschapsschilder oktober, met zijn veelvervig palet,
is in aantocht; reeds zijn sommige zijner trawanten - want hij is een koning, voor
wiens scepter alles zich buigt - aangekomen.

Een droef gestemd lied zingt de wind thans door de kronen der
verwelkende berken, die in de pas ontloken mei van liefde en dus van leven fluister-
den. De zoele zomernachten met hun melkwitte omlijstingen hebben plaats moeten
maken voor gure, donkere stonden, die zich al maar rekken. Hier en daar vertoont
reeds een vroeg ontloken blad de sporen van de naderende dood en alras is de tijd
daar, dat het in wilde dwarreling zijn wisse ondergang tegemoet snelt.

Alles om mij heen spreekt van sterven en vergaan.

Met de tweeloop over de knieën zit ik bewegingloos, mijn rug tegen een witte berk
leunend, aan een tochtsloot. Voor mij een wilde berkenopslag, waartussen dichte
heistruiken een welkom verblijf bieden aan allerlei roof- en vederwild.

Ik was voornemens op de jacht te gaan, maar nauwelijks in het veld gekomen,
verdween alle weidmanslust.

Waren het de somber dreigende, langs de noordoostelijke hemel voortschuivende
wolkenmassa's, die alle jachtgenot als met toverslag verbanden? Of waren het de
gele lichtflitsen der spoedig ondergaande zon, die mij het uitzicht hinderden en mij
daarom eerst korzelig en daarna droevig stemden, zodat ik tegen de berstocht op-
zag?

Ik weet niet, wat mij in deze stemming bracht, want nimmer is mij de jacht zwaar
gevallen. Steeds werden geest en spieren gestaald door deze sport, die mij altijd
levensblijheid bracht.

¹ Eerder verschenen in: Nieuwe Drentsche Volksalmanak 1937

De beste medicijn tegen verstrooiing van geestelijk evenwicht was altijd bij mij de uitoefening van het weidmansbedrijf.

Het knoestig wortelgestel van mijn ruggensteun veroorzaakt mij pijn; ik geef mij een andere houding.

De rugzak, die ik als weitas bezig, knelt mij; ik ontlast mij ervan.

Toch vreemd, wijl hij niets anders bevat dan een weinig tabak, mijn pijp en een paar appels.

De patroongordel, die veelal oorzaak is, dat het zweet uit de porienwordt geperst, kan mij thans de warmte niet doen behouden en ik ben geneigd hem nauwer aan te halen.

Mijn hond begrijpt mij niet. Vragend kijkt hij mij aan en vleit zich, ten einde raad, met de kop op de voorpoten, naast mij neer.

Ik staar reeds geruime tijd in de verte zonder bepaalde vormen te onderscheiden. Ook dringen geen afzonderlijke geluiden tot mij door. Ik zie slechts een onbestemde wereld en hoor enkel een weestemmig herfstlied.

Mettertijd wordt dat anders. Uit het grauw-blauw verschiet zondert zich een bomenrij af. Natuurlijk berken, die als trouwe wachters langs de donkere veenweg staan. Eén ervan vermeerdert mijn droevige gedachten. Voor hem zal het nimmer meer lente worden, want verdwenen is alle levenskracht; hij kan slechts wachten tot storm en regen zich over hem ontfermen. Voorbij is voor hem de tijd, dat zijn ragfijne zijden kroon toefluisterde aan de anderen een taal die slechts zij verstonden, een taal die weergaf levensblijheid en levensgeluk, zoals die slechts in 's levens eerste seizoenen te genieten zijn.

Voorbij het jaargetijde, dat hij, evenals zijn soortgenoten, met teer groen prijkte, opdat de koekoek, gewend aan zuidelijke pracht, geen berouw zou krijgen over zijn terugkomst; voorbij de tijd, dat hij zich met smaragden

tooide, voorbij, voor altijd voorbij...

O, tekenend levensbeeld, hoe penseelt gij in pijnlijke lijnen het door een mens-kind verloren geluk, dat eens gesmaakt werd.

Beter, althans dragelijker zou het zijn, het geluk niet te hebben geproefd dan het sindsdien te hebben verloren. Dan immers zou het in een onbestemd verlangen zijn opgegaan; de hoop zou echter zijn gebleven.

En wat is er thans over? Niets anders dan en schrijnende herinnering aan een zoete levenswijle; onbegrijpelijk voor hen die zulks niet hebben doorleefd.

Voor hem bestaat niet meer de zon, die weldadige warmte uitzendt, neen, alleen een brandende vuurgloed, die smartelijk schroeit.

In de verte klaagt een patrijs, die angstig de zwarte nacht voelt komen, onhoorbaar nader sluipend met al zijn verschrikkingen.

Zij roept anderen om zich bij haar te voegen, omdat zij bij ervaring weet, dat het verzekerd zijn van elkaars nabijheid moed geeft.

Ja, men kan goede vrienden hebben, maar als 's levens nood gaat nijpen, blijkt men tenslotte alleen te staan, trots alle 'banden' die wij meenden dat bestonden.

Zich alleen op de wereld te wanen is verschrikkelijk; verschrikkelijker is het daarbij een tijd gekend te hebben, dat men niet alleen stond.

Ik steek een pijp op, de trouwe kameraad in eenzame stonden...

Had ik haar maar in de rugzak gelaten, want de blauw opstijgende kringen herinneren mij thans aan in damp vervlogen idealen, aan verwachtingen die de bodem werd ingeslagen, aan doelwitten die niet bereikt werden en geërgerd klop ik haar tegen de kolf uit.

Een koude wind komt uit het hoge veen en deemoedig buigen de berken bosschages hun kruinen; verzet zal niet baten, tenzij ze liever breken.

Ik ben geneigd daarover te toornen, doch bedenk, dat ik ook zelf vaak niet de weg durf inslaan die ik verkies. Gewoonlijk is het de openbare mening en geen innerlijke overtuiging die mij weerhoudt. Lafheid, anders niet.

Enige vluchten spreeuwen spoeden zich naar hun verzamelplaats, waar het luidruchtig toegaat. Gaarne zou ik meegaan, om de vreesaanjagende eenzaamheid te ontvliesen.

Belachelijk, alsof de eenzaamheid der ziel door lachende lippen of schuimende bekers kan worden verbannen...

En het zwaarst van alles is tenslotte nog dit, dat men zich onbezorgd moet voordoen. Ellendige conventie.

De gele zonnestralen grijnzen mij hatelijk aan; het anders zo liefelijke blauw van de azuren hemel komt mij thans voor een diepe zee, een oceaan van onmetelijk leed te zijn.

De rode kransen van het tere veenmos zijn met bloed bepareld; het zwarte veen symboliseert de bange donkerheid waarin mijn ziel, tastend naar uitkomst, rond dwaalt.

De huilende roep van de velduil, die vaak mijn ogen heeft doen tintelen, klikt somber en dreigend en onwillekeurig huiver ik; de schorre kreet jaagt mij een rilling door het bloed. Alles, letterlijk alles, beangstigt mij.

Geen wonder ook, want wie weet welke wolken zich nog meer boven mijn hoofd samepakken en welk fatum mij bedreigt?

Mijn geloofsvertrouwen, de troost in moeilijke tijden, schijnt verdwenen.

Wel kan ik de woorden van Gottfried Keller tot de mijne maken, waar het heet:

*'Die Lebenslust, die Todespein,
Sie zieh'n auf meinem Herzen Schach.'*

Maar niet kan ik de dichter najubelen, ja, zelfs niet nastamelen, als hij verder gaat:

*'Ich aber, mein bewusstes Ich,
Beschau das Spiel in stiller Ruh',
Und meine Seele rüestet sich
Zum Kampfe mit dem Schicksal Zu!'*

De nacht valt...

Toch verschijnt geen vertroostende ster...

Herfststemming¹

Gisteren was het een dag die ieders gezicht deed stralen van vreugde, een dag die alle kommer deed vergeten, een dag die ruimer deed ademen de borst, waarin moeiten zich hadden verzameld en opgehoopt tot een berg van zorgen. Want, alhoewel de kievit niet meer over de groene weiden buitelde, leek het, alsof de zomer gereed stond zijn intrede te doen, zo lachte alles in de gulden zonnestrallen. Vlinders fladderden zorgeloos van de ene bloem naar de andere, de mussen zwommen in het mulle zand en maakten de grootste ruzie, alsof de bruidstijd weer was aangebroken, grote vluchten spreuwen jodelden, alsof het voorjaar op handen was. De zon scheen dat het een lust was van de vroege morgen tot de late avond en behaaglijk warmden de konijnen aan de rand van het bos hun grijze pelzen. Een gulden herfstdag was het, zoals er helaas weinig gevonden worden.

Vannacht is het weer omgeslagen en nu vormt het een schrille tegenstelling met dat van gisteren. De bleke maan, in nevelen gehuld, voorspelde reeds niet veel goeds en haar profetie is bewaarheid. In de nanacht stak de wind op en al vrij spoedig vielen de eerste druppels. Zwaar beladen wolken schoven langs de donkere hemel en ontlastten zich van hun vochtige inhoud. De zon bleek niet bij machte de koude regen te keren en iedereen die ook maar enigszins binnen kan blijven verlaat de haard niet, want buiten is het verre van pluis.

Gisteren lachte, nu schreit alles en troosteloos dool ik, nu het tegen de avond loopt, het bos in.

Terwijl gisteren om deze tijd de zonnestrallen zich nog door de takken boorden en de bronzen stammen met een glanzend vernis overgoten en scherp omlijnden, schijnt nu alles door een grauwe nevel te vervagen. Mismoedig laten de forse eiken hun glibberige takken hangen en ieder blaadje torst een traan. De gele gloed der in lichter laaie staande populieren aan de landweg is gedoofd en verkoolde blaren bedekken slechts schamel hun ten hemel gestrekte armen.

Gisteren kon ik geen voet verzetten, of op een paar honderd meter lichtte alles wat mij niet vertrouwde de hielen; thans nu de grond doorvochtigd is en bovendien de stem van de voortsnellende storm alle geluiden overstemt en dooft, zijn de schuwe houtduiven tot op enige passen te benaderen. In de dichte hulst en de beschermende kronen der sparren hebben ze toevlucht gezocht voor de razende wind en de zwiepende regen.

Als de storm af en toe even mindert, hoor ik treklijsters angstig piepen en hun geluid komt mij nu dubbel weemoedig huivering door het bloed, als hun schreiende toon mij doordringt en krimp ik ineen alsof een onzichtbare macht beslag op mij legt.

Beangstigd slinger ik doelloos tussen de stammen door waarlangs de regen naar beneden sijpelt en voor dat ik er erg in heb, bereik ik de rand van het bos. Hier wil

¹ Eerder verschenen in: Nieuwe Drentsche Volksalmanak 1938

ik even uitrusten. Ik sla mijn stoeltje op, neem plaats en laat mijn gedachten de vrije loop. Al spoedig mijmer ik over van alles en nog wat.

Ja, zo gaat het in het leven, de ene dag niets dan voorspoed en de volgende dag loopt alles tegen. Niets zekerder dan de onzekerheid. De ene dag zingt en jubelt, de andere weent en treurt men. De ene dag ziet men geen zwaarigheden en denkt men alle moeiten het hoofd te kunnen bieden en de andere zijgt men bij de pakken neer. De ene dag verlustigt men zich in 's levens glanzen en de andere bespeurt het oog, waar het ook blinkt, slechts dreigende nevelen. Dingen die men de ene dag als kleinigheden beschouwde, zijn de andere dag aangegroeid tot onoverkomelijke bezwaren, geringe oneffenheden tot hoogten die niet te overzien zijn

Moedeloos laat ik het hoofd op de borst zinken en ik krijg een gevoel, alsof de grauwe nevel, die mij van alle kanten belaagt, naar binnen sluipt. Huiverend knoop ik mijn jas toe. De toekomst komt mij donker en dreigend voor en nergens vermag ik een troostend licht te ontdekken.

In ordeloze vlucht komt een troep krassende kraaien uit het bruine veen roeien en de ene dissonant na de andere dringt tot mij door. Hun zwarte figuren tekenen zich scherp tegen de grijze luchten af, waarlangs donkere wolkengevaarten, zonder vorm, voortjachten. Krijsend sluit zich hier en daar een soortgenoot bij de koppel aan, die zich naar het beschermende bos spoedt.

Even is de regen opgehouden, maar toch drupt en tikt het nog aan enen door en alhoewel ik poog er mij tegen te verzetten, komt het mij voor, alsof de moedeloosheid klopt, klopt om binnen gelaten te worden.

Kletterend vallen eikels naar beneden en dwarrelend darterlen dorre blaren hun ondergang tegemoet.

Vier wilde ganzen trekken in zuidelijke richting en alhoewel hun komst mij altijd blijde stemt, vermeerderen ze thans mijn neerslachtigheid. Vraag ik mij af waarom, dan blijf ik het antwoord schuldig.

Een nieuwsgierig roodborstje met z'n vragende oogjes komt met rukjes nader. Het kent natuurlijk zijn liedje van gisteren niet meer en hoe kan het ook anders? Wie verleert onder zulke omstandigheden het zingen niet? Al spoedig dwalen mijn ogen van het diertje af en raakt het uit mijn gedachten. Wat zal de toekomst brengen?...

Plotseling hoor ik het vogeltje van zopas aan enen door aan de zilveren schelletjes trekken en een solozang ten gehore brengen, die aller, dus ook mijn aandacht vraagt. Zijn lied vormt een schril contrast met de omgeving en ik kan niet nalaten mij af te vragen aar het kleine kereltje toch de moed vandaan haalt zich thans zo te uiten. Ik moet, of ik wil of niet, wel respect hebben voor het ventje, dat zich niet om zware buien en grijze luchten, om het loeien van de storm en het kreunen der gegeselde stammen bekommert, maar dat dapper zijn levensvreugde uit, zonder zich van de buitenwereld ook maar iets aan te trekken. Bezorgdheid schijnt het niet te kennen. Waarvoor zal het ook bezorgd zijn. Vol verwachting gaat het de toekomst tegemoet en beschamend kom ik tot de overtuiging, dat juist het bezorgd zijn meestal mijn leven veronaangenaamt en bemoeilijkt. Inderdaad, het is waar, 'dat een mens dik-

wijls het meeste lijdt door het lijden dat hij vreest, doch dat nimmer op komt dagen, waardoor hij meer te dragen heeft, dan God te dragen geeft.’

Vol aandacht luister ik thans naar zijn vrolijk wijsje, dat wel is waar af en toe door de stormwind overstemd wordt en voor mij verloren gaat, maar dat toch de oorzaak is, dat zich mijn stemming geheel wijzigt en waardoor ik ontlast word van beangstigende bezorgdheid.

Ook ik wil niet langer bezorgd zijn voor wat mij wacht, doch rustig aanvaarden wat mij wordt opgelegd, niet door het wisselvallig noodlot, maar door mijn hemelse Vader, die ook voor mij wil en kan zorgen. En de donkere toekomst wijkt en het licht breekt baan in mijn beklemd gemoed, ja, ik zou zelfs het voorbeeld van de kleine zanger kunnen volgen.

Dankende wil ook ik mijn Schepper loven, die mij nimmer aan mijzelf overlaat, en die het licht van Zijn vriendelijk aangezicht ook op mijn levenspad wil doen schijnen als ik door zorgen word overmand, die mij aan Zijn trouwe Vaderhand wil leiden en, zo ik mocht afdwalen, mij ook door tegenspoeden wil leren, mij weer aan Zijn beproefde leiding toe te vertrouwen.

Nu het weer binnen in mij licht is geworden, zie ik alles als met andere ogen. De moeiten zijn verdwenen en ook de zorgen, die mij als een loden last drukten en die ik schier niet torsen kon, zijn mij van de schouders gegleden.

Goedsmoeds richt ik dan ook met opgeheven hoofd mijn schreden huiswaarts, verlustig mij zelfs in de gierende storm, die mij thans als een veelstemmig herfstorkest in de oren klinkt en verwonder mij erover, dat ik, korte tijd terug, zo neerslachtig heb kunnen zijn.

Op de kansel¹

De korte winterdag spoedt ten einde. Wel is het nog maar drie uur in de namiddag, doch de zon is reeds een uur geleden achter donkere wolken schuil gegaan, welke zich elk ogenblik van hun blanke inhoud kunnen ontdoen. Reeds beginnen de eerste vlokken te dwarrelen en al vrij spoedig is de besneeuwde grond met een verse laag bedekt. Juist een kolfje naar mijn hand, omdat zodoende alle mensenlucht uit het veld verdwenen zal zijn.

Een veertig meter verwijderd van de kansel, welke de dorpstimmerman met alle kunst- en vliegwerk in een hoge den in het centrum van het jachtveld heeft laten verrijzen, heb ik namelijk een afvalplaats aangelegd, om zodoende vossen en ander roofwild te lokken.

Inzonderheid de vossen maken het de laatste jaren al te bont, en al gun ik deze sluwe rover naast zijn dagelijkse muizenmenu ook af en toe een fazant, toch dient

¹ Eerder verschenen in: Nieuwe Drentsche Volksalmanak 1939

gezorgd te worden, dat hun getal zich niet te sterk vermeerdert en hun interesse voor 'mijn' wild niet te groot wordt.

Om deze rode vrijbuiters met vergif en klemmen te lijf te gaan acht ik onweidelijk en een eerlijk jagersman onwaardig, nee, zo mogelijk moeten overtollige exemplaren door een fatsoenlijk jagersschot naar de vossenhemel verhuizen. List tegenover list, dat geeft pas de voldoening, welke de bemachtiging van een lid der Malepartusfamilie kan schenken. Zo heb ik dan in de loop van het najaar alle slachtafval en wat maar meer voor een vos aantrekkingskracht bezit verzameld en vóór de kansel gedeponeerd. En niet zonder succes, want reeds meerdere malen heb ik kunnen constateren, dat Reintje op deze plaats geen onbekende is. Ook in de voormiddag stonden z'n prenten in de sneeuw en had hij, naast de muizenvangst, welke bij het winterweer van thans blijkbaar niet voldoende had opgeleverd, een bezoek aan de afvalplaats gebracht. Hier hoop ik hem tegen de avond mijn opwachting te maken en tegen de tijd dat anderen na volbrachte arbeid zich gezellig om de haard schikken, heb ik mijn kansel in hogere regionen beklommen. Reeds vaak zat ik hier te mijmeren, ook als 's levens last drukte...

Wel is het hier dubbel koud, maar dank zij de voorzorgsmaatregelen heb ik niets te klagen. Mijn 'lopers' steken in een behoorlijke zak met haksel, die op de bodem van de kansel rust en de zwaar gevoerde jas zorgt, dat ik geen rillingen krijg en een verkoudheid of nog erger oploop. De hond is natuurlijk thuis gebleven en het enige gezelschap hierboven is mijn trouwe dubbelloop en een goede nachtkijker. Rustig kan ik thans de komende dingen afwachten. Inmiddels heeft de rijzende maan schoon schip gemaakt en komt vriendelijk lachend achter het wolkendek te voorschijn. Welkom, trouwe begeleidster op nachtelijke tochten. Dubbel welkom thans, nu zonder uw hulp mijn aanzit tevergeefs zou zijn. Hier en daar kraait een haan, die zich door haar bij de neus laat nemen. Helder strekt het maanbelichte sneeuwveld zich voor mij uit. Als een sprookjeslandschap ontrolt het landschap zich voor mijn blik. 't Is bijna daghelder en met mijn gewapende ogen kan ik bij deze gunstige omstandigheden mijlen ver in het rond zien.

Rechts achter mij, waar over een breedte van een paar honderd meter een berkenopslag zich tot een formeel bos begint te ontwikkelen, breekt af en toe een takje. Ik kan echter, zonder mijn hoofd te draaien, niets ontdekken en om het hoofd om te draaien is te riskant. Mijn geduld wordt al vrij spoedig beloond door de aanblik van een behoorlijk ontwikkelde reebok, welke dwars over de ondersneeuwde roggeakker trekt. De ganze zomer heb ik hem niet gezien, al verrieden de ontvelde stammetjes mij zijn aanwezigheid. Het edele dier heeft ook maar niet het minste van mijn aanwezigheid ontdekt en trekt ongestoord verder, af en toe met de voorpoten de sneeuw verwijderend om een paar sprietjes rogge te grazen.

Een haas, dat vanuit de dichte heide komt aanhuppelen maakt af en toe een kegel, als drongen onverklaarbare en dus tot voorzichtigheid manende geluiden tot hem door.

Vrij spoedig zet het koers naar het een of andere tuintje waar nog enige koolstronken zijn overgebleven om de ledige maag te kunnen vullen.

Ook voor Mummelman is de dis tegenwoordig karig gedekt. Zolang evenwel geen

ijzellaag de sneeuw bedekt gaat het nog wel, maar o wee, als zulks het geval is. Dan is niet alleen schraalhans keukenmeester, maar valt ook vaak menig huppelaar aan het roofwild ten offer. Het wild maakt dan een zware tijd door en gelukkig dat zich inzonderheid in de laatste tijd de morele verplichting voor de jagersman baan breekt om zo nodig de helpende hand te bieden.

Geluidloos neemt het aardige steenuiltje op de rand van de kansel plaats. Ik verroer mij niet. Toch vertrouwt het de malle figuur niet, die zo dicht bij is en het lijkt alsof in de barnsteenkleurige oogjes een vraag ligt opgesloten. Even onhoorbaar als het gekomen is verdwijnt het ook weer om elders zijn 'bloedig handwerk' uit te oefenen.

Eerlijk gezegd, heb ik het laatste half uur weinig aan de vos besteed, terwijl het niet onmogelijk is, dat hij onder de kansel staat te pekelen.

Ik neem de kijker opnieuw ter hand en waarlijk, in de verte komt een lange figuur nader sluipen, welke zich moeilijk als iets anders dan een vos zal kunnen ontpoppen. Alzo misschien geen vergeefse moeite en bijkans besluipt mij de jachtkoorts. Thans is hij verdwenen achter een bebost weggetje, maar al vrij spoedig verlaat hij deze dekking en treedt de vos, want dat is het inderdaad, in het volle maanlicht.

Jammer dat na enige ogenblikken een donkere wolk het zicht aanmerkelijk beperkt. Gelukkig is dat maar van korte duur. Haast schijnt Reintje niet te kennen. Met een volle mag behoefde hij het zich niet gemoedelijker te maken. Schijnbaar onbewogen zit hij de omgeving te verkennen. Ik weet evenwel beter en zijn fijnbesnaarde zintuigen zijn nooit meer in actie dan thans het geval is. Toch zullen hem deze, als mij niet alles tegenloopt, niet voor een domme gang bewaren. Daarvoor is mijn kansel te hoog. En al sluipt hij ook met een wijde boog onder de wind op de afvalplaats toe, zijn reuk waarschuwt hem niet voor dreigend gevaar.

Zachtjes komt hij nader. Aan het zacht gekraak van boom en kansel stoort hij zich niet; een bewijs dat het bekende geluiden voor hem zijn geworden en dat hij geen gastvoorstellingen in mijn revier geeft.

Reeds is hij binnen mijn bereik. Volledige bewegingsvrijheid heb ik echter allerminst en ik zal dus moeten afwachten tot hij de plaats van bestemming bereikt geeft. Anders kan het zijn, dat hij met de schrik of wat nog veel erger is, met een dodelijk schot aan de horizon verdwijnt. En daarvoor houd ik te veel van deze eerlijke rover, die ook zijn recht op een bestaan heeft en op waardiger wijze

dit ondermaanse vaarwel moet zeggen.

Nee, ook deze vos zal het schot niet horen dat hem velt en daarom, geduld geoefend tot hij zich tegoed doet aan alles wat voor hem bereid is. Alras is het zover, maar nu staat hij spits van achteren naar mij toe en acht ik een schot op deze afstand te gewaagd. Daarom nogmaals list te baat genomen. Ik neem hem op het nachtvizier en laat tegelijkertijd een schrill muizengepiep horen. Dat heeft succes. Zich een halve slag

omdraaiend hoopt hij de verlokkelijke tonen nog eens te vernemen, maar in plaats daarvan kromt mijn vinger zich en is de ontknoping daar; juist zoals ik gewent heb is het einde gekomen.

Na het schot heeft hij geen looper meer verroerd, alleen zwaaide de lont nog een keer heen en weer en zo behoefde de tweede loop niet in actie te komen.

Na mijn benen uit hun enge kluis bevrijd en de spuit ontladen te hebben, daal ik de ladder af en constateer tot mijn voldoening, dat het een exemplaar is om jaloers op te worden. Een oude rekel, die de moeite waard is. Hoeveel broedende fazanten zal deze wel niet naar de maan geholpen hebben om over patrijzen niet te spreken. Werkelijk het mooiste exemplaar dat ik tot nu toe schoot.

Daar wil ik mijn vrouw mee verrassen, nadat de bontwerker het zijne eraan gedaan heeft, zodat zij ruimschoots vergoeding ontvangt voor de eenzame avond die ik haar heb veroorzaakt.

De vos verdwijnt in de rugzak en met deze last bezwaard valt de terugweg kort. Blij gestemd en vol nieuwe arbeidslust keer ik huiswaarts.

Wederom heb ik mogen ervaren, dat jacht alle dagen nieuw is, mits hij weidelijk wordt uitgeoefend.

Op de rode bok¹

Nog is de lucht vervuild van het gonzen van veel insecten, die niet moede worden voedselvoorraad te verzamelen voor de komende winter.

Drukkend warm was het vandaag, zodat de boeren het zwaar te verantwoorden hebben gehad in de bouw. Zó warm was het, dat de berkenblâren door de verzen-gende hitte bewusteloos verwelkten en een schrill contrast vormden met hun boeiende voorjaarstooi. De nacht zal ook hun lavenis bieden.

Na mijn jachttaak volbracht te hebben, ben ik ijlings huiswaarts getogen, heb mijn tevoren gereed gelegde spullen, zoals buks, kijker en rugzak met inhoud, gepakt en, vergezeld van mijn trouwe Nimrod, bevind ik mij alras op de weg naar de rode bok, wie ik vanavond mijn opwachting wil maken.

Nu is het met een ree meestal zó, dat het daar uittreedt waar het niet verwacht wordt, en ook mijn bok maakt op deze regel geen uitzondering. Vóór de opening der jacht heb ik reeds vele avonden aan hem besteed, soms geboft, maar ook, ja, meestal pech gehad. Ik geloof, dat deze bok wel al z'n kruisje achter de rug heeft, zo'n grijze kop heeft hij dit jaar. Terstond kan ik mij er dan ook van vergewissen, of ik de rechte voor heb of niet. Bovendien heeft hij nog een extra kenmerk, hierin gelegen, dat de rechterstang te veel naar rechts overhelt, zodat verwisseling vrijwel uitgesloten is.

¹ Eerder verschenen in: *Nieuwe Drentsche Volksalmanak 1940*

Ik weet het niet, kan dit ook niet beredeneren, maar ik heb een gevoel, alsof het vanavond lukken zal. Enfin, we zullen ons best doen en voorts is afwachten de boodschap.

Alhoewel ik anders niet, of althans heel weinig, rook, ter wille van minder aangename gewaarwordingen, ga ik deze zomer nooit het veld in zonder een volle doos sigaretten, welke het voordeel hebben van dóór te branden, als ze maar eenmaal vuur gevat hebben. Voor mij, als zoveelste rangs roker, is dit een ware uitkomst. Gelukkig schijnt dit voor de vliegen geen verschil te maken.

Toch heeft het gebruik van sigaretten in het jachtveld in de zomer z'n schaduwzijde, want nu ben ik wel genoodzaakt altijd een asbakje in de vorm van een blikken doosje mee te nemen, ter wille van de stompjes, anders zou van 'mijn' prachtig jachtveld binnenkort weinig meer over zijn.

Ziezo, ik ben gelukkig op het punt van bestemming. Ik heb m'n jachtstoeltje opgeklapt, de hond afgelegd, de Mauser geladen en kan thans het beste doen door mij rustig te houden.

Links van mij valt de blik op een brandsingeltje, van waaraf men het uitzicht heeft op een akkertje, voor de helft bij toerbeurt bezet met aardappels en rogge, rechts voor mij uit een veenweg, waaraan enige hoge witstammige berken, overigens alles één grote houtopslag.

M'n horloge wijst pas half acht. Het duurt dus nog wel een uurtje voor de bok de dekking verlaat. Hoe ouder, hoe geslepen, voor een bok gaat dat dubbel en dwars

op. Herhaaldelijk heb gezien, hoe meneer eerst door de voorhoede in de vorm van een geit liet verkennen of de omgeving veilig was. Pas als deze rustig stond te laveien, kwam heel voorzichtig een grijze kop uit de blârenwirwar schuiven. Ja, deze kent het klappen van de zweep en alhoewel hij mijn kogel niet heeft horen fluiten, vermoed ik, dat de eerste kennismaking met het jagersgilde reeds heeft plaats gehad.

Klapwiekend klimt een doffer naar boven om daarna in zeilvlucht naar beneden te glijden. Dit jaar zijn er buitengewoon veel houtduiven en de boeren houden hun hart vast, als ze aan de boekweit denken, dit 'jammergewas', zoals ze het noemen.

Al heeft de verbouw van dit gewas sinds jaren een gevoelige knak gekregen (wie denkt er nog aan om 'weitenveen' te branden), toch ben ik dankbaar, dat dit oerprodukt nog niet uit het veld verdwenen is, zowel ter wille van de jacht, alsook, en niet minder, om het schone, dat een bloeiend boekweitveld biedt.

Reeds zijn vijf sigaretten verast en nog steeds heeft zich geen reewild vertoond. Wel hoor ik links achter mij op een afstand van een paar honderd meter een paar eksters hevig te keer gaan, een bewijs, dat de zaak niet pluis is. De oorzaak van dit kabaal behoeft daarom nog geen ree te zijn: evengoed kan een hongerig vossenwelp de oorzaak van de herrie zijn. Ja, met een ekster weet men nooit waar men aan toe is. De ene dag waarschuwt hij de jager dat de bok in aantocht is en de volgende dag zijn de bakens verzet en gaat het juist andersom. Vaak heeft hij de reeds bij voor-

baat gesmaakte jagersvreugde bedorven, door op het laatste moment roet in het eten te gooien. Afgezien daarvan hebben de leden van het groene gilde deze bonte ridder eeuwigdurende krijg gezworen, ter wille van de fazanten- en patrijzenkuikens en wat dies meer zij.

Het eksterkrakeel verplaatst zich in mijn richting, om na enige tijd geheel te verdwijnen. Ik kan de verzoeking niet weerstaan om voorzichtig op de hoek van het singeltje poolshoogte te gaan nemen.

De hond kent het klappen van de zweep reeds en blijft rustig liggen.

Voetje voor voetje, alle dorre takjes en wat maar meer lawaai kan makenvermijndend, begeef ik mij erheen. Aangekomen kan ik niets bijzonders bespeuren. Toch schenkt mij de terugtocht een voldoening: ik passeer op vier meter een ransuil, die, met de ronde kop van mij afgewend, niettegenstaande zijn scherp gehoor, niets van mijn aanwezigheid bespeurt en rustig blijft doorsoezen. Dat geeft moed voor vanavond.

Al spoedig ben ik weer op het stoeltje aangeland en laat mijn gedachten opnieuw de vrije loop.

Plots word ik opgeschrikt door het schurend geluid in de bebossing voor mij en direct daarop begint het winterkoninkje, dat wellicht op de spinnenjacht was, aan één stuk door te ratelen. Dat moet een stuk reewild zijn. Een vos is het in geen geval. Maar wat nu? Het beste zal zijn om rustig te wachten. Zo gezegd, zo gedaan.

Eindelijk kan ik mijn nieuwsgierigheid niet langer bedwingen en voor de tweede maal verlaat ik mijn plaats, hetgeen ik met het oog op de windrichting zonder gevaar kan doen. Onhoorbaar sluip ik weer in de richting van de ransuil en laat mij in een greppeltje zakken om op de aardappelakker poolshoogte te kunnen nemen. Niettegenstaande alle voorzorgsmaatregelen heeft de uil thans toch iets ontdekt en verlaat hij met lome wiekslag geluidloos zijn roestplaats. In de verte hoor ik op verschillende plaatsen de reeds uitgevloegen jongen hongerig krijsen.

Van het winterkoninkje heb ik niets meer vernomen; toch kan het geen loos alarm geweest zijn. Voorzichtig loer ik door de berkjes welke het singeltje van de aardappels scheiden en zie juist, dat een ree de kop uit de dekking steekt. De wind staat goed en het dier, een geit, verneemt gelukkig niets van mijn aanwezigheid.

Langzaam schuift het bruin-rode lichaam, nu het geen onraad bespeurt, zich naar voren en begint de geit, na nog even de omtrek verkend te hebben, af en toe een grassprietje te plukken. Ook een paar hazen blijken van de partij te zijn. Het ree heeft geen haast. Toch blijkt de bok niet in de achterhoede te zijn.

Een kakelende fazanthaan zoekt z'n slaappleats in één der hoge berken, waar ik, nu ik de kijker gebruik, ook reeds een hen met halfwassen jongen ontdek. Schijnbaar stoort dit te veel want gelukkig gaat mijn wens in vervulling en al vrij spoedig trekt het ree in de richting van een waterlossing. Zo heb ik weer vrijheid van beweging en kan me opnieuw met de bok bezighouden. Waar deze vanavond toch mag steken?

Plotseling schiet mij te binnen, dat in de buurt nóg een akkertje met aardappels is. Ik

zal om daar te komen een boscomplex moeten doorkruisen van een paar honderd meter breedte, wat op de bokkenjacht geen kleinigheid is. Toch wil ik het wagen; niet onmogelijk dat het lukt en ik succes kan boeken. Voor alle zekerheid neem ik de rugzak mee. Dat kost zweetdruppels. Foei, als dit 'dienst' was!

Onderweg doe ik nog een lugubere vondst: de resten van een door Reintje aan één der boeren ontfutselde Barnevelder, welke hier gedeeltelijk is opgepeuzeld. Het ei, dat zijn natuurlijke bestemming niet heeft bereikt, legt, gebroken, een welsprekend getuigenis af van de gepleegde misdaad. Enfin, ook een vos moet leven, en ik gun hem dit van harte, evenals af en toe een haas en fazant. Overigens hoop ik maar, dat een muizenmenu zijn hoofdschotel zal blijven vormen.

Na een korte verademing gaat het verder tot ik, druipnat, mijn blik over het akkertje kan laten glijden. Ik bespeur niets bijzonders en waag het daarom, me een ruimer gezichtsveld te verschaffen. Nog doet zich niets bijzonders aan mijn oog voor.

Voor alle zekerheid neem ik mijn kijker en proef met gewapend oog de omtrek. Plotseling verstijf ik schier van schrik, want op het einde van de aardappels staat in levende lijve mijn bok. Hoe is het mogelijk, dat ik hem niet eerder ontdekt heb? Daaraan moet de grijze kop schuldig zijn, want nu ik de kijker weer laat zakken, verandert de bok in een knoestige paal. Uitwendig kalm draai ik mij om en retireer zo vlug als de omstandigheden mij dat toelaten. Achter de dekking gekomen, bemerk ik, dat de bok nog steeds in mijn richting staart en ik heb dus alle hoop, dat hij, nu hij mij de aftocht heeft zien blazen, het zaakje vertrouwt en de verstoring net au serieux genomen heeft. Met een grote boog kom ik op gelijke hoogte en al kost het vrij veel moeite toch lukt het, onbemerkt op schotsafstand te komen. Nog staat de bok op dezelfde plaats; rustig laveit hij af en toe een sprietje. Thans heb ik hem dwars, de afstand zal een tachtig meter bedragen. Ik wil aanleggen, maar kan de buks onmogelijk stil houden en opgelegd schieten is hier uitgesloten. Ik zal dus even adem moeten scheppen. Zodra het enigszins gaat neem ik hem op het vizier, leg op het blaf aan en haal de versneller over. Nog steeds weet hij van de prins geen kwaad en juist als hij het gekroonde hoofd omhoog heft, klinkt de scherpe knal van mijn Mauser, waarop de bok in volle vlucht, schijnbaar ongedeerd, in de tegenovergestelde dekking verdwijnt. Het schot zat evenwel goed en ver zal de bok niet komen. Zeer waarschijnlijk is alles reeds achter de rug. Risico kan ik, nu het begint te donkeren, evenwel niet nemen. Anders zou morgenvroeg kunnen blijken, dat ook de vossen interesse hebben voor een reeboutje.

Ik zal dus een tien minuten geduld moeten hebben, fluit mijn hond, die, na het schot gehoord te hebben, best weet, hoe laat het is en steek een sigaret op om me zolang de steekmuggen van het lijf te houden. Van je familie moet je het maar hebben! Zacht jankend protesteert Nimrod tegen dit uitstel.

Ziezo, nu zal 't gaan. Ik lijn de hond aan en breng hem naar de plaats waar de bok de kogel bekwaam. Het is te donker geworden om iets te vinden. De hond werpt zich evenwel strak in de lijn en sleurt mij mee de berken in. Geen tien meter verder ligt de bok.

De kogel heeft geen half werk verricht en mijn eerste belangstelling geldt nu de koptooi, die aan mijn verwachting beantwoordt.

Na het verrichten der noodzakelijke bezigheden bind ik hem op de rugzak, pik m'n stoeltje onderweg nog op en tijd met een versierde jachthoed huiswaarts. Jaren nog zal de grijze kop mij herinneren aan de avond waarop zulk een bijzonder jagerheil mij beschoren was.

Kerstavond in de jachthut¹

Uitgestorven lijkt het wijde veen, dat zich in een witte mantel gehuld heeft. Stralend staat de zon aan de heldere hemel, zodat de sneeuwkrystallen glinsteren als juwelen. Af en toe een zuchtje wind van het sluimerende veld.

Vanavond willen we in de jachthut doorbrengen, de jachthut, welke ons reeds zo vaak aangename uren bezorgd heeft. Evenwel zal het bezoek thans een bijzonder karakter dragen, want ook mijn vrouw en kinderen willen van de partij zijn. Daarom het beste beentje voorgezet. Een aangename verrassing zal hen daar wachten.

Een week tevoren, toen het plan de campagne reeds vaststond, heb ik een handig kerstboompje uitgezocht en dit stiekem naar de hut getransporteerd, waar het thans zijn bestemming afwacht. Alle ingrediënten, nodig voor versiering, zijn inmiddels ook op clandestiene wijze aangekomen, zodat we met vertrouwen de toekomst tegemoet kunnen zien. Met z'n tweeën, m'n neef en ik, gaan we na de middag op stap. Het heet, dat we vooraf een flinke berstocht willen ondernemen en tegelijkertijd willen nagaan, of het ook tijd wordt, een aanvang te maken met de voeding van het reewild. Ik zal dan tegen zes uur de kachel warm stoken, terwijl m'n neef de hele familie vanaf een bepaald punt zal afhaken. Een overbodige beleefdheid is dit laatste allerminst.

De rugzak wordt gepakt, ook vind ik nog gelegenheid enige spullen onbemerkt daarin te doen verdwijnen en vergezeld van mijn oude Nimrod, die zo ongeveer de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt, keren we de bewoonde wereld de rug toe.

Heerlijk weer is het. Alles blinkt en schittert in het felle zonlicht, zodat de ogen beginnen te steken.

De landweg, en ook verderop, - een open boek. Hier heeft een fazant z'n toevlucht tot het heidezaad genomen, daar heeft een wezel een muis bemachtigd. Keurig staat de prent van de rekelvos in de verse sneeuw, zelfs blijkt de bunzing het aangedurfd te hebben de beschuttende schuur te verlaten om een strooptocht in het veld te ondernemen. In de berkjes trachten mezen onder vertoning der meest halsbrekende toeren hun kostje op te scharrelen, terwijl een troepje distelvinken nalezing houdt op de brandnetels. In zuivere koepelvorm welft zich het azuren luchtruim, waarin een minder gewenste wintergast, een havik, zijn cirkels schrijft. Gisteren nog zag ik,

¹ *Eerder verschenen in: Nieuwe Drentsche Volksalmanak 1941 en in: In en om de jachthut, 1948 (Hoofdstuk 29).*

hoe hij in volle vlucht een korhaan sloeg.

Ziezo, we zijn bij de jachthut aangeland en treden binnen. M'n neef ontsluit de luiken, onderwijl ik de kachel, een museumexemplaar van een koosje, aanleg. Brandstof blijkt er niet te veel te zijn, zodat op staande voet, met behulp van zaag en bijl, voor aanvulling moet worden gezorgd. Berkenhout in overvloed. Vers gekapt voldoet het beter dan gedroogd. Tegen vuile handen helpt de sneeuw.

Vrij spoedig hebben we met behulp van de piepende brandstof een aangename temperatuur.

Nu moet de kerstboom versierd worden, wat geen gemakkelijk werk blijkt te zijn. Enfin, samen krijgen we 't klaar en alras prijkt hij in volle waardigheid in een hoek van het vertrek. Als voetstuk dient een Keulse pot, waarop een kistje, beide gecamoufleerd door gekleurd papier.

Hulstversiering ontbreekt nog. In de nabijheid is ze evenwel uit voorrad leverbaar, rijk voorzien van bessen, waarvoor ze in de stad een kapitaaltje over zouden hebben. Even de jas aangeschoten en met een kwartiertje zijn we volbeladen terug.

Zo, dat staat mooi tussen de gekleurde kunstbijlagen uit jachttijdschriften, die de wanden sieren.

Tenslotte worden de tafel, de vensters en wat maar enigszins ruimte biedt, van kleurige kaarsjes voorzien en kunnen we met voldoening op ons werk terugzien.

Bijna wat vergeten, de cadeautjes, welke tussen de wirwar van de kerstboomtakjes zorgvuldig verborgen worden.

't Begint te donkeren, onderwijl fazanten zich naar beschutte plaatsjes in de buurt van de hut begeven. Geen nood, de oude cafélamp, die in z'n jonge jaren vaak getuige was van uitbundig feestbetoon en thans meestal in stille ingetogenheid z'n dagen slijt, laat ons niet in de steek. We sluiten de luiken en het is, alsof het nog gezelliger wordt. Af en toe moet een blokje berkenhout de vuurproef ondergaan. We verdiepen ons in enige steeds aanwezige jachttijdschriften, totdat de maag ons komt vertellen, dat het etenstijd is. Boterhammen worden voor de dag gehaald, de thermosfles blijkt een goede inhoud te bevatten. Wat smaakt het hier heerlijk. Ook de hond krijgt zijn deel. Een blik op ons horloge zegt ons, dat het tijd wordt op te schieten.

Zo gezegd, zo gedaan.

M'n neef laat mij alleen en verdwijnt in de richting der menselijke samenleving.

De hond ligt rustig in de mand te soezen, de kachel snort lustig, ik maak het me gemakkelijk op een geïmproviseerde divan, welke nu niet bepaald 'salonfähig' genoemd kan worden. Met het mooiste meubilair en de meest luxueuze omgeving zou ik thans niet graag willen ruilen. Woorden schieten te kort om van de gezelligheid in de

jachthut een juist beeld te geven. Een werkelijk eigen sfeer, zoals men nergens elders vindt.

Ganzen trekken gakkende over. Tot ziens! Niet ver van de hut verwijderd zwerft een vos. Zijn gekef dringt telkens tot mij door. Hij heeft zeker onraad bespeurd en lucht op deze manier zijn ergernis.

Geen bezwaar hoor. Schonere muziek is in de jachthut niet denkbaar. Af en toe open ik de deur of soms het bezoek in aantocht

is. Ja hoor, de derde maal hoor ik kinderstemmetjes in de ijle lucht. En een lawaai dat ze maken. De één voert nog hoger toon dan de ander.

Nog even gewacht en ik steek alle kaarsjes aan en blaas de lamp uit. Kostelijk gezicht van buitenaf.

Als de hele familie zo ongeveer gearriveerd is, werp ik de deur open, een lichtstroom golft naar buiten, en... één jubel stijgt op. Ook mijn vrouw weet niet wat ze ziet. Wel heeft ze vermoed, naar ze althans zegt - en het zal ook wel zo zijn - dat ik in de hut wat uitspookte (dank je wel voor het compliment), maar dit, nee, dit heeft ze toch niet kunnen denken, alhoewel ze overigens vrij goed met mijn verrassingen vertrouwd raakt. De kinderen weten niet waar eerst te kijken. Eerst nadat ze enige minuten zich aan het geheel verzadigd hebben, letten ze op de details en de ene uitroep na de andere klinkt door de hut. De ene vindt de groene kaarsjes het mooist en de andere de rode, nummer drie is vol bewondering over de groene hulst met rode bessen terwijl nummer vier met open mond naar de jachtaferelen staart. Eén der kleinen heeft alras ontdekt, dat er twee gelijke platen hangen, wat mij werkelijk ontgaan was.

Ook mijn vrouw heeft harerzijds voor een verrassing gezorgd in de vorm van chocolademelk en koeken. Heerlijk wordt er gesmuld, nadat allen een plaatsje gevonden hebben op de jachtstoeltjes, de divan en wat dies meer zij.

Bij een nauwkeurige inspectie van de kerstboom ontdekt één der kleinen een pakje. Ja, dat klopt, het blijkt voor Mamma te zijn en bevat een kleine herinnering aan deze avond. Stuk voor stuk komen nu ook de andere cadeautjes voor de dag; zelfs de neef blijkt tot zijn grote verwondering niet vergeten te zijn. Allen verkeren in de beste stemming.

Plotseling een treurig kinderstemmetje. "En wat heeft Pappa nu gekregen?"

Ja, Pappa heeft niets. En of ik nu al verzeker, dat ik me rijk beloond acht door alles wat ik zie en hoor, het stemt niet tot volle tevredenheid der kleinen. Eerst nadat Mamma beloofd heeft ook voor Pappa iets te zullen kopen, keert de goede stemming terug.

Och, lieve kindertjes, Pappa was werkelijk beloond door de vreugde, welke hij jullie kon bereiden. Als het goed is, zullen jullie in je verder leven ook nog wel eens ervaren, dat geven zaliger is dan ontvangen.

Onder vertelling en spelletjes vliegen de uren om en voor we er erg in hebben, is het tijd om te vertrekken. Node wordt van de hut afscheid genomen, doch al vrij spoedig klinken vrolijke kinderstemmen weer over het maanlichte veld.

Af en toe maakt een haas een kegel; de oude bok, die juist zijn takken kwijt is, stampet van ergernis met z'n lopers, want het schijnt lang niet pluis te zijn. Ook de vos, die op de muizenjacht is, acht het verkieslijker in de richting van het kanaal te verdwijnen.

Als de stemmen verwaaid zijn, keert spoedig de rust terug en al het wild wisselt weer als naar gewoonte langs het vertrouwde spoor.

Om de oude hoeve¹

Aan de noordkant van de klinkerweg die door de buurtschap 'het Einde' leidt staat een oude boerderij. Op zichzelf is dit niets bijzonders in deze omgeving, waar uitsluitend boeren wonen. Ook is het niet het rieten dak dat deze hoeven onderscheidt van de andere, want alle dragen vrijwel gelijke slaapmutsen, al is niet te ontkennen dat dit dak, voor zover het deeleinde zich uitstrekt, bijzonder laag vanaf de grond is opgetrokken, hetgeen niet weinig tot haar rustig uiterlijk bijdraagt. Maar daarnaast zijn er zo veel omstandigheden die haar een eigen karakter geven, een karakter waardoor zij torenhoog uitsteekt boven de andere boerenwoningen. Daar is bij voorbeeld de 'onderschuur', een vier meter brede inham aan het deeleinde, ter weerszijden waarvan zich de paardenstallen bevinden, terwijl de zijvlakken benut worden voor berging van paardentuig en akkergereedschap. Het is de enige onderschuur die men in het dorp

nog aantreft. Alleen dit geeft reeds aan de hoeve iets massaals. Ook de bijbehorende gebouwen, schuren en wat dies meer zij, zijn enig in hun soort. De hooischuur met bijbehorende kalverenstand en potstal, alsmede turfbergplaats, is een waar pronkjuweel van oeroude degelijkheid en plattelandswerkmanskunst. Spijkers zult ge bij dit bouwwerk, welks muren, ter wille van de dargachtige bodem, uit vakwerk bestaan, tevergeefs zoeken. Alles is namelijk met houten pinnen van respectabele afmetingen verankerd, de gebinten, de posten, ja tot zelfs de wijde deuren toe.

Hier en daar aan de lengtezijden een steunbeer, uitgevoerd met origineel kunstgevoel van een timmerman-metselaar, die misschien nooit meer van de wereld heeft gezien dan z'n geboorteplaats hem bood. Op iedere steunbeer rust een stijl van gaaf eiken, evenmin van degelijkheid en sierlijkheid gespeend. Beide gaan hier hand in hand samen. Het tegenovergestelde komt vaker voor. Boven het vakwerk is de wand aan de straatkant van stro vervaardigd met kunstig vlechtwerk, wat men tegenwoordig niet meer presteert. Wel wordt ook dit rieten dak goed onderhouden, maar toch weten de ratten best, waar ze hun gangen in de rietmassa moeten boren. De spijker ademt gelijke schoonheid als de schuur en wedijvert met haar om de voorrang, evenals het varkenskot. Ook de oude welput is een monument op zichzelf, voornamelijk door de putbak, gevormd door wanden van Bentheimer zandsteen van enorme afmetingen. Ook de fundamenteën der hoeve bestaan uit gelijke steen en dragen niet weinig bij tot haar massaal aanzien. Als in de prille morgen de blauwe rookkolom boven de kruinen der eeuwenoude eiken, die bij honderden over het ruime erf verspreid staan, kringt, baant de landelijke rust dan ook een effen pad, zelfs tot het hart van de meest ver-

¹ Eerder verschenen in: Nieuwe Drentsche Volksalmanak 1943 en in: In en om de jachthut, 1948 (Hoofdstuk 28).

stokte materialist. Graag toef ik in deze omgeving. Uren achtereen heb ik de jonge ransuilen in de oude hulst bespied, aan de oostkant van de woning, waar ze eerst als wollen balletjes in het aan een kraaienpaar ontfutseld nest hun levensentree maakten. Daarna hoe ze aanvankelijk op verkenning togen in het beschuttende gebladerde van de nestboom om niet lang daarna een aanvang te maken met hun strooptochten, waarbij ze de eerste weken nog geheel afhankelijk bleken van de ouden en om zo langzamerhand in de beroepsgeheimen te worden ingewijd. Maar het is niet alleen de ransuil die hier broedt, ook z'n neef, de geheimzinnige kerkuil, die zo geheimzinnig kan steunen, en z'n achterneef, het beweeglijke steenuiltje, hebben hier hun tenten opgeslagen. De kerkuil vindt boven de korenzolder op het bakhuis een rustig toevluchtsoord. Het uilengat in de gevelnok biedt juist voldoende ruimte om met samengevouwen wieken door te glijden en op de voor mensen ontoegankelijke vliering z'n rustplaats op te zoeken. In een andere hoek zit telkenjare het wijfje op vier witte, bijna kogelronde, eieren te broeden. Het steenuiltje daarentegen voelt zich het meest in de oude schuur op z'n gemak. Reeds meerdere generaties hebben daar knipogend het levenslicht aanschouwd. In de morgenuren zont het zich graag op z'n uitkijkpost, een oorspronkelijk door een bunzing geforceerde opening in het vlechtwerk. Het straatrumoer hindert het daarbij allerminst, al bedraagt de afstand tot de weg dan ook hoogstens een paar meter. Door z'n grijs-bruine kleur valt het in het geheel niet in het oog en het kan zich op grond hiervan een weelde veroorloven die het anders wel eens zuur zou kunnen opbreken. Alleen voor de kat, die af en toe een tocht door de schuur onderneemt, moet het oppassen, zodat waakzaamheid altijd geboden blijft. Aan het gekras, dat de gehele dag uit de roekenkolonie achter de boerderij, die een paar honderd nesten telt, opstijgt, is het gewoon geraakt, evenals de bewoners der hofsteden, wie het oorverdovend lawaai slechts opvalt, als ze zich met opzet de moeite geven ernaar te luisteren. Onder het overschietend rieten dak verslaapt een grote mussenschaar de lange winternacht en menig paar brengt er z'n jongen groot, niettegenstaande het steenuiltje nimmer te vertrouwen is. De roekenkolonie is een lijvig boekwerk op zichzelf. Hetzij de roeken onder aanhoudend gekrakeel hun woningen timmeren of steeds hongerige jongen verzadigen, hetzij ze bij ruw herfstweer als zwarte lappen langs de jachtende luchten dwarrelen of onder hevig getwist hun slaappleatsen veroveren, steeds tonen ze hun ware karakter en blijven ze zichzelf. Zo is het goed ook. De torenvalk, die in een denncomplexje huist, dat zich achter de zware hofeiken bevindt, trekt zich eveneens van dat gekras weinig aan. Hij laat de roeken met rust en anderzijds maken de koloniebewoners hem het leven ook niet zuur. Wel stoten ze af en toe naar hem, doch dit is niet ernstig gemeend. Dan heeft hij meer last van de zwarte kraai, die één der andere dennen, geen drie meter van hem af, als nestboom heeft gekozen. Voornamelijk als het kraaienpaar zit te broeden of jongen te verzorgen heeft, is het er kwaad kersen mee eten en is het niet altijd een even gemakkelijke buur. Op den duur went men echter aan elkaar. Dat komt meer voor. Daarbij vergeleken heeft de groene specht, die in een holle eik broedt, een leven als een prins. Geen sterveling maakt hem het leven lastig en onbezorgd brengt hij er dan ook telkenjare z'n jongen groot. Aan

voedsel geen gebrek. Niemand kan hem, noch de jongen, aan de veren komen en wat wil men nog meer? Ook de andere holenbroeders hebben het hier echt naar hun zin, zoals de grote en de kleine bonte specht, die zich hier nog hebben kunnen handhaven, alsmede het aardige boomkruipertje, dat geen mens een strobreed in de weg legt. De zwarte specht, de meest forse timmerman van het bos, dwaalt hier af en toe rond, doch schijnt hier niet te kunnen aarden. Vergeet evenwel de torenkraai niet, die gauwdief. Buiten de schooljongens, die nu en dan een verdwaald nestjong bemachtigen, of, doordat de nestplaats minder gelukkig gekozen is, beslag op een geheel broedsel leggen, hebben deze schavuiten weinig kwaad te duchten, of het moest al eens bij uitzondering een stropende eekhoorn zijn, die in sierlijke galop door de kruinen danst. Ook de helder gekleurde koolmees en het blauwe pimpeltje dragen hier zorg dat hun geslacht niet uitsterft. Ongeveer midden onder de bronsgroen bemoste en geploegde eikenstammen in een bramenwirwar ontstaan, waar de egel een bij uitstek geschikte plaats voor z'n wigwam heeft gekozen. Op zonnige dagen kan hij daar zonder enig risico kleine excursies in de omgeving maken om te zien of er misschien ook iets van zijn gading te vinden is. Gewoonlijk loont dat wel de moeite, want hij is verre van kieskeurig en de zeven bruine kratjes van puntdraad die achter hem aan marcheren evenmin. Maar ook vindt het haas hier gelegenheid als nergens elders, in de tijd als het op de akkers te onrustig wordt, om z'n bivak op te slaan, zij het tijdelijk. Want zodra is het voorjaar niet in aantocht of het wordt met onweerstaanbare trekkracht naar het veld teruggezogen. Hazenworpen zal men hier dan ook tevergeefs zoeken. Ook de fazanten houden zich hier in de naherfst en winter gaarne op, al is de omgeving met het oog op de egel voor nestplaats totaal ongeschikt. Nee, daarvoor prefereert de hen bij voorkeur de omgeving der dennen, in de onmiddellijke nabijheid van mijn jachthut. In het afgelopen voorjaar nog kon ik vanuit het oostelijke raam een broedhistorie van A tot Z volgen. En al dreigen die jonge kuikentjes dan ook legio luchtgevaren, de onderbegroeiing is zo zwaar, dat onbescheiden blikken schier nergens in het fazantendomein kunnen dringen. Meestal zijn de verliezen dan ook te wijten aan de weersgesteldheid, als bij voorbeeld dagen aaneen de regen naar beneden plast. Ook de vos, die af en toe eens een kijkje komt nemen, voornamelijk in de tijd als de welpen een paar maanden uit zijn en niet meer in hun oorspronkelijke bouw, maar in de vluchtoorden te midden der korenakkers verblijven, kan ze hier niet deren, want in de wirwar van bramen en bosbessen is voor hem niets te beginnen. Ja, als de welpen groot worden, zonder nog zelfstandig te zijn, en ze nog niet op eigen benen kunnen staan, komt er voor een moeder heel wat kijken vóór alle hongerige magen gevuld zijn. Gelukkig is er in die tijd heel wat wat tot zijn gading behoort. De jonge roeken vormen hiervan wel de hoofdschotel, want er is schier geen nest of één der jongen fladdert wel ontijdig naar beneden, waar de vos er wel raad mee weet. Doorgaans sleept zij dan ook meer bij elkaar dan nodig is. In die tijd betekent de roekenkolonie voor haar dan ook een ware uitkomst. Daarbij komt nog, dat menige volwassen zwartrok overdag kan worden overrompelt als hij tussen de aardappels naar engerlingen en wat dies meer zij speurt, zodat de vos vanuit de rogge ongemerkt kan naderen. Houtduiven broeden hier in groot getal, al zou men dat in de zomer, als alle bomen in het volle blad staan, niet zeggen en telkens vraag ik mij af, hoe hun schijnbaar broze nest toch zo veel stevigheid bezit, dat het

meestal de zware herfststormen kan trotseren. Ook het lieflijk torteltje vindt in de rijkelijk met kamperfoelie omkranste hazelaar een zeer geschikte broedplaats. In de herfst verdwaalt onder de dennen wel eens een houtsnip, wie een langdurig verblijf hier allerminst kan worden aangeraden. Een houtsnip is in deze omgeving een te grote zeldzaamheid, dan dat de jagers haar ongemoeid kunnen laten. Meestal moet zij dan ook haar logies met het leven betalen. Patrijzen aarden hier niet, daarvoor is het terrein zeker te bosrijk. Hoogstens nemen ze in de herfst eens noodgedwongen hun toevlucht; toch zoeken ze zodra mogelijk weer een goed heenkomen elders.

Het dennencomplexje - er staan niet meer dan elf stuks - is van de omgeving afgescheiden door een oude sloot welke maten respect inboezemen. Waarom die sloot er eigenlijk is weet niemand. De toegang wordt onderhouden door een zwiepende eiken plank die nog in een goede conditie verkeert, al begint ze tekenen van seniele aftakeling te vertonen. Ja, eikenhout kan heel wat verduren. Onder die plank heeft Klein-Jantje meestal het kogelvormige nestje gefabriceerd, zo aan de kant van de sloot. Een waar kunststuk is het. Veiliger plekje was moeilijk te bedenken en van de weersinvloed wordt weinig last ondervonden. Telken jare wordt het huisje weer een beetje opgekalefaterd, waarna het weer als nieuw aan z'n bestemming beantwoordt. Aan spinnen geen gebrek en dus is de dis meestal rijk voorzien en behoeft er geen gebrek te worden geleden. De dennen bieden een welkom verblijf voor de blauwe reiger, die bij het nabije veentje broedt en die met z'n kroost in de nazomer hier een geschikt nachtverblijf heeft gevonden. Het dichte hulststruweel onder de dennen vormt een ideale broedplaats voor de merel, deze slokop, die nooit te verzadigen lijkt en in vele tuintjes in slabedden een ware verwoesting aanricht. Met heftige stoten wordt geen blad op z'n plaats gelaten. Toch zou ik deze deftige zwartrok hier niet graag willen missen. Als nog alles zwijgt, uit de geelgesnavelde zanger in de vroege lente, niettegenstaande de kille avonden, z'n levensvreugde in krachtige strofen. Daarom, het ga je wel, forse troubadour! Wel moet hij straks het onderspit delven voor de koninklijke minstreel, die in de brandnetels broedt en die zelfs de donkerste nachten met z'n melodieuze geluid verlicht. Uit de dichte eikenkronen klinkt de wel-luidende klank van de wiewaal, deze sprookjesvogel, die in alles aan de tropen doet denken en hier in de grond der zaak een vreemde verschijning is. Zelfs zijn nestbouw herinnert aan warmere oorden, zoals het onder aan de takken bengelt en schijnbaar aan geen windstoot weerstand kan bieden, doch in werkelijkheid een veilige kinderveg blijkt. Slechts korte tijd voelt deze gele zomergast zich hier thuis en reeds ver voor de tijd dat de hazelnoot zijn ronde vruchten in de verkleurende varens laat kletteren zult ge hem tevergeefs zoeken. In de hoge peppels aan de landweg vindt de zwartbonte roofridder wat hij zoekt en voor de meest brutale durfal onder de schoolbengels is zijn burcht niet te bereiken. Toch moet hij, al is zijn kasteel dan ook van pantserplaten voorzien, evenals de zwarte kraai, vaak tol betalen omdat eksters en kraaien interesse blijken te bezitten voor het jonge fazanten- en patrijzenbroed, ja zelfs een jong haasje niet versmaden. Overigens, al beelden de mannen van het groene zich in, dat ze in het voorjaar grondige opruiming gehouden hebben onder dit vliegend roofgespuis, blijken er nog genoeg overgebleven te zijn om de oude traditie van hun geslacht te handhaven. Het zijn bovendien niet de

enigen die een mens te slim af zijn. Op mistige avonden in januari onderneemt de bunzing, die in de oude schuur onder het pakstro huist en bij voorkeur onder begeleiding van de solozang van het roodborstje op avontuur uitgaat, verre tochten en het dunne sneeuwlaagje dat de bodem bedekt verraadt getrouw zijn wissel. Ook is de oude slootwal terzijde van de hofeiken een geliefkoosd verblijf voor deze rover, waar hem niemand te na komt. Z'n achterneven, de koninklijke hermelijn en de vlugge wezel, die hier evenmin onbekend zijn, doen in bloeddorst niet voor hem onder en zijn een schrik der bosmuizen, die overigens met het oog op uil en egel, geen onbezorgd leven leiden. Dus is er altijd leven en beweeg te over. Nooit valt de tijd hier lang. Hetzij in koele zomeravonden de houtduif in de kroon der zomereik z'n broedende gade en kroost in rust koert, hetzij in de vroege ochtend de tortel de hoevebewoners tot de arbeid noodt, hetzij op verzengende zonnedagen de groene bladerdos verkoeling biedt voor het amechtige creatuur, steeds ademt deze omgeving een rust welke men elders vruchteloos zal zoeken.

De scharlakenrode lijsterbessen wedijveren in schoonheid met de vlier, om op hun tijd het veld te ruimen voor de stekelige hulst, die nergens zo pronkt als hier. In het vroege voorjaar zijn het de stuvende hazelaarkatjes op de oude slootwal die de lente een welkom toeroepen, zodat de geurende kamperfoelie, die wel niet op eigen benen kan staan, niet achter durft te blijven en, zij het schuchter, blad na blad ontweekt. Als de koekoek op z'n huwelijksreis in deze omgeving arriveert en een gastvoorstelling geeft, ontmoet hij dan ook naast het bittere aroma der ontluikende berken een rijke mengeling van vroege lenteboden, die in stuwend verlangen zijn komst met ongeduld verbeiden. Met opoffering van eigen bloed komen straks bastaardnachttegaal en hofzanger als pleegouders een maand later tijd te kort de vreemde nesteling van het nodige te voorzien. Ook als de machtige kronen der eeuwenoude eiken zich kreunend buigen onder de fluitende gesel der herfststormen en de lange grijparmen der witstammige berken vruchteloos een steunpunt zoeken, trekt deze omgeving mij met onweerstaanbare kracht aan. Oog en oor verlustigen zich hier dag en nacht, zomer en winter, kortom altijd en onder alle omstandigheden, zonder onderbreking. Is het wonder, dat deze plaats mij lief geworden is? En al knaagt dan ook de moderne tijd, die veelal een onverzadigbaar, zevenkoppig monster blijkt te zijn, aan deze gaafheid, al openbaren zich af en toe symptomen welke niet veel goeds voorspellen, toch heb ik alle hoop, ja verwachting, dat ouderwetse degelijkheid uiteindelijk de overwinning zal behalen op al datgene wat eerst mooi schijnt, doch dat in wezen niets is dan voze verbrokkeling en daarom gedoemd is onder te gaan. Dat is mijn hartgrondige wens.

Oudejaarsdag¹

Of het kwam door de huilende storm of door de vinnige koude weet ik niet, het doet er trouwens ook niet toe, maar zeer behagelijk dook ik in mijn pot. Een vluchtige blik op mijn horloge had me, met de onmisbare hulp van een zaklantaarn, verteld, dat het twee uur was, zodat ik nog alle tijd had heerlijk door te maffen.

Oudejaarsdag alzo aangebroken. In mijn jagersloopbaan altijd één der mooiste dagen, niettegenstaande het jachtseizoen feitelijk wordt afgesloten. Jagen in de eigenlijke zin van het woord doe ik dan gewoonlijk niet veel, het is meer een boemelen door het veld; springt of rijst er af en toe dan een stuk wild, welkom, zo niet, ook goed.

Reeds enige dagen geleden is het begonnen te sneeuwen en er gaat schier geen dag voorbij, of donkere wolken ontlasten zich van hun blanke inhoud. Mijn hoop, dat deze Oudejaarsdag een stralende zonnedag zal worden, zakt evenwel danig, nu ik hoor, hoe de noordooster tekeer gaat. Enfin, we zullen afwachten.

Tegen half acht rijst ik uit mijn leger en werp een blik naar buiten. Ah, beter gezegd dan gedaan. Een sneeuwjacht is inmiddels opgestoken en heeft vrijwel alle zicht benomen. Ruw weer is het, in één woord hondenweer. Goede raad is thans duur. Natuurlijk niets te beginnen. En toch, ja, wanneer kan een volbloed jager op zulke dagen binnen blijven? Daarom, weg met alle verstandelijke overwegingen, weg met alle raadgevingen om mij toch geen zware verkoudheid of wat dan ook op de hals te halen, weg naar buiten. Ik moet toch zeker zorgen, dat ik vandaag nog een pothaas krijg. Waar zullen we anders vanavond bij 'tafelen' naar oud gebruik?

Nadat mijn vrouw, deze maal onder luid protest, de rugzak gepakt heeft, hang ik de spuit om, alsmede de patroentas en haal de fiets van stal. Nimrod wacht mij reeds jankende. Nog steeds een sneeuwjacht van jewelste. Werkelijk geen tien meter zicht. Pogingen om fietsende weg te komen stranden hopeloos. Dan maar lopende, alhoewel dat evenmin meevalt. Alle verkeer is zo ongeveer stilgelegd. Het zijn alleen een paar melkrijders, die noodgedwongen met hun wagen naar de fabriek rijden. Af en toe glijden ze van de weg af en moeten met alle kunst- en vliegwerk weer op het rechte pad geholpen worden. Hier en daar trekt een boer met een zelfvervaardigde slee, wat meestal nog beter gaat dan per as. Stofbrillen blijken onder de bevolking zelfs niet onbekend te zijn. Waar die dingen al niet goed voor zijn. Arbeiders zijn bezig de hoogste sneeuwduinen, die zich bij dammen of hekken of bij afzonderlijk staande huizen vormen en waarin menig voertuig strand, weg te ruimen. Nauwaan zijn ze klaar, of ze kunnen weer van voren af aan beginnen. M'n collega is het weer te 'biester' en belooft met de middag na te komen, als het weer althans een beetje opknapt. Even goede vrienden; dan maar alleen in de richting van de jachthut, waar ik drijfmat van zweet aankom.

¹ Eerder verschenen in: Nieuwe Drentsche Volksalmanak 1945.

Na m'n rugzak ontledigd te hebben slenter ik weer terug naar de hoge eiken, waaronder een wirwar van braamstruiken een schier ontoegankelijke wildernis vormt.

De sneeuwjacht is inmiddels opgehouden; misschien krijg ik hier kans op een haan. Inderdaad, nauwelijks heeft Nimrod z'n neus onder de besneeuwde blaren gestoken, of onder luid gekakel gaat er één op de wieken. Op het schot ploft hij in de sneeuw en verroert geen teen meer. Het blijkt een prachtier te zijn, een zwaar exemplaar, dat nog volstrekt geen honger geleden heeft. Hierop mag mijn vrouw haar braadkunst beproeven. Voldoende is één haan echter niet voor zo'n patriarchaal gezin als het onze en daarom het beste beentje voorgezet, misschien volgen er meer.

Een haas zal wel niets worden vandaag; ik zal niet weten waar ze te zoeken. Sprookjesachtig ziet het witte bos er uit. Hier was de storm niet merkbaar en alle sneeuw is op de takken blijven rusten en tovert een kunstig borduursel van het eenvoudigste struikgewas. Een sneeuwpaais van ongerepte schoonheid, teer en broos. Ik aarzel dit smetteloos kantwerk te vernielen en nu ik verder stap komt het mij voor, alsof ik een verboden pad betreed. En donker spoor verraad mijn gang.

Plotseling is Nimrod verdwenen. Alle fluiten blijft zonder resultaat. Ook uit het voet kan ik niets wijs worden. Wellicht spoort hij een fazant na. Dan alleen maar verder. Aan de bosrand vlucht een hen weg, die onbeschoten een goed heenkomen zoekt. Ja, zo gaat het als je alleen op je eigen zintuigen aangewezen bent. In het algemeen schieten we geen hennen, maar af en toe, en voornamelijk op een dag als vandaag, kan er één op bestaan.

Nu naar een ander bramencomplex, waaronder een diepe, droge sloot. Nimrod is gelukkig teruggekomen en begeeft zich op mijn aanwijzing in de sloot, alhoewel hij een gloeiende hekel heeft aan de natte sneeuw, die bij de minste aanraking naar beneden kletst. De jachtpassie en het bevel van de baas doen hem alle afkeer overwinnen. Vol spanning wacht ik de komende dingen af. Van de hond verneem ik niets meer. Alles lijkt wel uitgestorven. Gebukt kan ik evenmin iets zien. Met een tak klop ik het bladerdek af. Ineens een gegrom en schier onzichtbaar schiet een hermelijn uit de dekking. Ook dat nog. De hond volgt op de hielen, zodat ik lauw kans heb. Op een dertig meter slaat het diertje een haak en in een dubbele salto mortale maakt de witte rover zijn testament. Trots komt Nimrod ermee aandrigen. Mooiere herinnering aan deze dag is toch werkelijk niet denkbaar.

Welgemoed gaat het verder. Een met hakhout omzoomd weitje levert niets bijzonders op, alhoewel Nimrods gedragingen bewijzen, dat het niet geheel plus is. Misschien reeds met stille trom vertrokken. Op een honderd meter afstand zie ik enige hennen in looppas verdwijnen.

Als ik in een hulstcomplex aangekomen ben, waarover eeuwenoude eiken beschermend hun takken uitbreiden, gaat een haan op de wieken. Jammer, dat die de hond niet uithield. Tot mijn ontsteltenis zie ik, dat er nog één het veld ruimt. Als het zo doorgaat, wordt het niet wat. Toch schijnt er nog wat te zitten, want Nimrod peutert nog een beetje onder de hulst. Eindelijk staat hij muurvast voor. Met de beste wil van de wereld kan ik niets ontdekken. Zou het soms een haas zijn dat zich hier heeft laten insneeuwen? Dat zou een buitenkansje zijn, alhoewel het schot geen peulenschilletje zou blijken, hier, waar de bomen man aan man staan.

Een brede sloot scheidt mij van de bewuste plek en met de beste wil ter wereld zie ik geen kans er te komen. Er zit niets anders op dan met een sneeuwbal het wild los te krijgen, want dat er wat zit staat vast. Na de derde bal schiet onder veel lawaai een hen te voorschijn. Dat is lastig, zo tussen de stammen en de hulst door. Een haastig nageworpen schot treft geen doel.

Rechts van mij zie ik nog een paar hennen tippelen. Dan daar maar achteraan. Hier bij een korenrijt hebben reeds fazanten hun kostje pogen op te scharrelen. Bij de elzen gekomen begint de hond aan te trekken en even daarna springen er reeds twee hennen. Ze vliegen mooi en een doublet zou geen moeilijke opgave zijn. Eén is evenwel voldoende.

Ziezo, nu heb ik een mooi stel, waarmee mijn vrouw stellig in haar nopjes is.

Tegenover de vaalgrijze hen komt de tropische kleurschakering van de haan nog zoveel te beter uit.

't Is inmiddels middag geworden en ik moet mij naar de jachthut spoeden.

Eerst worden de fazanten bij een goede vriend bezorgd, die voor het verdere transport zal zorgen, zodat mijn vrouw er vanavond geen werk meer mee heeft.

Terug naar de hut. Na een ogenblik snort het kacheltje en binnen vijf minuten is het er zeer behagelijk.

De inhoud van de rugzak laat niets te wensen over en Nimrods en ik laten ons niet onbetuigd.

Nauwelijks zijn we klaar of daar heb je werkelijk mijn collega. Eigenlijk gezegd valt me dit niets tegen. Een plan de campagne wordt opgemaakt en alras scheiden onze wegen. Om half vier zullen we elkaar bij de korenrijt treffen. Ik verwijder me in noordelijke richting. Weer staat de hond. Het blijkt een fazanthen te zijn, die natuurlijk pardon krijgt, want ook m'n collega heeft zich reeds, twee dagen geleden, van het nodige voorzien.

Bij de waterlossing gekomen zie ik uit het westen een niet onbekende rover naderen. Snel druk ik mij tussen de berken en ook Nimrod versteent. Vol spanning wacht ik af. Ja hoor, hij blijft mijn richting houden en op hetzelfde ogenblik dat hij zich ontdekt ziet haalt mijn schot hem naar beneden. Hij blijkt slechts gewiekt te zijn en Nimrod, die zich vroegere ervaringen herinnert, blijft op een eerbiedige afstand. Vlug maakt een vangschot een einde aan zijn roversbestaan en met een rustig gevoel gaat het verder.

Een boekweitakker blijkt niets op te leveren. Dan maar de heide door. Ook niets. Eindelijk bij de brug, die ik oversteek.

Nu gaat het weer naar beneden. Het weer houdt zich goed.

Na een perceel veen te hebben afgezocht kom ik weer op het bouwland terecht, dat verre van gemakkelijk loopt. Waar de hazen toch mogen zitten. Het revier schijnt wel 'hazenrein' te zijn. Ik weet echter beter, en toch, ik heb nog geen haas gezien vandaag.

Terwijl ik druk met de zakdoek zit te prutsen ontstaat plotseling op een afstand van een vijftig meter een sneeuwdwarreling, waaruit zich een haas ontpopt.

Als ik schietvaardig ben is de afstand te groot om een weidelijk schot te plaatsen en

enigszins ontmoedigd staar ik het zo begeerde wild na. Dat was jammer! Slechts één kans misschien en die ook nog hopeloos verknoeid.

Nakaarten helpt niet en in een jagersleven komen meer tegenvallers voor dan boffers. Daarom vol goede moed voorwaarts. Wat heeft dat haas diep in de sneeuw gelegen aan de kant van de waterlossing. Hoe het mij zo vroeg ontdekt heeft is mij ten enenmale een raadsel, terwijl ik toch tegen de wind in liep.

Waar zou het gebleven zijn? Ik heb wel gezien, dat het na een paar honderd meter links afsloeg, maar verder heb ik er geen aandacht aan geschonken.

Ik spring over een slootje en kom op een begroeid weggetje terecht. Wat is dat? Links van het weggetje zit het haas rustig de omtrek te verspieden. Dat is mij nog nooit overkomen. Waar haalt het de moed vandaan?

Na een poosje springt het terug en verdwijnt in de sloot tussen weggetje en bouwland. Voorzichtig bers ik in die richting. Nimrod volgt mij op de hielen. Mettertijd vertrouw ik het zaakje niet meer en vrees ik, dat hij het hazenpad zal kiezen voor ik binnen schootsafstand ben. Voorzichtig kruip ik door het slootje langs de linkerkant van het weggetje, terwijl Nimrod blijft liggen. Wip, daar gaat het al. Toch is het niet bijster verontrust, want het blijft op de kant zitten. Ja, wat nu? Ik ben aan het einde van het slootje gekomen en kan met de beste wil ter wereld niet verder zonder ontdekt te worden. Dan maar een eindje terug en dwars over het weggetje, zodat ik dekking vind achter berkenstruikjes. Dat lukt en met één hand steunend, terwijl de andere het geweer torst, kom ik als een kikvors nader. Dat valt niet mee. Eindelijk ben ik op veertig meter afstand. Nog steeds verkent het haas de omtrek. Ik durf niet langer wachten, richt mij op en tegelijkertijd gaat het haas op de lopers. Op mijn schot, dat er niet helemaal naast zat, al haperde er dan wat aan, springt het in de sloot en komt niet weer te voorschijn. "Nimrod, apport!" Als een schaduw vliegt hij mij voorbij, doch tot mijn ontsteltenis komt het haas, als Nimrod zo'n beetje gearriveerd is, met een sneltreinvaart uit de sloot alsof er niets gebeurd is. Ik sta met open mond en mijn tweede schot gaat er schandalig naast. Nu Nimrod de vervolging opneemt merk ik, dat het eerste schot niet geheel mis was; was dat wel zo, dan zou Nimrod zich niet zo druk maken. Bij het passeren van een volgewaaid sloot vliegt het haas over de bol, herstelt zich evenwel en ontwint de hond zienderogen en verdwijnt in de nabije ruimte, nog steeds door Nimrod gevolgd. Dat wordt een lastig geval.

Toch niet, want nauwelijks ben ik bij het struikgewas aangekomen of daar komt het trouwe beest reeds met de haas aandragen. In z'n blik ligt de vraag opgesloten of hij het goed gedaan heeft. Ja, braaf m'n hond. Zonder jou was het niets geworden. Vlug de nodige jagerseer betoont, waarna het aan de rugzak bengelt. Dat loopt als gesmeerd. Nu pas merk ik, dat ik tijdens de kruippartij de laarzen vol sneeuw heb gekregen, die danig begint te smelten. Uittrekken kan ik ze hier niet. Dan maar linea recta naar de naaste boerderij, waar ik naar gewoonte toch moet zijn om het oude jaar 'uit te winnen.' Heerlijk zit het hier in de ruime keuken, heerlijke temperatuur, laarzen uit en natte kousen, die met alle mogelijke en onmogelijke kunst- en vliegwerk gedroogd worden. Nog even gekeuveld over het bijkans vervlogen jaar en al vrij spoedig zijn de kousen weer droog. Onder wederzijdse uitwisseling der beste wensen verlaat ik dit gezelligedak.

Het is niet meer de moeite waard een tweede tocht in het veld te ondernemen. Ik zal

een beetje langs de erven scharrelen: misschien dat ik nog een langoor tegen het lijf loop. Overigens weinig behoefte aan. Hoofdzaak is, dat ik niet zonder ben. Of ik er nu nog één bij schiet laat mij vrijwel koud, althans voor zo ver mijn jachtgenoot Slim ook succes geboekt heeft. Naar ik hoop, doet hij ook deze middag zijn naam eer aan. Bij de mergkool zitten een paar duiven. Die smaken niet als ze van groenvoer leven. Tot ziens dus.

Nimrod trekt naar een afzonderlijk staand gemengd bosje en staat na een paar minuten als een paal. Als ik mij erheen geworsteld heb, blijkt het een zich drukkende fazanthen te zijn. Ik roep de hond terug, die er weinig meer van snapt. Nee hoor, oude jongen, meer hennen schieten we niet.

Van Slim heb ik de hele middag niets meer ontdekt. Ook heb ik geen schot horen vallen, zodat hij wel platzak zal zijn, als hij ze tenminste niet met de zakdoek geschoten heeft.

Bij de mijt aangekomen merk ik de eerste te zijn. Ik maak het mij gemakkelijk en ook Nimrod vlijt zich in het warmende stro. Dat zit heerlijk.

Na een kwartiertje begint het mij te vervelen en wil ik nog een kans wagen. Een half uurtje hebben we nog de tijd, daarom, maar weer los.

Geen levend wezen te bekennen. Ah, daar komt van links mijn jachtmakker aan. Ik ben werkelijk benieuwd, hoe hij het gemaakt heeft. Een kanjer van een haas bengelt aan de rugzak. Weidmansheil!

Samen aanvaarden we de terugtocht, al onze avonturen over en weer uitwisselende. Het blijkt, dat Slim mijn hazenhistorie ongeveer van A tot Z gevolgd heeft en in de mening verkeerde, dat ik platzak gebleven was.

Als ik thuis kom is het inmiddels donker geworden. Uit de keuken geurt een bak- en baadlucht mij tegen. Oliebollengeur ontbreekt zelfs niet. Kinderstemmen klinken blijde door de vertrekken, welke een enigszins feestelijk aanzien verkregen hebben. Om de beurt moeten alle welpen met het haas een rondje om de tafel maken, eerder zijn ze niet tevreden. Allen zijn in de beste stemming. Ik niet minder. Hoe kan het ook anders?

Roodrok, de vos¹

De korhaan heeft vanavond het laatste woord.

Op de braakligende boekweit-akker luidt hij het voorjaar in.

Hij weet vol te houden, want om vier uur meldde hij zich al present. Nauwelijks plofte hij op de baltsplaats neer, of hij begon al te blazen, te sissen en te koeren, zo luid, dat het grenzeloze veld, waar zich om deze tijd van het jaar niemand laat zien, ermee gevuld werd.

Al even had Roodrok, de vos, hem op het vizier. Kwijlende bespiedde hij de haan. Toch moest hij geduld betrachten. Dus wachtte hij rustig af tot de zon naar bed zou

¹ Eerder verschenen in: Drentse Schrieversalmanak 1954

gaan. Maar toen was het te laat...
 Spijtig oogde hij de afstrijkende haan na. Voor vanavond was de kans verkeken.
 In-nijdig, omdat hij er machteloos tegenover staat, koerst hij verder. Wee het wezen
 van vlees en bloed dat thans zijn wissel kruist.
 Opnieuw neemt hij verwaaiing. Daarna spits hij zijn gehoor.
 "Hop-hop, hop-hop," Mummelman is op vrijersvoeten.
 Roodrok smeedt zich aan de bodem; dat is zijn enige kans.
 Bij voorbaat is hij overtuigd, dat een gezond haas hem de bloem laat zien, tenzij het
 hem gelukt om Mummelman als een novemberstorm te overvallen.
 Huiverend wacht Roodrok met luikende ogen af.
 Nee, het schijnt niets te zullen worden...
 Maar dan is het geluk hem gunstig, want het haas wijzigt zijn dronkemanskoers.
 Zal Roodrok nu al toespringen?
 De afstand bedraagt niet meer dan vijf sprongen!

Hij heeft echter leergeld betaald: dus beidt hij zijn tijd. Van het haas is hij immers zo goed als zeker!

Nu mummelt het aan een heidestruikje. Dan bedenkt het, dat hij daarvan niet vet wordt en tegelijkertijd herinnert het zich de groeiende winterrogge. In galop dus verder.

Roodrok grijpt toe.

Erbarmelijk klinkt Lampes klaagzang over het veld. Daarvan trekt Roodrok zich nog minder dan niets aan. Als hij merkt, dat Mummelmans verweer afneemt, snijdt hij het nog levende haas aan...

Nog enkele stuiptrekkingen, dan is het afgelopen.

En tot berstens toe propt Roodrok zich vol.

Een met bloed besmeurde hazenpels, de lopers, dat is vrijwel alles wat ervan overblijft. Op dit stevige maal kan hij desnoods een paar nachten vasten.

Het recht heeft zijn beloop gehad...

Het recht van de sterkste.

Een ander recht bestaat er immers niet!

Pardon vraagt, noch geeft Roodrok; de enige genade in de natuur is die van te mogen sterven.

Hoogst voldaan wisselt Roodrok holwaarts.

Morgen komt er weer een nacht.